

Talousarvio 2023

Talous- suunnitelma 2024–2026

muhos®

Kunnanhallitus 28.11.2022 § 328

Valtuusto 19.12.2022 § 79

Sisällysluettelo

KUNNANJOHTAJAN KATSAUS	3
1 MUHOKSEN KUNTASTRATEGIA	4
1.1 Kuntastrategia.....	4
1.2 Muhoksen kuntastrategia 2022–2025	4
1.3 Talousarvio ja -suunnitelma.....	5
1.4 Talouden tasapainotus.....	6
2 TALOUSARVIOON VAIKUTTAVIA TEKIJÖITÄ	8
2.1 Muhoksen kunnan taloustilanne ja tehtävien muutokset	8
2.2 Kunnan sijainti, väestö ja työllisyys.....	9
2.3 Muhoksen kunnan organisaatio.....	9
2.4 Henkilöstö	12
3 YLEINEN TALOUDELLINEN TILA	14
3.1 Kuntatalous 2023–2026.....	14
3.2 Veroprosentit vuonna 2023.....	15
3.3 Verot ja valtionosuudet yhteensä.....	17
4 TALOUSARVION SITOVUUS	18
4.1 Tavoitteiden sitovuus	18
4.2 Rahamääräisten erien sitovuus	18
5 KÄYTTÖTALOUS	20
5.1 Konsernipalvelut.....	21
5.2 Opetus- ja kasvatustalouden ja hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta – sivistys- ja hyvinvointipalvelut.....	29
5.3 Yhdyskuntalautakunta – tekniset palvelut	58
6 TULOSLASKELMAOSA KUNNAN TALOUSARVIOSSA	68
7 INVESTOINTIOHJELMA 2023 JA -SUUNNITELMA 2024–2026	71
8 RAHOITUSLASKELMA	75
9 KUNTAKONSERNI 2023–2026	78
10 HENKILÖSTÖSUUNNITELMA 2023	79
11 TALOUSARVION 2023 TÄYTÄNTÖÖNPANO-OHJEET	82
LIITTEET	87

Liite 1   Muhoksen kunnan tytäryhteisöt ja osakkuusyhteisöt

KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Vuoden 2023 talousarvio on ensimmäinen askel kohti uutta kuntaa. Pitkään valmisteltu sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä pelastustoimen tehtävien siirto hyvinvointialueille tapahtuu vuoden alussa. Lisäksi Muhoksen kunta aloittaa vuoden 2023 alussa myös Pohjois-Suomen lomistuspalveluiden vastuukuntana. Muhoksen kunta on ennakoinut ja valmistautunut toimintaympäristön ja tehtävien muutoksiin kuntastrategiassa 2022–2025. Uuden kunnan tehtävät, vastuut ja tässä asiakirjassa esitettävä talous on järjestetty uudistetun luottamushenkilö- ja palvelutuotanto-organisaation mukaisesti. Kunnan talouden pitkän aikavälin suunnittelun tueksi on valmisteltu myös ulkopuolisen asiantuntijan (Inspira Oy) tuottamat skenaariot vuoteen 2031.

Muhoksen kunnan talousarvion keskeiset tunnusluvut näyttävät hyviltä vuonna 2023. Talousarvio 2023 on lähes 1,4 M€ ylijäämäinen ja vuosikate 5,4 M€. Verotulot ja valtionosuudet ovat n. 32,8 M€. Suunnitelman talouden tulos on ylijäämäinen, mikä kattaa normaalipoistot. Vuonna 2023 Muhoksen kunnan tuloveroprosentti on 9,36 ja kiinteistöverot säilyvät ennallaan. Vuoden 2023 hyvä taloudellinen tilanne selittyy osaltaan kunnan tehtävien muutoksista johtuvista ns. verohännistä.

Kunnan investointeja on talousarviovuonna 2023 ja suunnitelmavuosina tarkasteltu kriittisesti ottaen huomioon talouden tasapainotus ja investointien kustannustaso. Vuoden 2022 investointien kustannuksia on siirretty vuodelle 2023 ja kohteita on supistettu. Vuonna 2023 bruttoinvestoinnit ovat 5,3 M€. Suurimmat määrärahat on varattu Koivu ja Tähti -kulttuurikeskuksen peruskorjaukseen ja muutostöihin sekä Kirkonkylän Yrityskylän kunnallistekniikan laajennukseen. Suunnitelmavuosien 2023–2026 kustannusarviot ovat vaikeasti ennakoitavissa, koska rakentamisen kustannukset ovat muuttuneet merkittävästi toimintaympäristön muutosten vuoksi. Investoinneilla vastataan kuntastrategian tavoitteiden mukaisesti yhdyskuntarakenteen, yritysten ja asumisen tarpeisiin sekä kehitetään erityisesti kunnan varhaiskasvatus- ja vapaa-ajan palveluita. Suunnitellut investoinnit (netto) vuosina 2023–2026 ovat n. 14,8 M€.

Kunnan talouden suunnittelu on tällä hetkellä poikkeuksellisen haastavaa, sillä kustannuksiin vaikuttavat Venäjän hyökkäyssodasta johtuen sähköenergian, polttoaineiden ja elintarvikkeiden kohonneet hinnat, vaikeasti ennakoitavat (välittömät ja välilliset) koronasta aiheutuvat kustannukset, rahoitusmarkkinoilla lainojen korkojen nousu ja inflaatio sekä kunta-alan palkkaratkaisu. Talouden epävarmuus heijastuu myös yritysten toimintaan ja investointeihin sekä asuntojen rakentamiseen. Kunnille on siirretty viime vuosina lainsäädännöllä ja asetuksilla runsaasti uusia velvoitteita. Merkittävimmät muutokset koskevat varhaiskasvatusta, perusopetusta ja toisen asteen koulutusta (lukio). Koronan vaikutukset heijastuvat kunnan toimintaan henkilöstön työssäjaksamisessa ja mahdollisesti kuntalaisille tarjottavissa palveluissa. Ensi kevään eduskuntavaalien jälkeen aloittavan maan hallituksen hallitusohjelma voi mahdollisesti aiheuttaa vaikutuksia myös kunnille.

Talousarvion vuoden 2023 tuloksen ja vuosikatteen toteutuminen edellyttää talousarviossa esitettyjen talouden tasapainottamisen toimenpiteiden toteuttamista toimialoilla. Lisäksi tarvitaan tarkkaa toiminnan, henkilöstön ja talouden seurantaa sekä ennakkoinnin kehittämistä toimialoilla ja sitovuustasoilla (tulosalueilla). Kaikkinensa voimme edelleen jatkaa kuntastrategian vision mukaisesti vahvistamalla *kasvua ja hyvinvointia kaupungin kupeessa – Luonnollisesti Muhoksella*.

Jussi Rämetsä
kunnanjohtaja

1 MUHOKSEN KUNTASTRATEGIA

Muhoksen kuntastrategia 2022–2025 hyväksyttiin 15.12.2021 uuden valtuustokauden johtamisen työkaluksi.

1.1 Kuntastrategia

Kuntalain 37 §:n mukaisesti kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon:

- 1) kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen;
- 2) palvelujen järjestäminen ja tuottaminen;
- 3) kunnan tehtäviä koskevissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet;
- 4) omistajapolitiikka;
- 5) henkilöstöpolitiikka;
- 6) kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet;
- 7) elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen.

Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta.

Kuntastrategian ottamisesta huomioon kunnan talousarvion ja -suunnitelman laatimisessa säädetään 110 §:ssä. Kuntastrategia tarkistetaan vähintään kerran valtuuston toimikaudessa.

1.2 Muhoksen kuntastrategia 2022–2025

Muhoksen kunnan tavoitteet johdetaan kuntastrategiasta. Muhoksen kuntastrategia 2022-2025 laadittiin osallistamalla valtuutetut, kunnan henkilöstö ja sidosryhmiä strategiaprosessiin eri vaiheissa. Strategian poliittisesta ohjauksesta vastaa kunnanhallitus ja operatiivisesta valmistelusta kunnan johtoryhmä.

Kuntastrategiassa on kuvattu kunnan arvot, visio ja missio, strategiset päämäärät, tavoitteet ja toimenpiteet sekä työstettiin suunnitelmat niiden toteuttamiseksi. Muhoksen vahvuuksiksi tunnistetaan kunnan sijainti, liikenneyhteydet ja ympäristö. Selkeä vahvuus ovat myös monipuoliset yksityiset ja julkiset palvelut, vaikka palveluvarustusta ei tunneta hyvin. Muuttuvaa toimintaympäristöä palvelee tahto uudistua ja muuttaa toimintatapoja.

Strategiakaudella kehittyviä kilpailutekijöitä ovat kuntayhteistyön laajeneminen halutuksi kehittäjäkumppaniksi, kuntaorganisaation yhtenäisyyden ja itseohjautuvuuden vahvistaminen sekä muutoksen johtaminen, osallistaminen ja viestintä.

Kuntastrategian visio on Kasvua ja hyvinvointia kaupungin kupeessa – Luonnollisesti Muhoksella. Visio asemoi Muhoksen Oulun kaupunkiseudun kehyskunnaksi. Strategia tähtää valinnoillaan kasvuun, vetovoimaan ja laajaan hyvinvointiin. Luonnollisuus viittaa ihmisten keskinäiseen mutkattomuuteen, kestävään kehitykseen ja tasapainoiseen luontosuhteeseen.

Visio konkretisoidaan kolmen strategisen päämäärän avulla siten, että ne kuvaavat sitä tulevaisuutta, joka halutaan saavuttaa. Muhos on vuonna 2025 elinvoimainen ja erottuva, yhteisöllinen ja osallistava sekä arvostava ja mahdollistava.

Elinvoiman tavoitteissa painottuvat investoinnit, yritystoiminnan ja työpaikkojen lisääminen sekä asuntotarjonnan monipuolistaminen. Elinvoimaa synnytetään myös toimintaympäristön tarpeisiin vastaavalla koulutuksella ja omaleimaisella tavalla työllistää. Erottuvuus viittaa kunnan mielikuvan vahvistamiseen ja viestintään.

Yhteisöllinen ja osallistava Muhos tarkoittaa aktiivisia ja osallistuvia kuntalaisia, laadukkaita ja palveluiden käyttäjien tarpeisiin mitoitettuja palveluita, järjestö- ja sidosryhmäyhteistyötä sekä panostamista erityisesti lapsiperheiden arkeen.

Arvostava ja mahdollistava kuntakonserni keskittyy kunnan toimintojen kehittämiseen parantamalla työelämän laatua ja työnantajakuvaa, kuntatalouden tasapainottamiseen, palveluiden siirtämiseen hyvinvointialueelle ja tulevaisuuden kunnan rakentamiseen sekä palveluiden yleiseen digitalisaatioon.

Kuntastrategian toteutusta edistetään ja seurataan jatkuvasti. Lisäksi tarkoituksena on, että kuntastrategian tavoitteita ja toteutumista arvioidaan laajemmin kesällä 2023. Tässä otetaan huomioon toimintaympäristössä ja kunnan tehtävissä tapahtuneet muutokset.

1.3 Talousarvio ja -suunnitelma

Kuntalain 110 §:n mukaisesti valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Muhoksen kunnan talousarvion 2023 laatiminen on kuvattu tarkemmin kappaleessa 6.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. **Muhoksen kuntaa koskee alijäämän kattamisvelvollisuus, koska kunnan taseeseen oli kertynyt alijäämää n. 2 M€ tilinpäätöksessä 2020 (TP2021: kertynyt alijäämä oli n. 0,9 M€). Kertynyt alijäämä tulee olla katettuna vuoden 2025 tilinpäätöksessä.**

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

1.4 Talouden tasapainotus

Tilinpäätöksen 2020 hyväksymisen yhteydessä päätettiin käynnistää Muhoksen kunnan talouden tasapainotusohjelman valmistelu vuosille 2022-2025 ottaen huomioon kuntalain mukainen alijäämän kattamisvelvollisuus. Toimenpiteiden valmistelu perustui aiemmin tehtyjen tasapainotusohjelmien (KV 26.8.2019/54§, KV 29.2.2016/9 § ja KV27.1.2014/4 §) esityksiin ja kunnanvaltuuston 28.6.2021 päätökseen kouluverkosta.

Kunnan johtoryhmän toimeksiannosta toimialat alkoivat valmistella toimenpide-esityksiä talouden tasapainottamiseksi toimialajohtajan johdolla. Toimialojen kokouksiin osallistuivat kunnanjohtaja ja talousjohtaja sekä henkilöstöpäällikkö tilanteesta riippuen. Kunkin toimialueen esihenkilöt ovat olleet alusta asti tiivisti mukana valmistelemassa toimenpiteitä. Tämän pohjalta saatiin realistinen käsitys käytettävissä olevista säästökohteista sekä niiden vaikutuksista kunnan tehtäviin ja talouteen keskipitkällä aikavälillä.

Syksyllä 2021 käytiin kunnanjohtajan ja talousjohtajan johdolla läpi toimialakohtaisesti toimenpide-ehdotukset siten, että kunnan peruspalveluita ja lakisääteisiä tehtäviä ei vaaranneta. Lisäksi tarkasteltiin mahdollisuudet lisätä tuloja siltä osin, kun toimialat voivat päätöksillään vaikuttaa niihin.

Syksyllä 2021 toimialojen kanssa edelleen tarkennettu talouden tasapainotusohjelma on ohjannut kunnan talousarvion 2023 ja taloussuunnitelman 2024-2026 laadintaa edelleen valtuuston hyväksymän talousarvion raamin mukaisesti. Talousarvion vuoden 2023 tasapainotustoimenpiteet on siirretty osaksi talousarviota (käyttösuunnitelma) ja siten ne ovat osa vuoden 2023 menojen ja tulojen arvioita toimialoittain ja sitovuuksittain. Vuosille 2024-2026 suunnitellut toimenpiteet on huomioitu suunnitteluvuosien arviolaskelmissa. **Tavoitteena on, että vuosien 2022–2025 tilinpäätökset ovat ylijäämäisiä ja kertynyt alijäämä on katettu vuoden 2025 tilinpäätöksessä kokonaan.** Toimialakohtaiset toimenpiteet ja niiden toteutuminen sekä arvioidut tulolisäykset ja menojen säästöt vuosittain on esitetty tarkemmin seuraavassa taulukossa. Kuntakonsernin konserniyhteisöjen lainan lyhennys kunnalle vuoteen 2026 on kuvattu liitteessä 1.

Talouden tasapainotus vuoteen 2025 mennessä edellyttää kunnalta tarkkaa talouskuria ja tulevien investointien kriittistä tarkastelua myös tulevina vuosina sekä talouden tasapainotustoimenpiteiden toimeenpanoa koko kuntakonsernissa ja toimialoilla. Toimenpiteiden toteutumista ja vaikutuksien seuranta on tihennetty ja niistä raportoidaan toimialueittain ja sitovuuksittain osavuositarkastuksien lisäksi neljännesvuosittain.

Suunnitelma kunnan alijäämän kattamiseksi eri vuosina:

Tasapainotus/kattamaton alijäämä	TP2021 kattamaton alijäämä	ENN2022 (osavuositarkastus 08/2022)	TA2023	TA2024	TA2025	TA2026	YHTEENSÄ 2021-2025
	-854 501	955 376	1 395 780	88 210	26 922	26 922	1 611 787

TALouden TASAPAINOTUS										
Hyvinvointipalvelut/Toimenpide:	Vastuu/Sitovuus	OSAVUOSIKATSAUS 08/2022			Tavoite (€)	Tavoite toteutuminen	Kommentti	Tavoite (€)		
		Tavoite toteutuminen	Kommentti	TA2022	TA2023			TS2024	TS2025	
Palveluiden kehittäminen	Hallinto ja Varhaiskasvatusjohtaja									
Varhaiskasvatuksen lapsimäärän väheneminen ja sen vaikutus perhepäivähoitajien määrään		●	Lapsimäärä ei ole vähentynyt varhaiskasvatuksessa. 2-vuotinen esiopetuskokeilu on vienyt pk-paikkoja ja tästä johtuen perhepäivähoitajia tarvitaan edelleen.	76 000	●		0 ~~182 000~~	0 ~~182 000~~	0 ~~182 000~~	
Alakoulujen oppilasmäärän väheneminen ja sen vaikutus opetusryhmien määrään	Hyvinvointijohtaja ja alakoulujen rehtorit	●	1 esiopetusrhythmi vähenee syksyllä 2022 Kirkonkylän koululla.	16 000	●	Tavoite tehty, mutta palkankorotuksista johtuen säästö (€) ei toteudu.	0 ~~56 000~~	55 600 ~~95 000~~	95 000 ~~134 000~~	
Kirjastopalveluiden henkilöstön tarkastelu (työaika ja eläköityvät huomioiden)	Kirjastotoimenjohtaja	●	Ei ole vielä selvinnyt.		●	Avointa kirjastovirkailijan tointa ei täytetä.	30 000 ~~38 700~~	63 000	80 000	
Kunnan esiopetuksen järjestämisen tarkastelu (omana; varhaiskasvatuksessa vai koulussa vai ostopalveluna)		●	Esiopetusta järjestetään sekä varhaiskasvatuksessa että kouluissa lv 2022-23.		●	Asiaa selvitetty, mutta ei voida vielä toteuttaa. Tiliryhmä asetettu (varheen tilataseselvityksen pohjalta).				
Kirjaston lyhennetyt aukioloajat kesäaikana	Kirjastotoimenjohtaja	●	Kirjasto kiinni koko heinäkuun.	5 000	●		5 000	5 000	5 000	
Perusopetuksen tuntikehyksen selvittäminen ja mahdollinen sopeuttaminen sekä henkilöstörakenteen tarkastelu	Hyvinvointijohtaja Rehtori, yläkoulu Rehtori, Kirkonkylän koulu	●	Perusopetuksen tuntikehystä vähennetty lv 2022-23, 23 vuosivikkotuntia		●	Eurovaikutuksia vaikea arvioida.				
Lukion kurssimäärän sopeuttaminen vastamaan opiskelijamäärää (opiskelijaksi ottomäärä: 65/syyskuu 2022)	Rehtori, lukio	●	Lukion kurssimäärää on vähennetty lv 2022-23 36,2 kurssia	18 000	●	Tavoite tehty.	18 000	18 000	18 000	
E-lukion käytön väheneminen	Rehtori, lukio	●	Selvitetään mikä taho järjestää E-lukion toimintaa lv 2022-23.	1 500	●	Jatko vielä auki.				
Toimintojen ulkoistaminen	Hallinto ja luottamushenkilöt									
Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen tarkastelu (omana toimintana vai ostopalveluna)	Hyvinvointijohtaja ja vs. johtava koulunkäynninohjaaja	●	Ostopalveluiden mahdollisuutta selvitetty, mutta ei kunnan kannalta taloudellisesti järkevää (valtionavut vs. kustannukset)	3 000	●	Aamupäivätoimintaa pitää järjestää erityisintun oppilaille kunnan omana toimintana (ei ole ulkopuolisia toimijoita).	0 ~~6 500~~	0 ~~6 500~~	0 ~~6 500~~	
YHTEENSÄ HYVINVOINTIPALVELUT				119 500			53 000 305 000	141 600 369 500	198 000 425 500	
Tekniset palvelut/Toimenpide:										
Palvelutuotannon kannalta tarpeettomien ja vajaakäyttöön olevien rakennusten myynti/vuokraus tai purku	Tekniset palvelut/hallinto									
Käytöstä poistettu kiinteistö; Mäntyranan entinen koulu			Edellyttää korvaavan liikuntasalin vuokraamista/hankintaa.		●	Säästää investointimenoja (väh. 200 t€)	0 ~~25 000~~	0 ~~25 000~~	25 000	
Käytöstä poistettu kiinteistö; Muhostien entinen päiväkotikiinteistö			Toteutettu		●		4 000	4 000	4 000	
Palvelutuotannon mitoitus ja toimintamallien kehittäminen palvelutuotannon kilpailukykyyn siirtämiseksi	Tekninen johtaja		Valmistelu käynnissä.		●		0 ~~36 000~~	35 000	35 000	
Kiinteistöjen pääoman käytön tehostaminen (sisäisen vuokran tarkistus; tuottovaatimus)			Hyvinvointialueen kanssa neuvottelu käynnissä.		●		400 000 ~~500 000~~	400 000 ~~500 000~~	400 000 ~~500 000~~	
Aterioiden myynti ulkopuolisille			In-house selvitys tehty.							
YHTEENSÄ TEKNISET PALVELUT				0			404 000 564 000	439 000 564 000	464 000 564 000	
Konsernipalvelut/Toimenpide:				Tavoite (€)						
Työllisyyspalveluiden tarkastelu: Nuortenystävien ry:n sopimuksen tarkistaminen (syyskuu 2021) ja rakenteelliset muutokset	Hallintopäällikkö, Kunnanjohtaja	●	Tavoiteen saavuttaminen avoimena, koska tehdyt panostukset näyttävät tuloksensa ajan myötä.	50 000	●	Pohjoismaidenmalli vaatii lisäresursseja, TE-palvelu uudistus käynnistyy 1.1. 2025->	0 ~~60 000~~	0 ~~60 000~~	0 ~~60 000~~	
YHTEENSÄ KONSERNIPALVELUT				50 000			0 50 000	0 50 000	0 50 000	
KAIKKI YHTEENSÄ: (ilman sotea)										
Tulojen lisäykset yhteensä				0			400 000	400 000	400 000	
Menojen vähennykset yhteensä				169 500			57 000	180 600	262 000	
Vaikutus yhteensä toimintakatteeseen "SÄÄSTÖ"				169 500			457 000 (919 000)	580 600 (983 500)	662 000 (1 039 500)	

2 TALOUSARVIOON VAIKUTTAVIA TEKIJÖITÄ

2.1 Muhoksen kunnan taloustilanne ja tehtävien muutokset

Muhoksen kunnan taloustilanne muuttui ratkaisevasti vuonna 2020 purettujen kiinteistöjen alaskirjausten vuoksi siten, että tilinpäätös 2020 oli 3,4 M€ alijäämäinen. Tästä seuranneen alijäämän kattamisvelvollisuuden takia kunnassa laadittiin yhdessä toimialueiden kanssa talouden tasapainotusohjelma, mikä on ollut osa talousarvion laadintaprosessia. Vuoden 2021 tilinpäätöksessä kertynyttä alijäämää saatiin kurrottua pienemmäksi, mitä edes auttoi merkittävästi VM:n myöntämä harkinnanvaraisen valtionosuuden korotus (1,5 M€) talouden tervehdyttämistoimenpiteisiin, mitkä olivat syntyneet aiemmilta vuosilta.

Koronapandemian vaikutusten heikennettyä edellisvuodesta vuotta 2022 on värittänyt helmikuussa alkanut Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan, mikä on lisännyt epävarmuutta. Se on näkynyt mm. voimakkaana inflaationa, nousevina korkoina ja energiamarkkinoiden epävarmuutena.

Vuoden 2022 verotulot ja valtionosuudet ovat kertyneet vähintään suunnitelman mukaisesti. Verotulot ovat kasvaneet kaikissa verolajeissa edellisvuoden toteumaan verrattuna syyskuun tilanteessa. Lisäksi valtiovarainministeriön päätös 8.7.2022 kunnan peruspalveluiden ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvauksen muutoksista vuodelle 2022, kasvatti kunnan tuloennustetta.

Muhoksen kunta haki myös vuonna 2022 valtiovarainministeriön (VM:n) kuntien harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta, mutta sitä ei myönnetty. Sosiaali- ja terveysministeriön (STM:n) valtionavustusta Covid-19 kustannuksiin vuodelle 2022 haettiin marraskuussa 2022, mutta päätöstä ja tarkempaa tietoa ja maksua ei ole siitä vielä kuntaan saatu. Koronan kunnille aiheuttamat kulut on päätetty kuitenkin korvata kunnille valtionavustuksella koko vuoden 2022 osalta. Talousarviossa 2023 ei ole varattu erillistä määrärahaa koronasta aiheutuviin kustannuksiin.

Velkaantumisen kasvua on saatu hieman taitettua vuoden 2022 aikana, mutta poistot ovat kasvaneet edellisvuoteen ja suunnitelmaan nähden. Velkaantumisenuste on edelleen kriittinen johtuen mm. investointitarpeista kunnan palveluihin ja kiinteistöjen kunnostamiseen ja peruskorjaukseen sekä infrainvestointeihin liittyen.

Suuri haaste suunnitelmavuosille 2024-2026 on verotulojen ja valtionosuuden lopullinen taso hyvinvointiuudistuksen jälkeen ja miten kunta pystyy sopeuttamaan toimintaansa muuttuvaan tilanteeseen. Uudistuksen vaikutukset kunnan mm. henkilöstöön ja omaisuuteen (kiinteistöt) nähdään pidemmällä aikavälillä.

Muhoksen kunnan tehtävät muuttuvat olennaisesti vuonna 2023, kun kunta vastaa kahdeksan pohjoisimman paikallisyksikön maatalouslomitukseen järjestämisestä isäntäkuntana. Lisäksi maan hallitus on päättänyt, että TE-palvelut siirtyvät vuonna 2025 kuntien vastuulle. Muhoksen kunta on mukana Oulun seudun työllisyyden kuntakokeilussa vuoden 2024 loppuun.

Käyttötaloudessa haasteita edelleen aiheuttaa menojen kasvun hidastaminen ja tulojen kasvattaminen. Koronapandemia on heikentänyt myös kuntataloutta ja siitä mahdollisesti kertynyttä

hoitovelan määrää on vaikea arvioida ja miten se vaikuttaa kunnan ja hyvinvointialueen toimintaan ja talouteen tulevina vuosina.

Kunnassa on siirrytty ICT-hankintojen osalta käyttämään leasing rahoitusta lokakuussa 2021 tehdyllä päätöksellä. Kunta voi hankkia mm. ICT-laitteita ja ohjelmistoja sekä asiantuntijatyötä jatkossa käyttäen leasing rahoitusta. Siirtyminen leasing rahoitukseen tapahtuu asteittain laitekannan vanhentuuessa etukäteen tehdyn suunnitelman mukaisesti. Kustannusvaikutuksiltaan em. on arvioitu olevan kustannusneutraali olemassa olevalla laite/ohjelmistokannalla. Käyttötalouspanelella vuokramenot kasvavat, mutta ICT-investointimäärärahojen taso vähenee edellisvuosista olemassa olevalla laite/ohjelmistokannalla. Kunnassa on kuitenkin kiinnitetty erityistä huomiota viime vuosina tiedolla johtamiseen ja ajantasaisen tiedon saamiseksi päätöksenteon tueksi. Tämä tarkoittaa jatkossa myös satsauksia yhä parempiin ohjelmistoihin ja tietojärjestelmiin sekä niiden käyttöönottoon. Keskiössä em. hankinnoissa on kuitenkin käyttäjä/päätöksentekijä, jonka työn helpottamiseksi ja päätöksenteon tueksi tarvitaan ajantasaista ja helposti saatavilla olevaa tietoa.

2.2 Kunnan sijainti, väestö ja työllisyys

Muhos on Oulun kaupunkiseudun kehyskunta. Muhoksen kuntakeskus sijaitsee 35 kilometriä Oulusta kaakkoon rautatien ja valtatie 22 varrella. Muhoksen naapurikunnat ovat Oulu, Utajärvi, Vaala, Siikalatva, Liminka ja Tyrnävä. Pinta-alaa Muhoksella on 772 km², josta vesipinta-alaa on 12 km².

Muhoksen kunnan asukasluku on viimeisten vuosien aikana ollut lähes 9 000 asukasta. Tilastokeskuksen julkaiseman väestöennusteen mukaan Muhoksen väkiluvun ennakoitaan vähentyvän tulevina vuosina mm. syntyvyyden vuoksi. Väkilukuun voidaan vaikuttaa kunnan toimenpiteillä.

Muhoksen työttömien osuus työvoimasta syyskuussa 2022 oli 8,3 % (= 319 työtöntä työnhakijaa), kun vuotta aikaisemmin työttömyysaste oli 10 %. Pohjois-Pohjanmaan työttömyyden keskiarvo oli 9,2 % syyskuussa 2022. Muhoksella oli ilmoitettu 60 avointa työpaikkaa. Työllisyyden hoidon kustannukset muodostavat Muhoksen kunnalle kasvavan menoerän. Kustannukset ovat nousseet merkittävästi koronapandemian aikana. Muhoksella on pitkäkestoinen nuorisotyöttömyys sekä työttöminä on vaikeassa työmarkkina-asemassa olevia henkilöitä. Kuitenkin merkittävä myönteinen muutos on erityisesti pitkäaikaistyöttömyyden jatkuva vähentyminen.

2.3 Muhoksen kunnan organisaatio

Muhoksen kunnan organisaatio muodostuu luottamushenkilöorganisaatiosta ja palvelutuotanto-organisaatiosta. Valtuusto on hyväksynyt Muhoksen kunnan uuden luottamushenkilö- ja palvelutuotanto-organisaation 1.1.2023 alkaen (kuvat 1 ja 2).

Luottamushenkilöorganisaation muutokset ovat seuraavat:

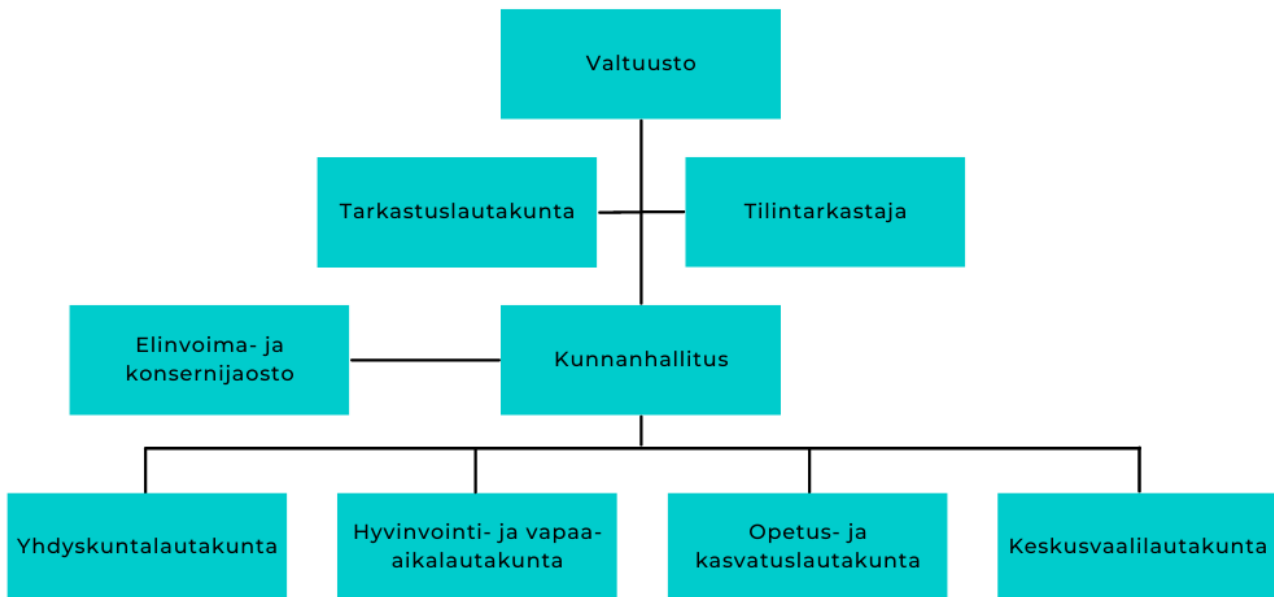
- kunnanhallituksen alaisuudessa toimii elinvoima- ja konsernijaosto (nimi muutettu)
- kunnanhallituksen alaisuudesta ei ole maankäyttö- ja kaavoitusjaostoa (poistettu)
- sosiaali- ja terveystalouden tehtävät siirtyvät hyvinvointialueelle (poistettu)
- hyvinvointilautakunta (poistettu) ja vapaa-aikajaoston (poistettu) tilalla ovat opetus- ja kasvatustalouden (uusi) sekä hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta (uusi)

- teknisen lautakunnan nimi on muutettu yhdyskuntalautakunnaksi (nimi muutettu)

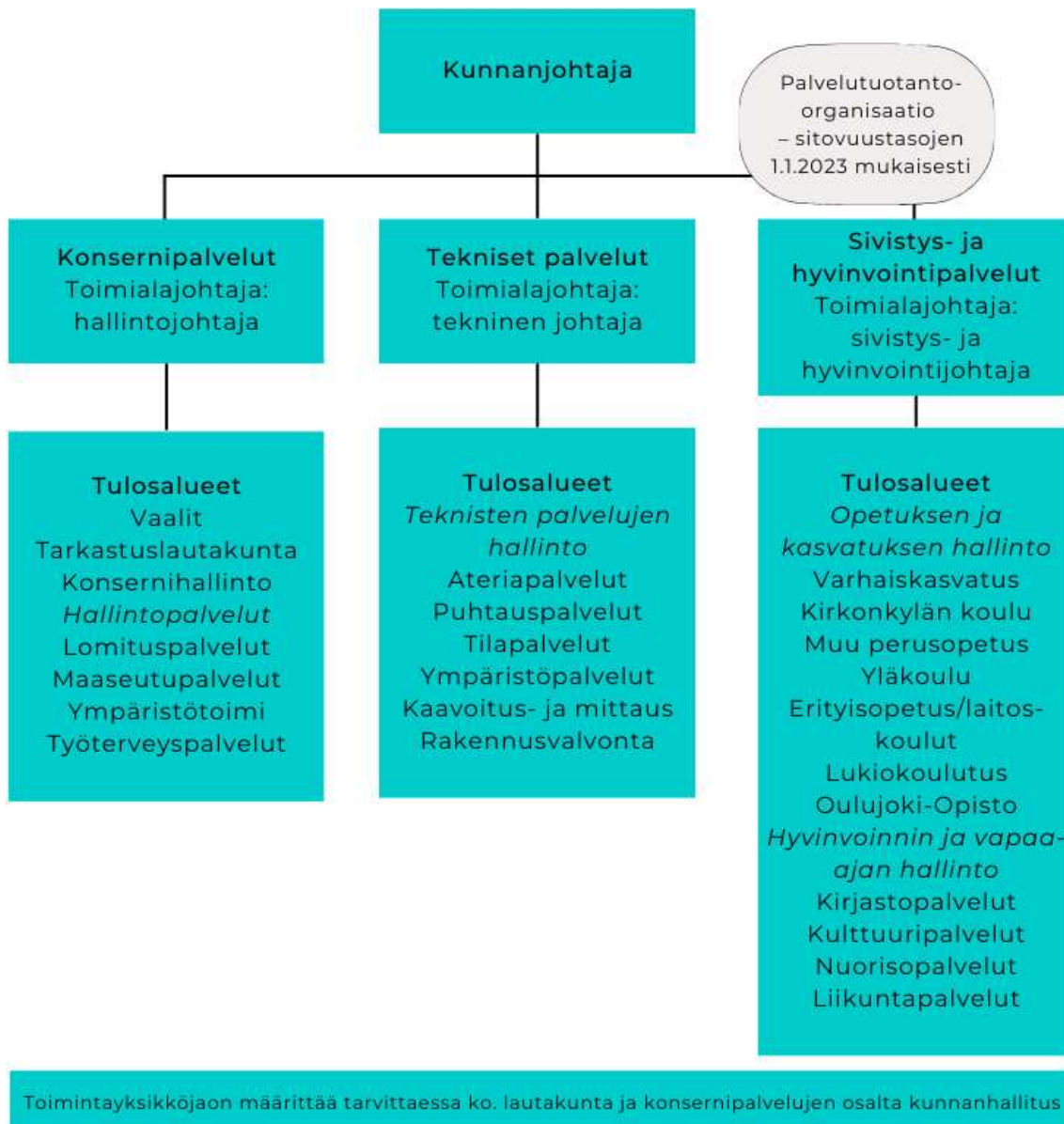
Palvelutuotanto-organisaation muutokset ovat seuraavat:

- sosiaali- ja terveystalouden toimialan tehtävät siirtyvät hyvinvointialueelle (poistettu)
- hyvinvointipalveluiden toimialan nimi on muutettu sivistys- ja hyvinvointipalveluiksi (nimi muutettu)
- konsernihallinnon tulosalueista palo- ja pelastustoimi siirtyy hyvinvointialueelle (poistettu) ja maankäyttö- ja kaavoitus siirtyy teknisiin palveluihin (siirto)
- teknisten palvelujen tulosalueella on kaavoitus ja mittaus (siirto ja tehtävien yhdistely) ja maanrakentamisen nimi on muutettu ympäristöpalveluiksi (nimi muutettu)
- sivistys- ja hyvinvointipalvelun hallinnon tehtävät jakaantuvat kahteen hallintoon; opetuksen ja kasvatuksen hallintoon ja hyvinvoinnin ja vapaa-ajan hallintoon

Valtuuston hyväksymät luottamushenkilöorganisaatio ja palvelutuotanto-organisaatio sitovuustasoinen (tulosalueineen) on otettu huomioon talousarviossa. Edellä kuvatut muutokset luottamushenkilöorganisaatiossa ja palvelutuotanto-organisaatiossa eivät mahdollista toimialojen välistä vertailua eikä myöskään toimialojen sisäistä vertailua suhteessa edelliseen talousarviovuoteen.

Kuva 1. Muhoksen kunnan luottamushenkilöorganisaatio.

Kuva 2. Muhoksen kunnan palvelutuotanto-organisaatio.

2.4 Henkilöstö

Henkilöstö on esitetty toimialueittain ja sitovuustasoittain. Taulukot kuvaavat sitä, että kuinka monta henkilöä on arvioitu olevan Muhoksen kunnan palveluksessa 31.12.2023. Henkilöstömäärän seuranta toteutetaan tilinpäätöksen yhteydessä. Muhoksen kunnassa on vuoden 2022 aikana valmistauduttu hyvinvointialueuudistukseen, jonka myötä kunnasta siirtyy n. 240 sosiaali- ja terveysalan tai näiden tukipalveluiden henkilöä Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelle. Samaan aikaan on valmistauduttu suuriin muutoksiin myös lomituspalveluiden osalta. Muhoksen kunta ottaa vetovastuun Pohjoisen-Suomen lomituspalveluyksikön vastuukuntana ja muutoksen myötä kuntaan siirtyy n. 200 lomituspalveluiden henkilöä 1.1.2023 alkaen ja lomituspalveluiden kokonaishenkilöstö kasvaa tällöin n. 277 henkilöön. Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden osalta henkilöstön määrä arvioidaan kasvavan n. 24 henkilöllä vuoden 2023 aikana, joka sisältää myös projekteihin arvioidun henkilöstön. Varhaiskasvatuksen osalta henkilöstmäärän merkittävä lisääntyminen johtuu loppuvuodesta 2022 Päivärinteelle avatun uuden ryhmän vaatimista rekrytoinneista, jotka on tehty jo vuoden 2022 puolella. Tämän lisäksi kehitysvammaisille lapsille on palkattu avustajia ja kahden työntekijän ryhmiin on palkattu lisähenkilöitä, jolloin ryhmäkoko on kyetty kasvattamaan ja saatu kiertävä(vara)henkilö.

Konsernipalvelut:

Sitovuustaso	vakinainen kokoaika	määräaika kokoaika	vakinainen osa-aika	määräaika osa-aika	vakin. sivutoimi	määräaika sivutoimi	työllistetty	2023 Yhteensä	2022 Yhteensä	Muutos
Konsernihallinto	4,0							4,0	2,0	2,0
Maankäyttö ja kaavoitus	0,0							0,0	1,0	-1,0
Hallintopalvelut	7,0	3,0	0,5				1,0	11,5	10,0	1,5
Lomituspalvelut *)	277,5							277,5	77,5	200,0
Lomituksen hallinto	24,0							24,0		
Lomittajat	253,5							253,5		
Vaalit								0,0	0,0	0,0
Tarkastuslautakunta								0,0	0,0	0,0
Konsernipalvelut yhteensä	288,5	3,0	0,5	0,0	0,0	0,0	1,0	293,0	90,5	202,5

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut:

Sitovuustaso	vakinainen kokoaika	määräaika kokoaika	vakinainen osa-aika	määräaika osa-aika	vakin. sivutoimi	määräaika sivutoimi	työllistetty	2023 Yhteensä	2022 Yhteensä	Muutos
Opetus ja kasvatus hallinto	2,40	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,40	3,00	-0,60
Varhaiskasvatus	72,00	35,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,00	110,00	100,00	10,00
Kirkonkylän koulu	29,00	0,00	6,00	4,00	0,00	0,00	0,00	39,00	35,00	4,00
Muu perusopetus	26,00	3,00	8,00	0,00	0,00	0,00	0,00	37,00	37,00	0,00
Yläkoulu	37,00	0,00	4,50	0,00	0,00	0,00	0,00	41,50	41,50	0,00
Erytisopetus/laitoskoulut	14,00	4,00	9,00	6,00	0,00	0,00	0,00	33,00	30,00	3,00
Projektien henkilöstö*	0,00	8,00	0,00	8,00	0,00	0,00	0,00	16,00	8,00	8,00
Lukiokoulutus	11,00	2,00	1,50	0,00	0,00	0,00	0,00	14,50	14,50	0,00
Hyvinvoinnin ja vapaa- aikapalv.hallinto	2,10	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,10	1,50	1,60
Kirjastopalvelut	5,70	0,00	0,50	0,00	0,00	0,00	0,00	6,20	7,50	-1,30
Kulttuuripalvelut	1,20	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,20	1,20	0,00
Oulujoki-Opisto	5,80	0,00	0,50	1,00	0,00	42,00	0,00	49,30	49,30	0,00
Nuorisopalvelut	1,50	0,00	0,00	10,00	0,00	0,00	0,00	11,50	11,50	0,00
Liikuntapalvelut	9,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	9,00	9,00	0,00
Yhteensä	216,70	53,00	30,00	29,00	0,00	42,00	3,00	373,70	349,00	24,70

* Valtionavustuksilla palkattu määräaikainen henkilöstö, joka on osan vuodesta työssä, ei välttämättä enää 31.12.2023.

Työsuhteet on merkitty henkilömäärinä, sis.vakan 4 henkilöä.

Tekniset palvelut:

Talousarvio 2023 /Tekniset palvelut /Henkilöstö 31.12.2023

Sitovuustaso	vakinaisen kokoaika	määräaika kokoaika	vakinaisen osa- aika	määräaika osa-aika	vakin. sivutoimi	määräaika sivutoimi	työllistetty	2023 Yhteensä	2022 Yhteensä	Muutos
Teknisten palv. hallinto	3,0							3,0	3,0	0,0
Ateriapalvelut	13,0	1,0	3,0					17,0	22,0	-5,0
Puhtauspalvelut	12,0		2,0					14,0	21,0	-7,0
Tilapalvelut	12,0		1,0	1,0				14,0	13,0	1,0
Ympäristöpalvelut	4,0		1,0					5,0	6,0	-1,0
Kaavoitus ja mittauspalv	3,0		1,0					4,0	4,0	0,0
Rakennusvalvonta	1,0							1,0	1,0	0,0
Yhteensä	48,0	1,0	8,0	1,0	0,0	0,0	0,0	58,0	70,0	-12,0

KAIKKI YHTEENSÄ	TA2023 Yhteensä	TA2022 Yhteensä	Muutos
Konsernipalvelut *	293,0	90,5	202,5
Sosiaali- ja terveystilapalvelut	0,0	238,0	-238,0
Sivistys- ja hyvinvointipalvelut*	373,7	349,0	24,7
Tekniset palvelut	58,0	70,0	-12,0
KAIKKI YHTEENSÄ	724,7	747,5	-22,8

* Sivistys- ja hyvinvointipalvelut sisältää taulukossa (TA2023 ja TA2022) arvioidun projektien henkilöstön. Valtionavustuksilla palkattu määräaikainen henkilöstö, joka on osan vuodesta työssä, ei välttämättä enää 31.12.2023.

* Lomituspalvelut koostuu hallinnosta ja lomittajista. Lomittajien määrä ilmoitettu kokonaishenkilömääränä (tarkentuu vuoden aikana).

Ilman projektien henkilöstöä koko kunnan henkilöstömäärät ovat; TA2023: 709 ja TA2022: 740, muutos -31.

3 YLEINEN TALOUDELLINEN TILA

Valtiovarainministeriön syksyllä 2022 julkaiseman taloudellisen katsauksen mukaan:

”BKT:n arvioidaan kasvavan Suomessa 1,7 % v. 2022. Alkuvuonna talouden tuotanto on kehittynyt suotuisasti ja työllisyys on jatkanut nopeaa kasvua. Toisaalta myös hyödykkeiden ja energian hintojen nousu on jatkunut kesällä arvioitua nopeampana. Talouskasvun ennustetaan hidastuvan loppuvuonna enemmän kuin vielä kesällä ennakoitiin. BKT:n kasvu hidastuu 0,5 prosenttiin v. 2023. Vuosina 2024–2026 BKT:n kasvun arvioidaan olevan talouden potentiaalista kasvua nopeampaa, noin 1,4 % vuosittain.

Julkisyhteisöjen alijäämä supistuu v. 2022 ripeään talous- ja työllisyyskasvun sekä koronatoimien päättymisen johdosta. Vuonna 2023 alijäämä kääntyy uudelleen kasvuun ja julkinen talous pysyy syvästi alijäämäisenä tulevina vuosina. Julkisen velan suhde BKT:hen alenee tänä vuonna, mutta kääntyy nousevalle uralle ensi vuonna.

Velanhoitokustannusten arvioidaan kasvavan ennustejaksolla. Alati kasvavat velanhoitokulut ovat pois muusta julkisesta rahankäytöstä ja kaventavat julkisen talouden ennestäänkin niukkoja puskureita.”

(Valtiovarainministeriön Taloudellinen katsaus, 19.9.2022)

Vuonna 2023 kuntatalous vahvistuu väliaikaisesti, kun sote tehtävien kustannukset poistuvat, mutta kunnille kertyy veroja vielä aiemmilta vuosilta sote-uudistusta edeltäneillä korkeammilla veroprosenteilla ja jako-osuuksilla (ns. verohäntä). Pidemmällä aikavälillä on arvioitu, että kuntataloudessa on kuitenkin tulojen ja menojen rakenteellinen epätasapaino.

Kuntatalous supistuu sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä. Valtionavun taso alenee, kun peruspalveluiden valtionosuudesta ja verotulomenetyksen korvauksista siirretään 70 % hyvinvointialueiden rahoitukseen ja kun soten valtionavustukset siirtyvät pääosin kunnilta hyvinvointialueille.

Lähde: VM

3.1 Kuntatalous 2023–2026

Valtiovarainministeriö julkaisi keväällä 2021 Kuntatalousohjelma vuosille 2022–2025 (VM:n julkaisuja 2021:25). Kuntatalousohjelma on laadittu vuosia 2022–2025 koskevan julkisen talouden suunnitelman valmistelun yhteydessä. Ohjelma syventää julkisen talouden suunnitelman kuntataloutta koskevaa arviointia. Kuntatalousohjelmassa keskitytään kuntatalouden nykytilan sekä tulevan kehyskauden kehitysnäkymien arviointiin kuntatalouden osalta. Syksyn 2022 kuntatalousohjelma on laadittu vuoden 2023 talousarvioesityksen yhteydessä. Laadittu ohjelma tarkentaa keväällä 2022 julkaistua, vuosia 2023-2026 koskevaa kuntatalousohjelmaa.

3.2 Veroprosentit vuonna 2023

Kunnanvaltuusto on kokouksessaan 31.10.2022 päättänyt vuodelle 2023 tuloveroprosentiksi 9,36 prosenttia (22,00–12,64). Samassa kokouksessa valtuusto vahvisti kiinteistöveroprosentit, jotka eivät muuttuneet vuodesta 2022.

Tuloveroprosentti **9,36**

Kiinteistöveroprosentit ovat seuraavat:

- yleinen kiinteistöveroprosentti **1,00**
- vakituisten asuinrakennusten veroprosentti **0,50**
- muiden asuinrakennusten veroprosentti **1,00**
- rakentamattomien rakennuspaikkojen veroprosentti **5,00**
- yleishyödyllisen yhteisön veroprosentti **1,00**
- voimalaitokset **3,10**

Verotulot ja valtionosuudet

Verotulojen ja valtionosuuksien ennusteet perustuvat Valtionvarainministeriön ja Kuntaliiton ennusteisiin.

Verotulot

Kuluvan vuoden ennakoverot ovat kehittyneet hyvin. Kunnallisen tuloverotuksen tuotto asukasta kohti on kehittynyt Muhoksella kuluneen vuoden aikana ennakoitua paremmin johtuen koronarajoitusten vähenemisestä ja sen myötä työllisyyden elpymisestä (esim. lomautukset ovat vähentyneet).

Muhoksen kunnan verotuksen tuotto eri verotulolajeissa on kuvattu oheisissa taulukoissa.

Verotulot									
Tilivuosi, 1000 euroa	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	
Kunnallisvero	26 374	26 334	27 904	29 285	15 352	15 074	15 343	15 359	
Kiinteistövero	3 736	3 548	3 951	3 835	4 051	4 051	4 051	4 051	
Osuus yhteisöveron tuotosta	761	815	1 265	808	1 045	954	990	990	
Verotulot yhteensä	30 871	30 697	33 120	33 928	20 448	20 079	20 384	20 400	

Kuluvan vuoden 2022 verotulojen kokonaiskertymän ennakoidaan olevan suurempi kuin mitä alkuperäisessä talousarviossa TA2022 oli arvioitu.

Verotuloja arvioidaan vuonna 2023 saatavan yhteensä **20 448 000 €**.

Arvioidut verotulot **20,4 M€** jakaantuvat verotulolajeittain seuraavasti:

- ansioverotulo **15,4 M€**
- yhteisöverotulo **1,0 M€**
- kiinteistöverotulo **4,0 M€**

Valtionosuudet

Valtionosuusjärjestelmän kautta valtio osallistuu lakisääteisten kunnallisten peruspalveluiden rahoitukseen. Valtionosuudet tulevat kunnille laskennallisin perustein ja maksetaan kunnalle automaattisesti ilman erillistä hakemusta. Lisäksi kunnille voidaan myöntää hakemuksesta valtionavustuksia. Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu kahdesta osasta: valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesta valtionosuusrahoituksesta, jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö. Kunnan peruspalveluiden valtionosuus maksetaan kunnille osana yhdistettyä valtionosuusmaksatusta jokaisen kuun 11. päivään mennessä.

Rakenteellisesti Suomen valtionosuusjärjestelmä koostuu kahdesta osasta:

- kustannus- ja tarve- erojen tasauksesta
- tulopohjan tasauksesta.

Kustannuserojen tasauksen laskentaperusteena ovat asukasmäärän ja ikärakenteen lisäksi erilaiset olosuhdetekijät. Toisena valtionosuusjärjestelmän kiinteänä osana kuntien tulopohjaa tasataan kunnan verotulojen perusteella.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaisen valtionosuusrahoituksen euromääräisesti merkittävin osa on koulutuksen ylläpitäjille myönnettävä yksikköhintarahoitus:

- lukiokoulutukseen
- ammatilliseen koulutukseen
- ammattikorkeakouluille.

Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää perusopetukseen oppilaskohtaista lisärahoitusta (pidennetty oppivelvollisuus, lisäopetus, maahanmuuttajien perusopetukseen valmistava opetus jne.) ja rahoituksen muuhun opetus- ja kulttuuritoimintaan (kansalaisopistot, museot, teatterit, orkesterit, nuorisotyö jne.).

Valtionosuudet vuonna 2023

Valtionosuutta kasvattaa vuonna 2023 indeksikorotus, joka on 3,8 prosenttia. Siitä aiheutuva valtionosuuden lisäys on noin 89 miljoonaa euroa. Kustannustenjaon tarkistusta ei lain siirtymäsäännösten mukaan tehdä vuonna 2023.

Peruspalvelujen valtionosuus vuonna 2023 on yhteensä noin 2,7 miljardia euroa. Taso on noin 5,2 miljardia euroa pienempi kuin vuonna 2022 varsinaisessa talousarviossa. Muutos johtuu pääosin sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksesta, jonka yhteydessä valtionosuutta siirretään 5,36 miljardia euroa hyvinvointialueiden rahoitukseen. Uudistus aiheuttaa myös merkittäviä muutoksia yksittäisten kuntien valtionosuuksiin. Esitys kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta liittyy esitykseen valtion vuoden 2023 talousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023.

Lähde: Valtioneuvosto

Vuonna 2023 valtionosuuksia arvioidaan saatavan yhteensä **12 347 022 €**. Lopulliset päätökset vuoden 2023 valtionosuudesta tehdään aivan vuoden 2022 lopussa.

Valtionosuudet									
Tilivuosi, 1000 euroa	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	
Valtionosuudet yhteensä	25 098	29 173	28 904	28 781	12 347	12 258	12 091	12 100	

3.3 Verot ja valtionosuudet yhteensä

Muhoksen kunnan vero- ja valtionosuusennuste vuosille 2023–2026:

Muhos verot ja valtionosuudet yhteensä 2019 - 2026									
Tilivuosi, 1000 euroa	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	
Verot yhteensä	30 871	30 697	33 120	33 928	20 448	20 079	20 384	20 400	
Muutos%	2,62	-0,56	7,89	2,44	-39,73	-1,80	1,52	0,08	
Valtionosuudet yhteensä	25 098	29 173	28 904	28 781	12 347	12 258	12 091	12 100	
Muutos%	0,63	16,24	-0,92	-0,43	-57,10	-0,72	-1,36	0,07	
Yhteensä	55 969	59 870	62 024	62 709	32 795	32 337	32 475	32 500	
Muutos%	1,72	6,97	3,60	1,10	-47,70	-1,40	0,43	0,08	

4 TALOUSARVION SITOVUUS

4.1 Tavoitteiden sitovuus

Tavoitteet ovat osa talousarviota, jota kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava. Lähtökohtaisesti kaikki valtuuston talousarviossa asettamat tavoitteet ovat sitovia siten, että ne on tarkoitettu toteutettavaksi. Jos tavoitteet eivät ole saavutettavissa talouden perusteissa tapahtuneista muutoksista johtuen, on valtuuston hyväksyttävä myös tavoitteita koskevat muutokset. Tavoitteet asetetaan valtuusto ja lautakunta tasolle.

4.2 Rahamääräisten erien sitovuus

Kuntalain mukaan talousarvioon otetaan toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat. Määräraha on valtuuston toimielimille antama euromäärältään ja käyttötarkoitukseltaan rajattu valtuutus varojen käyttämiseen.

Toimielimellä on valtuutus käyttää sille talousarviossa osoitettu määräraha määrättyyn käyttötarkoitukseen tai määrätyn tavoitteen toteuttamiseen. Toimielin ei saa ylittää sille talousarviossa osoitettua määrärahaa. Jos määräraha osoittautuu riittämättömäksi, on talousarviota muutettava. Muutoksen yhteydessä on osoitettava, miten rahoitustarve katetaan. Määrärahan siirrosta sitovuustasojen välillä päättää valtuusto ja sitovuustason/toimintojen sisällä muutoksista päättävät lautakunnat (konsernipalveluiden osalta kunnanhallitus). Kunnanhallituksen määrärahoissa olevien harkinnanvaraisten toiminta-avustusten mahdollisesta siirrosta toiseen hallintokuntaan päättää kunnanhallitus.

Valtuusto on aiemmin määritellyt yleissitovuustason. Aikaisemmin on talousarvion sitovuustaso ollut lautakunnalla/hallintokunnalla. Muutos sitovuustasossa tarkoittaa sitä, että sitovuus jaetaan hallintokunnissa toimintotasolle. Talousarviota suunniteltaessa tulo- ja menokasvuprosentit ovat sitovia lautakuntatasolla. Lautakunnat määrittelevät omat tarkemmat toimintatasoiset sitovuustasot. Valtuusto vahvistaa talousarvion yhteydessä toimintojen sitovat bruttoperiaatteen mukaiset tulo- ja menoarviot (euromääräiset). **Poikkeuksen meno- ja tuloarviositovuuteen ovat ateriapalvelut, puhtauspalvelut, Oulujoki-Opisto ja lomituspalvelut, jotka ovat nettobudjetissa.**

Valtuuston nähden sitovat erät ovat bruttoperiaatteen mukaan toimintatuotot yhdessä sekä toimintamenot yhdessä. Nettoperiaatteen mukaan valtuuston nähden sitovaa on käyttökate. Poistot ja laskennalliset erät eivät ole valtuuston nähden sitovia.

Sitovuustasot toimialoittain (hallintokunnittain) on esitetty kyseessä olevan toimialan esityksessä yksityiskohtaisesti valtuustoon nähden.

Projekti-määrärahat on budjetoitu konsernipalveluiden alle kohtaan strateginen johto. Projektisuunnitelmat ja kustannusarviot on ennen projektien aloittamista käsiteltävä hallintosäännön mukaan. Projekteille tulee aina perustaa oma kustannuspaikka talouden seurannan helpottamiseksi. Muutkin toimialat (hallintokunnat) voivat talousarviovuoden puitteissa perustaa projekteja, jotka liittyvät suoraan oman toiminnan kehittämiseen. Muiden toimialojen (hallintokuntien) hankkeet on sijoitettava keskitetysti oman hallinnon sitovuustasolle. Päätyneet projektit on erikseen raportoitava valtuustolle.

Tuloslaskelmaosassa budjetoidaan valtuuston nähden sitovat tulosvaikutteiset tuloarviot ja määrärahat, joita ei ole budjetoitu hallintokunnille. Seuraavat erät ovat sitovia: Verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot - ja menot, satunnaiset erät sekä tilinpäätössiirrot.

Rahoitusosassa valtuuston nähden sitovia eriä ovat antolainauksen muutokset, lainakannan muutokset ja oman pääoman muutokset.

Investointiosassa valtuuston nähden sitovia ovat kaikki yksittäiset hankkeet, jotka on lueteltu tässä asiakirjassa. Valtuuston nähden sitovaa on vuoden 2023 investoinnit, hankkeen kokonaisarvo sekä hankkeen tarkoitus/tavoitteet. Investointiosassa on kohteittain määritelty vastuullinen hallintokunta /lautakunta/viranhaltija.

Taloustarkastus käsitellään jokaisen kuukauden jälkeen ao. lautakunnassa, kunnanhallituksessa ja valtuustossa. Osavuositarkastus tehdään huhtikuun ja elokuun toteuman jälkeen. Suunniteltuja toimenpiteitä talouden tasapainottamiseksi seurataan jokaisen osavuositarkastuksen yhteydessä. Lisäksi seuranta-arviointia on myös tilinpäätöksen yhteydessä.

Valtuustolle raportoidaan sitovuustasoin.

5 KÄYTTÖTALOUS

Toimialoilta on esitetty sekä **sisäiset että ulkoiset käyttötalousmenot ja -tulot** yhteensä.

Toimialat yhteensä

Toimiala	TP 2021	TA 2022 (alkup.)	TA 2023	Muutos%	Muutos eur
Konsernipalvelut					
TOIMINTATUOTOT	5 377 714	5 352 328	20 214 129	277,7	14 861 801
TOIMINTAKULUT	-8 858 664	-9 972 422	-25 120 985	151,9	-15 148 563
TOIMINTAKATE	-3 480 950	-4 620 094	-4 906 856	6,2	-286 762
Suunn.mukaiset poistot	-69 211	-47 661	-108 252	127,1	-60 591
Satunnaiset tuotot	144 733				
Laskennalliset erät	930 553	1 280 221	1 273 150	-0,6	-7 071
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-2 474 875	-3 387 534	-3 741 958	10,5	-354 424
Sivistys- ja hyvinvointipalvelut					
TOIMINTATUOTOT	1 771 910	1 902 637	1 943 115	2,1	40 478
TOIMINTAKULUT	-21 583 713	-22 274 736	-24 174 305	8,5	-1 899 569
TOIMINTAKATE	-19 811 803	-20 372 099	-22 231 190	9,1	-1 859 091
Suunn.mukaiset poistot	-471 574	-322 175	-271 052	-15,9	51 123
Laskennalliset erät	-285 654	-426 786	-862 300	102,0	-435 514
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-20 569 031	-21 121 060	-23 364 542	10,6	-2 243 482
Tekniset palvelut					
TOIMINTATUOTOT	8 738 280	9 444 414	9 494 323	0,5	49 909
Valmistus omaan käyttöön	128 826				
TOIMINTAKULUT	-8 658 434	-8 432 992	-8 855 533	5,0	-422 541
TOIMINTAKATE	208 672	1 011 422	638 790	-36,8	-372 632
Suunn.mukaiset poistot	-2 769 635	-3 133 379	-3 650 682	16,5	-517 303
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	22 600				
Laskennalliset erät	-194 669	-203 484	-410 850	101,9	-207 366
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-2 733 032	-2 325 441	-3 422 742	47,2	-1 097 301
Kaikki yhteensä					
TOIMINTATUOTOT	15 887 904	16 699 379	31 651 567	89,5	14 952 188
Valmistus omaan käyttöön	128 826				
TOIMINTAKULUT	-39 100 811	-40 680 150	-58 150 823	42,9	-17 470 673
TOIMINTAKATE	-23 084 081	-23 980 771	-26 499 256	10,5	-2 518 485
Suunn.mukaiset poistot	-3 310 420	-3 503 215	-4 029 986	15,0	-526 771
Satunnaiset tuotot	144 733				
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	22 600				
Laskennalliset erät	450 230	649 951		-100,0	-649 951
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-25 776 938	-26 834 035	-30 529 242	13,8	-3 695 207

Toimialueittain ja sitovuuksittain TA2023 ei ole vertailukelpoinen TA2022 (alkup.) ja TP2021 kanssa hyvinvointialueuudistuksen ja organisaatiomuutosten vuoksi.

5.1 Konsernipalvelut

Konsernipalvelut on esitetty oheisessa taulukossa kokonaisuutena. Seuraavalla sivulla esitetään konsernipalvelut sitovuustasoittain. **Taulukoissa eri vuosien lukujen vertailtavuus sitovuustasoilla ei ole kaikilta osin mahdollista.** Vertailtavuuteen vaikuttavat mm. lomituksen Pohjois-Suomen yksikön toiminnan käynnistyminen ja palo- ja pelastustoimen siirtyminen hyvinvointialueuudistuksen myötä hyvinvointialueelle sekä valtuuston hyväksymät kunnan organisaatiomuutokset.

Konsernipalvelut yhteensä tiliryhmittäin					
Konsernipalvelut	TP 2021	TA 2022 (alkup.)	TA 2023	Muutos%	Muutos eur
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	4 285 771	4 354 353	17 266 229	296,5	12 911 876
Maksutuotot	642 310	633 300	2 482 800	292,0	1 849 500
Tuet ja avustukset	309 232	271 600	294 000	8,2	22 400
Vuokratuotot	5 508	3 100	3 100		
Muut toimintatuotot	134 893	89 975	168 000	86,7	78 025
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	5 377 714	5 352 328	20 214 129	277,7	14 861 801
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-3 568 628	-3 671 388	-13 596 390	270,3	-9 925 002
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-913 774	-877 753	-2 681 831	205,5	-1 804 078
Muut henkilösivukulut	-311 486	-139 157	-598 867	330,4	-459 710
Henkilösivukulut	-1 225 260	-1 016 910	-3 280 698	222,6	-2 263 788
Henkilöstökulut yht.	-4 793 888	-4 688 298	-16 877 088	260,0	-12 188 790
Asiakaspalvelujen ostot					
Muiden palvelujen ostot	-2 619 901	-3 177 296	-5 342 734	68,2	-2 165 438
Palvelujen ostot yhteensä	-3 061 938	-3 729 296	-5 664 834	51,9	-1 935 538
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-165 837	-150 019	-225 099	50,0	-75 080
Avustukset	-638 839	-1 216 800	-1 928 600	58,5	-711 800
Vuokrat	-137 718	-151 409	-270 364	78,6	-118 955
Muut toimintakulut	-60 444	-36 600	-155 000	323,5	-118 400
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-8 858 664	-9 972 422	-25 120 985	151,9	-15 148 563
TOIMINTAKATE	-3 480 950	-4 620 094	-4 906 856	6,2	-286 762
Suunn.mukaiset poistot					
Satunnaiset tuotot	-69 211	-47 661	-108 252	127,1	-60 591
Laskennalliset erät	144 733				
Laskennalliset erät	930 553	1 280 221	1 273 150	-0,6	-7 071
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-2 474 875	-3 387 534	-3 741 958	10,5	-354 424

Konsernipalvelut sitovuustasoin					
TA100 Vaalit	TP 2021	TA 2022 (alkup.)	TA 2023	Muutos%	Muutos eur
Toimitatuotot	8 998	9 000	9 000		
Toimintakulut	-43 136	-37 042	-35 241	-4,9	1 801
TOIMINTAKATE	-34 138	-28 042	-26 241	-6,4	1 801
Suunn.mukaiset poistot	-127	-11		-100,0	11
Laskennalliset erät	-26				
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-34 291	-28 053	-26 241	-6,5	1 812
TA200 Tarkastuslautakunta					
Toimitatuotot					
Toimintakulut	-37 461	-38 638	-34 965	-9,5	3 673
TOIMINTAKATE	-37 461	-38 638	-34 965	-9,5	3 673
Laskennalliset erät	-448	-839	-2 995	257,0	-2 156
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-37 909	-39 477	-37 960	-3,8	1 517
TA 210 Konsernihallinto					
Toimitatuotot	374 464	126 320	103 000	-18,5	-23 320
Toimintakulut	-2 053 708	-1 551 580	-1 809 775	16,6	-258 195
TOIMINTAKATE	-1 679 244	-1 425 260	-1 706 775	19,8	-281 515
Suunn.mukaiset poistot	-27 240	-28 661	-96 479	236,6	-67 818
Satunnaiset tuotot	144 733				
Laskennalliset erät	-125 703	-34 260	-150 664	339,8	-116 404
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-1 687 454	-1 488 181	-1 953 918	31,3	-465 737
TA230 Hallintopalvelut					
Toimitatuotot	74 904	133 475	93 600	-29,9	-39 875
Toimintakulut	-1 589 109	-2 895 249	-2 749 936	-5,0	145 313
TOIMINTAKATE	-1 514 205	-2 761 774	-2 656 336	-3,8	105 438
Suunn.mukaiset poistot	-41 333	-18 550	-11 500	-38,0	7 050
Laskennalliset erät	1 150 638	1 470 799	1 489 168	1,2	18 369
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-404 900	-1 309 525	-1 178 668	-10,0	130 857
TA240 Lomituspalvelut					
Toimitatuotot	4 899 691	4 963 533	19 878 529	300,5	14 914 996
Toimintakulut	-4 717 749	-4 792 367	-19 813 098	313,4	-15 020 731
TOIMINTAKATE	181 942	171 166	65 431	-61,8	-105 735
Suunn.mukaiset poistot	-228	-273	-273		
Laskennalliset erät	-112 244	-140 965	-4 283	-97,0	136 682
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	69 470	29 928	60 875	103,4	30 947

	TP 2021	TA 2022 (alkup.)	TA 2023	Muutos%	Muutos eur
TA250 Maaseutupalvelut					
Toimitatuotot					
Toimintakulut	-52 910	-50 820	-50 288	-1,0	532
TOIMINTAKATE	-52 910	-50 820	-50 288	-1,0	532
Suunn.mukaiset poistot	-200	-166		-100,0	166
Laskennalliset erät	-57	-1 712	-4 308	151,6	-2 596
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-53 167	-52 698	-54 596	3,6	-1 898
TA270 Ympäristötoimi					
Toimitatuotot					
Toimintakulut	-205 358	-276 426	-277 682	0,5	-1 256
TOIMINTAKATE	-205 358	-276 426	-277 682	0,5	-1 256
Laskennalliset erät	1 672	-7 932	-23 787	199,9	-15 855
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-203 686	-284 358	-301 469	6,0	-17 111
TA280 Työterveyspalvelut					
Toimitatuotot	19 657	120 000	130 000	8,3	10 000
Toimintakulut	-159 233	-330 300	-350 000	6,0	-19 700
TOIMINTAKATE	-139 576	-210 300	-220 000	4,6	-9 700
Suunn.mukaiset poistot	-83				
Laskennalliset erät	16 721	-4 870	-29 981	515,6	-25 111
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-122 938	-215 170	-249 981	16,2	-34 811
Kaikki yhteensä					
Toimitatuotot	5 377 714	5 352 328	20 214 129	277,7	14 861 801
Toimintakulut	-8 858 664	-9 972 422	-25 120 985	151,9	-15 148 563
TOIMINTAKATE	-3 480 950	-4 620 094	-4 906 856	6,2	-286 762
Suunn.mukaiset poistot	-69 211	-47 661	-108 252	127,1	-60 591
Satunnaiset tuotot	144 733				
Laskennalliset erät	930 553	1 280 221	1 273 150	-0,6	-7 071
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-2 474 875	-3 387 534	-3 741 958	10,5	-354 424

Konsernipalvelut sitovuustasoittain (tulosalueet)

KONSERNIHALLINTO

Palvelussuunnitelman kuvaus:

Konsernihallinnon tehtäviin kuuluu elinvoiman kehittäminen, johon sisältyy mm. seuraavat kustannuspaikat: kunnanvaltuusto, kunnanhallitus, kunnanjohtaja ja muu keskushallinto.

Palvelussuunnitelman kuvaus:

Konsernihallinnon tehtäviin kuuluu elinvoiman kehittäminen, johon sisältyy mm. seuraavat kustannuspaikat: kunnanvaltuusto, kunnanhallitus, kunnanjohtaja ja muu keskushallinto.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet:

- Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen päivittäminen. Ohjeen päivityksessä otetaan huomioon tarkastuslautakunnan huomiot sisäisen valvonnan näkökulmasta.
- Henkilöstöohjelman ja siihen liittyvän toimenpideohjelman laatiminen vuoden 2023 aikana.

Kunnanjohtajan vastuualueelle (toimintayksikkö) sisältyvät mm. elinkeinopalvelut ja kehittäminen, markkinointi ja ylikunnallinen Rokua Geopark -toiminta. Kunnan organisaatiomuutokseen liittyen

vastuualueelta on siirretty maankäyttö- ja kaavoitus viranhaltijoihin teknisiin palveluihin. Elinkeinopalvelussa on siirretty kunnan omaksi toiminnaksi aiempi Humanpoliksen ostopalvelu.

Perustettavien ja alkuvaiheen yritysten palvelut hankintaan ostopalveluna Oulun seudun Uusyrittäjäkeskuksesta. Humanpolis Oy:ltä hankitaan syksyllä 2022 laaditun elinvoimaohjelman mukaisesti pääasiassa Rokua Geopark, matkailun markkinointiin ja kehittämiseen sekä Oulujokilaakson kuntien yhteistoimintaan liittyviä palveluita. Humanpolis toteuttaa myös alueellista hanketoimintaa. Rokua Geopark -toimintaan on varattu sopimuksen mukainen vuosittainen määräraha (65 500 euroa).

Kunnan viestintä perustuu markkinointisuunnitelmaan. Tarkemmat toimenpiteet ja kustannusarviot on esitetty vuosikellona. Markkinointi -kustannuspaikan toimenpiteitä ovat mm. viestintä eri kanavissa, messut ja tapahtumat, markkinointituotteet sekä kulttuurin ja urheilun sponsorointi. Toimenpanosta ja koordinaatiosta vastaa viestintäkoordinaattori. Toimenkuvaa voidaan tarkastella vuoden 2023 aikana.

Kunnanhallituksen harkinnanvaraisiin avustuksiin on varattu 25 000 euroa. Tarkoitus on, että perustettava hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta päättää kaikkien harkinnanvaraisten avustusten jaosta. Elinkeinopalvelut ja kehittäminen -kustannuspaikkaan sisältyvät lisäksi mm. ostoliikenteen veteraanien maksuttomat matkaliput. Henkilöstöhallinto-kustannuspaikka sisältää henkilöstöpäällikön palkkakulut ja Monetran ostopalvelun.

Toiminnalliset määrärahat ovat kustannuspaikoilla kunnanhallituksen projektit, elinvoima- ja konsernijaosto ja seudullinen joukkoliikenne. OUMO-hankkeet on siirretty teknisiin palveluihin.

Konsernihallinnon kehittämisprojekteja rahoitetaan mm. kansallisista ja EU:n rahoitusohjelmista sekä Oulun seudun Leader -toiminnan kautta. Projektien omarahoitus osoitetaan kunnan talousarviosta. Projektitoimintaan on varattu talousarviossa seuraavat määrärahat:

Projektin nimi (kustannuspaikka)	Talousarvio 2023 €
Projektit uudet (1490-1003)	50 000 (2022: 20 000)
Leader-toiminta (1490-1002)	40 000
Kaupunkiseudun työllistämishanke (työllisyyden kuntakokeilu) (1490-1007)	123 700 (2022: 27 600)
Hampukkusteri-hanke (ei omaa kustannuspaikkaa)	940
Mutteri-hanke (1782)	3 000
Työllisyysuhanke Nuorten Ystävät (1782-1200)	17 000
Oulujokilaakson uudistuvat retkeilyreitit (1012)	36 500
Yhteensä	271 140

Lisäksi on projekteja, joihin kunnan maksuosuus katetaan omana työnä.

Uudet projektit kustannuspaikalle on varattu talousarviovuoden aikana käynnistyvien hankkeiden kunnan omarahoitusosuudet ilman sitoumuksia. Projektimäärärahat on pääosin budjetoitu konsernihallinnon toimialan kohtaan kunnanhallituksen projektit. Projektisuunnitelmat ja kustannusarviot on ennen projektien aloittamista käsiteltävä ohjeiden mukaisesti. Jokaiselle projektille perustetaan kustannuspaikka talouden seurannan ja raportoinnin tueksi rahoittajalle.

Päätyneen projektin raportoimisesta rahoittajalle rahoituspäätöksen mukaisesti vastaa projektin nimetty vastuuhenkilö. Myös muut toimialat voivat talousarviovuoden puitteissa perustaa projekteja, jotka liittyvät toiminnan kehittämiseen. Muiden toimialojen hankkeet on sijoitettava keskitetysti kyseisen hallinnon sitovuustasolle.

Elinvoima- ja konsernijaosto

Kunnanhallituksen nimeämänä toimii konsernijaosto (uusi nimi jatkossa elinvoima- ja konsernijaosto), jolle on määrätty hallintosäännön mukainen toimivalta. Konsernijaosto osallistuu hallintosäännössä määrättyjen asioiden lisäksi tarpeen mukaan muiden asioiden valmisteluvaiheeseen käyden näistä keskustelua. Tähän voi liittyä myös keskusteluja eri osapuolten kesken. Kunnanhallitus on delegoinut jaostolle erillisellä päätöksellä valmistelutehtäviä liittyen talouden tasapainotukseen, kuntastrategian seurantaan ja kunnan edunvalvontaan.

Seudullinen joukkoliikenne

Oulun seudun joukkoliikenteen kustannusjakoselvitys ja päivitetty sopimus on tehty alueen kuntien yhteisellä päätöksellä syksyllä 2020. Uuden kustannusjaon mukainen laskutus on käynnistynyt syksyllä 2020. Laskutettava summa on vuonna 2023 yhteensä 246 000 euroa (nettokulut).

Kustannusjaossa noudatetaan seuraavia periaatteita:

Kunta pitää kuntalaisten maksamat lipputulot. Koululaislipuista 50 % ohjataan takaisin kunnalle ja 50 % vähennetään kohteen lipputulosta. Kustannukset jaetaan kohteittain aiheuttajaperiaatteella. Jakoperuste on yhdistelmäkritereitä, joka määräytyy 50 % linjakilometreistä ja 50 % kyytiin nousuista. Muhoksen kunta toteuttaa Tyrnävän kunnan kanssa yhteistyösopimusta oppilaskuljetuksista. Kuljetukset palvelevat OSAO:n, Luovin, Muhoksen lukion, yläkoulun ja Muhoksen Korivaaran koulun oppilaita. Kuljetuskustannuksista laaditaan sopimus, jonka kustannus määräytyy kuljetukseen osallistuvien henkilöiden määrän suhteen. Kevätkaudeksi 2022 on varauduttu noin 12 000 euron määrärahalta (5 kk, alv 0 %).

VAALIT

Palvelussuunnitelman kuvaus:

Talousarviovuonna järjestetään eduskuntavaalit. Vaalien järjestelyissä noudatetaan vaalilainsäädännön ja oikeusministeriön ohjeistusta.

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tarkastuslautakunta suorittaa kuntalain mukaan sille kuuluvia tehtäviä.

HALLINTOPALVELUT

Palvelussuunnitelman kuvaus:

Konsernipalvelujen hallintopalvelut on keskushallintoyksikkö, jonka tehtävä on tuottaa tukipalveluita muille toimialoille. Konsernipalveluiden keskeinen tehtävä on tukea muita toimialoja niiden tavoitteiden toteuttamisessa. Hallintopalvelut sisältävät keskustoimiston (arkiston, asiointipisteen ja toimistopalvelut), toiminnan kunnanhallituksen ja valtuuston kokousten valmistelussa sekä

päätösten toimeenpanossa että työllisyyden hoidossa. Kunta hankkii kirjanpidon ja palkanlaskennan palvelut Monetra Oulu Oy:ltä ostopalveluna.

Hallintopalvelut tuottavat lisäksi kaikille toimialoille keskitetyn ICT-ohjelmistojen sekä palvelinten ylläpidon ja käyttäjien ICT-tuen. ICT-keskus kehittää edelleen laitteiden hallintaa sekä hyödyntää alueellista yhteistyötä esimerkiksi Joki ICT:n hankkeiden avulla.

Lisäksi konsernipalveluiden vastuulle kuuluvat lomituspalvelu, maaseututoimi sekä ympäristötoimi. Lomituspalvelut hoidetaan kunnan omana tuotantona, muut ovat sopimusperusteisesti muilta ostettavia palveluita. Talousarviovuoden alussa käynnistyy koko Pohjois-Suomen kattavan lomituspalveluyksikön toiminta.

Työllistämispalvelujen määrärahoissa on tapahtunut muutoksia verrattuna vuoteen 2022. Työllisyyden kuntakokeiluhankkeen ja kunnan muun työllisyydenhoidon määrärahoja on korotettu. Vastaavasti on arveltu saatavan säästöjä työmarkkinatuen kuntaosuudessa. Kunnan ja Nuorten Ystävät ry:n hyväksymän sopimuksen mukaisesti toimintaa muutetaan vuoden 2023 alusta.

Muhos on mukana Oulun seudun työllisyyden kuntakokeilussa. Kokeilussa on yhdistetty kunnan ja TE-toimiston palveluja ja henkilöstöä. Kokeilu on käynnistynyt keväällä 2021 ja se päättyy vuonna 2024.

Nuorten kesätyöllistämässä on käytössä nuorten kesätyöseteliavustus yrityksiin työllistymisen tueksi ja kunnan kesätyöpaikkoja tarjotaan noin 70 nuorelle vuonna 2023.

Kunnan ICT-hankinnoissa on vuonna 2021 tehdyllä päätöksellä siirrytty käyttämään pääsääntöisesti leasing-palveluja. Leasingkulut on sisällytetty kunkin toimialan käyttökuluihin vuodelle 2023.

Henkilöstön jaksamisen sekä tehtävänkuvan mukaisten velvoitteiden suoriutumisen varmistamiseksi konsernipalveluihin on varattu määrärahaa lyhytkestoisia määräaikaikaisuuksia varten (keskustoimisto, kustannuspaikka 1700 sekä ICT-keskus, kustannuspaikka 1900).

Valtuuston hyväksymät tavoitteet:

- kunnan työllisyydenhoidon toiminnan kehittäminen vuoden 2023 aikana uuden työllisyyden hoidon mallin mukaisesti

LOMITUSPALVELUT

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Maatalousyrittäjien lomituspalvelulain ja turkistuottajain lomituspalvelulain ja Melan toimeksiantosopimuksen mukaiset lomituspalvelut Muhoksen kunnan hallinnoimalla Pohjois-Suomen lomituspalveluyksikön alueella. Muhoksen kunta hallinnoi 1.1.2023 alkaen toimeksiantosopimuksen mukaisesti maatalousyrittäjien lomituspalveluja ja turkistuottajain lomituspalveluja oman kuntansa alueen lisäksi Enontekiön, Hailuodon, Hyrynsalmen, Iin, Inarin, Keminmaan, Kempeleen, Kittilän, Kolarin, Limingan, Lumijoen, Muonion, Paltamon, Pelkosenniemen, Pellon, Posion, Puolangan, Pyhännän, Ranuan, Ristijärven, Sallan, Savukosken, Siikajoen, Siikalatvan, Simon, Sodankylän, Sotkamon, Suomussalmen, Taivalkosken, Tervolan, Tyrnävän, Utajärven, Utsjoen, Vaalan ja Ylitornion kunnan sekä Kajaanin, Kemin, Kemijärven, Kuhmon, Kuusamon, Oulun, Pudasjärven, Rovaniemen ja Tornion kaupungin alueella.

Tavoitteena on uuden paikallisyksikön toiminnan aloittaminen, toimintatapojen yhtenäistäminen ja kehittäminen. Keskeisenä tavoitteena on tuottaa lomituspalvelut laadukkaasti, taloudellisesti, asiakaslähtöisesti ja tasapuolisesti yrittäjien tarpeista lähtien. Toiminta tukee yrittäjien ammatissa jaksamista ja edesauttaa maaseudun elinvoimaisena pysymistä. Lomituspalveluiden toimintaympäristöön vaikuttaa maatalousyrittäjien ja tarhaajien määrän väheneminen, alkutuotannon taloudellisten haasteiden vuoksi.

Lomituspalveluhenkilöstön osaamista, ammattitaitoa ja yhteishenkeä kehitetään ja huolehditaan henkilöstön työhyvinvoinnista. Lomituspalvelut järjestetään kolmessa tiimissä pohjois-, itä- ja länsi tiimissä, tiimit tekevät myös yhteistyötä keskenään.

Yrittäjiä ohjataan käyttämään lomitusetiä ja keskitettyä asiakaspalvelua lomahakemusten ja pyyntöjen tekemiseen.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet:

- Lomituspalvelun tavoitteena on vapauttaa yrittäjät lomalle tarjoamalla lomituspalvelut asiakaslähtöisesti, luotettavasti ja rehellisesti. Paikallisyksikkö toimii siten, että lomitusta koskevan lainsäädännön, asetusten ja muun ohjeiston sekä paikallisyksikköä sitovien sopimusten tarkoitus toteutuu hyvin.
- Hallintoraha riittää hyviin hallintopalveluihin.

Lautakunnan (hallituksen) hyväksymät tavoitteet:

- Asiakkaat saavat lakisääteiset lomituspalvelut ja palvelut toteutetaan asiakaslähtöisesti
- Asiakkaat ovat tyytyväisiä lomituspalveluihin
- Lomituspalveluita hoitaa ammattitaitoinen ja työhönsä sitoutunut henkilöstö
- Paikallisyksikkö järjestää lomituspalvelut tarkoituksenmukaisesti ja taloudellisesti sekä edistää sähköisten palveluiden käyttöä.

MAASEUTUPALVELUT

Palvelutoiminnan kuvaus:

Maaseutupalveluiden osalta on Tyrnävän kunta toiminut isäntäkuntana palveluiden tuotannossa vuoden 2013 alusta. Muhoksen kunnan maaseutuasiamies toimii Tyrnävän kunnan palveluksessa. Palvelutaso pidetään kunnassa vakiintuneella tasolla.

YMPÄRISTÖTOIMI

Sitovuustason alla ovat aiemmat ympäristöterveydenhuollon kustannuspaikat (eläinlääkintähuolto, terveysvalvonta ja ympäristönsuojelu).

TYÖTERVEYSPALVELUT

Työterveyspalvelut tulevat sisältämään palvelusopimuksen mukaisesti Muhoksen kunnan henkilöstön työterveyspalvelut Pihlajalinna Terveys Oy:ltä. Työterveyspalveluista laaditaan vuosittainen toimintasuunnitelma, jonka perusteella työterveyspalveluita ohjataan. Lomituspalveluille laaditaan oma erillinen työterveyspalveluiden toimintasuunnitelma.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet

- Työterveyspalvelujen tarjoaminen Muhoksella yhteistyössä työterveyspalveluja tuottavan toimijan kanssa

Konsernipalvelujen henkilöstösuunnitelma Talousarvio 2022 /Konsernipalvelut /Henkilöstö 31.12.2023

Sitovuustaso	vakinainen kokoaika	määräaika kokoaika	vakinainen osa-aika	määräaika osa-aika	vakin. sivutoimi	määräaika sivutoimi	työllistetty	2023 Yhteensä	2022 Yhteensä	Muutos
Konsernihallinto	4,0							4,0	2,0	2,0
Maankäyttö ja kaavoitus	0,0							0,0	1,0	-1,0
Hallintopalvelut	7,0	3,0	0,5				1,0	11,5	10,0	1,5
Lomituspalvelut *)	277,5							277,5	77,5	200,0
Lomituksen hallinto	24,0							24,0		
Lomittajat	253,5							253,5		
Vaalit								0,0	0,0	0,0
Tarkastuslautakunta								0,0	0,0	0,0
Konsernipalvelut yhteensä	288,5	3,0	0,5	0,0	0,0	0,0	1,0	293,0	90,5	202,5

Konsernipalveluiden perustettavat, muutettavat ja lakkautettavat toimet ja virat

Vakinaiset perustettavat toimet

- elinkeinopäällikön toimi uutena toimena tulosalueelle konsernihallinto (liikkeen luovutuksella Humanpolis Oy:stä)

Sisäisesti siirtyvät virat

- kaavoittajan viran siirto maankäyttö ja kaavoitus -tulosalueelta teknisiin palveluihin

5.2 Opetus- ja kasvatustaloutta ja hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta – sivistys- ja hyvinvointipalvelut

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut

TA60 Sivistys- ja hyvinvointipalvelut	TP 2021	TA 2022 (alkup.)	TA2023	Muutos%	Muutos eur
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	442 611	350 729	380 560	8,5	29 831
Maksutuotot	579 237	645 568	711 972	10,3	66 404
Tuet ja avustukset	716 948	709 393	649 991	-8,4	-59 402
Vuokratuotot	30 139	117 075	137 100	17,1	20 025
Muut toimintatuotot	2 975	79 872	63 492	-20,5	-16 380
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	1 771 910	1 902 637	1 943 115	2,1	40 478
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-10 945 814	-11 076 915	-12 002 694	8,4	-925 779
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-2 048 944	-2 070 076	-2 313 218	11,7	-243 142
Muut henkilösivukulut	-435 622	-429 651	-526 227	22,5	-96 576
Henkilöstökulut yht.	-13 430 380	-13 576 642	-14 842 139	9,3	-1 265 497
Asiakaspalvelujen ostot	-636 369	-776 228	-632 304	-18,5	143 924
Muiden palvelujen ostot	-3 239 909	-3 196 137	-3 550 015	11,1	-353 878
Palvelujen ostot yhteensä	-3 876 278	-3 972 365	-4 182 319	5,3	-209 954
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-445 542	-493 462	-530 610	7,5	-37 148
Avustukset	-770 751	-749 757	-692 695	-7,6	57 062
Vuokrat	-3 009 804	-3 438 955	-3 888 638	13,1	-449 683
Muut toimintakulut	-50 958	-43 555	-37 904	-13,0	5 651
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-21 583 713	-22 274 736	-24 174 305	8,5	-1 899 569
TOIMINTAKATE	-19 811 803	-20 372 099	-22 231 190	9,1	-1 859 091
Suunn.mukaiset poistot	-471 574	-322 175	-271 052	-15,9	51 123
Laskennalliset erät	-285 654	-426 786	-862 300	102,0	-435 514
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	-20 569 031	-21 121 060	-23 364 542	10,6	-2 243 482

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut sitovuustasoin

TA600 Opetuksen ja kasvatuksen hallinto	TP 2021	TA 2022 (alkup.)	TA 2023	Muutos%	Muutos eur
Toimintatuotot	359 373	341 090	279 678	-18,0	-61 412
Toimintakulut	-674 387	-610 601	-723 774	18,5	-113 173
TOIMINTAKATE	-315 014	-269 511	-444 096	64,8	-174 585
Poistot ja arvonalentumiset	-1 677	-1 408	-521	-63,0	887
Laskennalliset erät	-11 769	-11 141	-25 818	131,7	-14 677
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-328 460	-282 060	-470 435	66,8	-188 375
TA610 Varhaiskasvatus	TP 2021	TA 2022 (alkup.)	TA 2023	Muutos%	Muutos eur
Toimintatuotot	516 399	434 494	525 879	21,0	91 385
Toimintakulut	-5 214 393	-5 277 205	-5 792 687	9,8	-515 482
TOIMINTAKATE	-4 697 994	-4 842 711	-5 266 808	8,8	-424 097
Poistot ja arvonalentumiset	-26 830	-16 961	-3 617	-78,7	13 344
Laskennalliset erät	-68 875	-118 141	-206 631	74,9	-88 490
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-4 793 699	-4 977 813	-5 477 056	10,0	-499 243
TA620 Kirkonkylän koulu	TP 2021	TA 2022 (alkup.)	TA 2023	Muutos%	Muutos eur
Toimintatuotot	14 500	18 000	25 200	40,0	7 200
Toimintakulut	-3 209 251	-3 131 356	-3 406 968	8,8	-275 612
TOIMINTAKATE	-3 194 751	-3 113 356	-3 381 768	8,6	-268 412
Poistot ja arvonalentumiset	-162 473	-140 878	-78 703	-44,1	62 175
Laskennalliset erät	-37 891	-57 975	-121 530	109,6	-63 555
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-3 395 115	-3 312 209	-3 582 001	8,1	-269 792
TA622 Muu perusopetus	TP 2021	TA 2022 (alkup.)	TA 2023	Muutos%	Muutos eur
Toimintatuotot	254 068	220 756	248 486	12,6	27 730
Toimintakulut	-3 341 984	-3 359 976	-3 558 602	5,9	-198 626
TOIMINTAKATE	-3 087 916	-3 139 220	-3 310 116	5,4	-170 896
Poistot ja arvonalentumiset	-39 320	-18 625	-13 926	-25,2	4 699
Laskennalliset erät	-52 040	-63 886	-126 940	98,7	-63 054
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-3 179 276	-3 221 731	-3 450 982	7,1	-229 251
TA625 Yläkoulu	TP 2021	TA 2022 (alkup.)	TA 2023	Muutos%	Muutos eur
Toimintatuotot	3 495				
Toimintakulut	-3 637 999	-3 622 416	-3 931 616	8,5	-309 200
TOIMINTAKATE	-3 634 504	-3 622 416	-3 931 616	8,5	-309 200
Poistot ja arvonalentumiset	-25 537	-14 465	-13 070	-9,6	1 395
Laskennalliset erät	-37 404	-70 922	-140 245	97,7	-69 323
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-3 697 445	-3 707 803	-4 084 931	10,2	-377 128
TA626 Erityisop/laitoskoulut	TP 2021	TA 2022 (alkup.)	TA 2023	Muutos%	Muutos eur
Toimintatuotot	91 704	86 000	102 000	18,6	16 000
Toimintakulut	-1 671 136	-1 742 595	-1 844 243	5,8	-101 648
TOIMINTAKATE	-1 579 432	-1 656 595	-1 742 243	5,2	-85 648
Poistot ja arvonalentumiset	-4 419	-400	-35	-91,2	365
Laskennalliset erät	-33 632	-36 819	-65 785	78,7	-28 966
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-1 617 483	-1 693 814	-1 808 063	6,7	-114 249

TA630 Lukiokoulutus	TP 2021	TA 2022 (alkup.)	TA 2023	Muutos%	Muutos eur
Toimintatuotot	16 232	70 103	30 438	-56,6	-39 665
Toimintakulut	-1 492 934	-1 746 952	-1 836 675	5,1	-89 723
TOIMINTAKATE	-1 476 702	-1 676 849	-1 806 237	7,7	-129 388
Poistot ja arvonalentumiset	-99 213	-93 985	-57 234	-39,1	36 751
Laskennalliset erät	-10 401	-27 338	-65 516	139,7	-38 178
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-1 586 316	-1 798 172	-1 928 987	7,3	-130 815
TA635 Oulujoki-Opisto	TP 2021	TA 2022 (alkup.)	TA 2023	Muutos%	Muutos eur
Toimintatuotot	379 969	427 300	425 600	-0,4	-1 700
Toimintakulut	-539 271	-580 324	-612 626	5,6	-32 302
TOIMINTAKATE	-159 302	-153 024	-187 026	22,2	-34 002
Poistot ja arvonalentumiset	-9 866	-8 342	-4 894	-41,3	3 448
Laskennalliset erät	-11 525	-11 790	-21 853	85,4	-10 063
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-180 693	-173 156	-213 773	23,5	-40 617
TA640 Hyvinvoinnin ja vapaa-ajan hallinto	TP 2021	TA 2022 (alkup.)	TA 2023	Muutos%	Muutos eur
Toimintatuotot					
Toimintakulut	-9 445	-14 247	-112 954	692,8	-98 707
TOIMINTAKATE	-9 445	-14 247	-112 954	692,8	-98 707
Poistot ja arvonalentumiset	-372	-365	-30	-91,8	335
Laskennalliset erät	-269	-298	-4 029	1 252,0	-3 731
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-10 086	-14 910	-117 013	684,8	-102 103
TA650 Kirjastopalvelut	TP 2021	TA 2022 (alkup.)	TA 2023	Muutos%	Muutos eur
Toimintatuotot	23 166	28 294	24 514	-13,4	-3 780
Toimintakulut	-501 959	-627 816	-617 874	-1,6	9 942
TOIMINTAKATE	-478 793	-599 522	-593 360	-1,0	6 162
Poistot ja arvonalentumiset	-22 742	-22 408	-22 226	-0,8	182
Laskennalliset erät	-7 128	-11 103	-22 040	98,5	-10 937
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-508 663	-633 033	-637 626	0,7	-4 593
TA660 Kulttuuripalvelut	TP 2021	TA 2022 (alkup.)	TA 2023	Muutos%	Muutos eur
Toimintatuotot	23 236	29 400	29 400		
Toimintakulut	-175 415	-224 938	-244 536	8,7	-19 598
TOIMINTAKATE	-152 179	-195 538	-215 136	10,0	-19 598
Poistot ja arvonalentumiset	-355		-3 250		-3 250
Laskennalliset erät	-2 691	-2 624	-8 723	232,4	-6 099
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-155 225	-198 162	-227 109	14,6	-28 947
TA680 Nuorisopalvelut	TP 2021	TA 2022 (alkup.)	TA 2023	Muutos%	Muutos eur
Toimintatuotot	30 000	31 500	31 500		
Toimintakulut	-135 963	-141 593	-153 227	8,2	-11 634
TOIMINTAKATE	-105 963	-110 093	-121 727	10,6	-11 634
Poistot ja arvonalentumiset	-45				
Laskennalliset erät	-1 996	-2 909	-5 459	87,7	-2 550
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-108 004	-113 002	-127 186	12,6	-14 184

TA690 Liikuntapalvelut	TP 2021	TA 2022 (alkup.)	TA 2023	Muutos%	Muutos eur
Toimintatuotot	59 768	215 700	220 420	2,2	4 720
Toimintakulut	-979 576	-1 194 717	-1 338 523	12,0	-143 806
TOIMINTAKATE	-919 808	-979 017	-1 118 103	14,2	-139 086
Poistot ja arvonalentumiset	-78 725	-4 338	-73 546	1 595,4	-69 208
Laskennalliset erät	-10 033	-11 840	-47 731	303,1	-35 891
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-1 008 566	-995 195	-1 239 380	24,5	-244 185
Kaikki yhteensä	TP 2021	TA 2022 (alkup.)	TA 2023	Muutos%	Muutos eur
Toimintatuotot	1 771 910	1 902 637	1 943 115	2,1	40 478
Toimintakulut	-21 583 713	-22 274 736	-24 174 305	8,5	-1 899 569
TOIMINTAKATE	-19 811 803	-20 372 099	-22 231 190	9,1	-1 859 091
Poistot ja arvonalentumiset	-471 574	-322 175	-271 052	-15,9	51 123
Laskennalliset erät	-285 654	-426 786	-862 300	102,0	-435 514
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-20 569 031	-21 121 060	-23 364 542	10,6	-2 243 482

SIVISTYS- JA HYVINVOINTIPALVELUT

Toiminnan kuvaus

Toimialan tulosalueita on 13: opetuksen ja kasvatuksen hallinto, varhaiskasvatus, Kirkonkylän koulu, muu perusopetus, erityisopetus/laitoskoulut, yläkoulu, lukiokoulutus, Oulujoki-Opisto, hyvinvoinnin ja vapaa-ajan hallinto, kirjastopalvelut, kulttuuripalvelut, nuorisopalvelut ja liikuntapalvelut.

Varhaiskasvatuspalveluja tarjotaan kahdessa päiväkodissa (Koivulehto ja Päivärinteen päiväkot), yhdessä ryhmäperhepäivähoitokodissa (Tenavat) ja perhepäivähoidossa.

Muhoksen kunnassa on viisi vuosiluokkien 0-6 koulua (Huovila, Hyrkki, Kirkonkylä, Korivaara ja Laitasaari), yksi vuosiluokkien 7-9 peruskoulu, yksi vuosiluokkien 0-9 erityiskoulu, Oulujoen koulu (hallinnollisesti kuuluu yläkoulun alaisuuteen); Oulujoen perhekodin yksikkö) ja lukio.

Oulujoki-Opisto tarjoaa vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen palveluita kuntalaisille.

Hyvinvoinnin ja vapaa-ajanpalveluihin kuuluu kirjasto, kulttuuri ja nuoriso- ja liikuntapalvelut.

Palvelusuunnitelma

Sivistys- ja hyvinvointipalvelujen tavoite on turvata laadukkaat ja tasa-arvoiset varhaiskasvatus-, perusopetus- ja lukiopalvelut kuntalaisille ja Muhokselle sijoitetuille lapsille ja nuorille. Oulujoki-Opiston vapaalla sivistystyöllä ja taiteen perusopetuksella on Muhoksen ja Utajärven kunnissa keskeinen rooli elinvoiman ja hyvinvoinnin luojana. Lisäksi tavoitteena on tarjota kuntalaisille tasapuolisesti ja kysyntää vastaavasti monipuolisia ja laadukkaita elämänlaatua ja terveyttä edistäviä palveluita. Laadukkaiden ja terveyttä edistävien palveluiden tavoitteena on erilaisten ongelmien ennaltaehkäisy eri-ikäisillä kuntalaisilla. Näistä keinoista ja menetelmistä on mainittu alla olevissa teksteissä.

Opetus- ja kasvatustaloutta asettaa keskeiset tavoitteet toiminnalle hyväksyessään kuntakohtaisen opetussuunnitelman ja koulukohtaiset opetussuunnitelmat sekä varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaavat toimintasuunnitelmat ja muut hallintokunnan toimintaa ohjaavat asiakirjat.

Hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta vastaa kulttuuripalvelujen, liikunta- ja vapaa-ajanpalvelujen, kirjastopalvelujen ja nuorisopalvelujen järjestämisestä ja kehittämisestä. Lisäksi se vastaa mm. hyvinvoinnin lakisääteisten palvelujen järjestämistehtävistä sekä osallisuudesta ja järjestöavustuksista.

Muhoksen kunnanvaltuusto vahvistaa vuosittain kuntakohtaisen strategian, jonka pohjalta lautakunnat laativat sivistys- ja hyvinvointipalvelujen strategian. Strategia ja hallintokunnan asettamat tavoitteet sekä toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi kirjataan ylös. Strategian toteutumista tarkastellaan osavuosisikastausten ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelujen tuottavuutta parannetaan noudattamalla hallintokunnassa tarkkaa talouden seurantaa ja annettujen resurssien tehokasta käyttöä. Talouden seurantaa ja reagointia muutoksiin parannetaan edelleen myös yksikkötasolla. Palvelutuotantoa kehitetään kunnanvaltuuston asettaman talousarvioraamin rajoissa. Mahdolliset lisämäärärahatarpeet tuodaan esille heti tarpeen ilmaantuessa.

Talousarvion 2023 suurimpia epävarmuustekijöitä on henkilöstön jaksaminen, koronapandemia, koulukuljetukset, erityisen tuen lapset ja oppilaat sekä varhaiskasvatuksen hoitopaikkojen järjestäminen.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelujen painopiste vuonna 2023 tulee edelleen olemaan henkilöstön jaksaminen, työhyvinvoinnin ja työssäjaksamisen edistäminen. Työhyvinvoinnin kehittäminen on kaikkien organisaation jäsenten vastuulla, niin työntekijöiden, esimiesten kuin johdonkin. Jokaisella työntekijällä on omassa roolissaan mahdollisuus vaikuttaa niin omaan kuin työkavereiden työhyvinvointiin.

Muut sivistys- ja hyvinvointipalvelujen keskeiset painopisteet ovat uuden palvelutuotantoorganisaation yhteistyön kehittäminen sekä kunnille jääviin ja tuleviin tehtäviin vastaaminen eli palvelutuotannon ja yhteistyön kehittäminen, varhaiskasvatuksen päiväkotipaikkojen lisääminen sekä lasten ja oppilaiden ongelmien mahdollisimman varhainen havaitseminen ja niiden hoitamisen keinojen kehittäminen. Pyrkimyksenä on toteuttaa vaativaa erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden koulunkäynti mahdollisimman pitkälti oman kunnan palveluna. Erityisopetuksen lähikouluperiaatetta ja integraation toteuttamista jatketaan; Tukea tuen järjestäjille -koulutuskokonaisuuden avulla.

Varhaisen tuen ja yhteistyön lisääminen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen välillä; oikein kohdennetulla tuella vähennetään myöhemmässä vaiheessa tapahtuvaa nuorten syrjäytymistä ja varmistetaan osaltaan, että koko ikäluokka sijoittuu peruskouluopintojen jälkeen 2. asteen koulutukseen. Yrittäjäyyskasvatuksen suunnitelmallisella kehittämisellä lisätään lasten ja nuorten kykyä ottaa ja kantaa vastuuta omasta tulevaisuudestaan. Lisäksi haasteeksi nousee opetusteknologian yhä suurempi merkitys koko hallintokunnassa, ja sen mahdollisuuksien tasapuolinen tarjoaminen ja hyödyntäminen eri puolilla kuntaa. Lisäksi haasteena on varhaiskasvatuksen tieto- ja viestintätekniikan kehittäminen.

Varhaiskasvatustalouden tavoitteena on tuottaa suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa varhaiskasvatusta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatuksessa lapsen hyvinvointia tuetaan lapsen edun näkökulmasta hänen yksilöllisten tarpeidensa, vahvuuksiensa ja mielenkiintonsa kohteista käsin.

Muhoksen kunnan kulttuuripalveluiden toimia johdattaa Muhoksen kuntastrategia 2025:n visio, jossa Muhos on merkittävä kulttuuri- ja matkailukohde Rokua Geopark -alueella sekä Oulujokilaakson keskus, jossa viihtyisyys ja turvallisuus ovat avainasemassa. Kulttuuripalveluiden tehtävänä on myös alueellinen yhteistyö muiden kuntien kulttuuripalveluiden kanssa. Kunnan kulttuuripalvelut tukevat ja tuottavat palveluita yhteistyössä muiden luovien alojen yrittäjien sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa siten, että se toiminnallaan vahvistaa ja lisää alueen elinvoimaisuutta, identiteetin rakentamista, sivistystä ja virkistystä. Kulttuurikasvatussuunnitelma on osa laajempaa kulttuuriohjelmaa, ja Muhos on mukana Oulu2026-kulttuuripääkaupunkihankkeessa, ja suunnittelee toimenpiteitä kulttuuripääkaupunkivuotta kohti.

Liikuntapalveluissa jatketaan liikuntapalveluiden, urheiluseurojen ja Pohjois-Pohjanmaan liikunnan säännöllistä yhteistyötä terveysliikunnassa, että kilpaurheilun testausohjelmalla. Muhoksen urheiluseurat ovat tiiviisti mukana tässä toiminnassa. Vuoden 2023 tavoitteena on edelleen kehittää Muhoksella kuntalaiset-kuntoon terveysliikunnan toimintamallin mukaista liikuntaneuvontaa. Ryhmäliikuntatoimintaa jatketaan yhteistyössä Oulujoki-Opiston kanssa. Kunnostetaan kunnan hiihtoladut ja luistelukentät talousarvion sallimissa puitteissa. Pyritään kehittämään ulkoliikuntapaikkoja talousarvion 2023 investointiohjelman mukaan.

Kannustetaan muhoslaisia hoitamaan kuntoaan erilaisilla tapahtumilla, mm. Uu kesäksi kuntoon-kampanja uimahallilla. Muhoslaisia ikäihmisiä kannustetaan liikkumaan Voimaa Vanhuuteen-hankkeen avulla. Liikuntavälinelainaamon kehittämistä jatketaan yhteistyössä kirjaston kanssa.

Nuorisotilatoiminnan lisäksi palveluihin kuuluvat nuorten tieto- ja neuvontapalvelu, kansainvälinen toiminta, etsivä nuorisotyö, kerhotoiminta, nuorten kulttuuritoiminta sekä leiri- ja retkitoiminta. Kunnassa toimii nuorten oma vaikuttajaryhmä, nuorisovaltuusto, jonka toimikausi on kaksi vuotta. Nuorisovaltuuston merkitys kasvaa kuntalaisten kuulemisen saralla. Nuorisotilan aukioloaikoja pyritään lisäämään ostopalvelusopimuksella jonkun yhteistyötahon kanssa. Osa toiminnoista järjestetään verkkonuorisotyönä, johon opeteltiin koronan tuoman toimintakatkoksen aikana ja se todettiin toimivaksi. Kerhotoimintaa kehitetään siten, että koulut ja nuorisopalvelut tuottaisivat ainakin osan kerhoista yhteistyössä. Päihteiden käytön ennaltaehkäisytyötä jatketaan kunnan päihdetyöryhmän kanssa, jonka puheenjohtajana nuorisoohjaaja toimii ja järjestetään kaikki tapahtumat ns. nollarajatilaisuuksina. Vuoden 2022 lopussa alkaa Nuorten Ystävien ry:n vetämä nuorisotyön kehittämishanke, jossa mukana ovat Muhos, Utajärvi ja Vaala. Hankkeessa kehitetään uusi alueellinen perusnuorisotyön toimintamalli. Nuorten ja ammattilaisten kanssa kehitetyn toimintamallin avulla tuetaan nuorten harrastusmahdollisuuksia, sosiaalisia suhteita, osallisuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia asuinkunnassa, kaveripiirissä ja perheen sisällä. Osallisuuden ja yhteisöllisyyden kautta vahvistetaan nuoren onnistumisen kokemuksia ja luodaan myönteisiä tulevaisuuden näkymiä. Hankkeessa laaditaan alueellinen nuorisotyön perussuunnitelma (NUPS).

Kirjastotyön yksi perustavoite on lukutaidon kehittymisen ja lukemisharrastuksen tukeminen. Lasten ja nuorten kirjastotyön osalta ylläpidetään kirjaston ja koulujen välistä yhteistyötä. Uusin tehtävä liittyy yhteiskunnallisen ja kulttuurisen vuoropuhelun edistämiseen sekä aktiiviseen kansalaisuuden, demokratian ja sananvapauden edistämiseen. Kirjaston toimintaa tukee alueellinen, valtakunnallinen ja kansainvälinen kirjastoverkko sekä muut yhteistyökumppanit. Tämän hetkisen suunnitelman mukaisesti kirjastotilojen perusparannus ja uudelleenjärjestely omatoimikirjastopalveluiden käyttöön saamiseksi toteutetaan kesällä 2023. Tilojen uudelleenjärjestelyssä halutaan ottaa huomioon erityisesti kirjaston merkitys tilana, yhteisöllisenä kokoontumispaikkana. Lasten ja nuorten palveluita halutaan myös parantaa ja tarjota heille tiloja

ajanviettoon. Kirjaston toiminnan tavoitteena on kirjojen sisältöjen esille tuomisen lisäksi tarjota mahdollisuuksia viihtymiseen ja sosiaaliseen kanssakäymiseen.

Palvelutuotannon muutokset ja toiminnan sopeuttaminen

Talousarvioesitys sisältää virkojen ja toimien osalta lukion ja perusopetuksen matematiikan tuntiopettajan, lukion ja yläkoulun yhteisen biologian, maantieteen ja terveystiedon päätoiminen tuntiopettaja, Oulujoen koulun erityisluokanopettajan viran lukuvuodelle 2023 – 2024, yläkoulun nivelvaiheen oppilaanohjaajan virka, yläkoulun erityisluokanopettajan virka, Kirkonkylän koulun erityisluokanopettajan virka lukuvuodelle 2023-2024, yläkoulun kolmannen pienryhmän koulunkäynninohjaaja lukuvuodelle 2023-2024, 2 lastenhoitajaa, yksi varhaiskasvatuksen opettaja ja sivistys- ja hyvinvointipalvelujen johto- ja esimiestehtävän asiantuntija.

Projektit

Projekteilla toteutetaan sivistys- ja hyvinvointipalvelujen kehittämiseen liittyviä tehtäviä. Kasvatus- ja opetuslautakunta sekä hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta asettaa kunkin projektin kehittämistavoitteet projektisuunnitelman hyväksymisen yhteydessä. Perusopetuksen projektit on toteutettu siten, että ne on sijoitettu opetustoimen hallinnon talousarvion alaisuuteen. Koronaviruspandemia (COVID-19) on vaikuttanut valtionavustustoimintaan. Osalle hankkeista on saatu jatkoaikaa. Projektien omarahoitusosuus on 50 000 euroa.

Vuonna 2023 sivistys- ja hyvinvointipalvelut toteuttavat seuraavia kehittämissuunnitelmia:

- Valtionavustus koulutuksellisen tasa-arvon vahvistamiseen esi- ja perusopetuksessa (278 000 euroa valtionavustusta lukuvuodelle 2022-2023, omarahoitusosuus vuonna 2023 on 32 448 euroa)
- Valtionavustus koulutuksellisen tasa-arvon vahvistamiseen varhaiskasvatuksessa vuonna 2023 (84 800 euroa valtionavustusta vuosille 2022-2023 (84 800 euroa valtionavustusta vuosille 2022-2023, omarahoitusosuus vuonna 2023 on 10 600 euroa)
- Valtion erityisavustus perusopetuksen sitouttavan koulu yhteistyön pilotointiin (SKY II, neljän kunnan hanke), (32 500 euroa Muhoksen valtionavustus vuosille 2022-2023, omarahoitusosuus vuonna 2023 on 4 062,50 euroa)
- Valtion erityisavustus perusopetuksen sitouttavan koulu yhteistyön pilotointiin (SKY I, neljän kunnan hanke), (150 000 euroa neljän kunnan summa),
- Erityisavustus yleisten kirjastojen toiminnan kehittämiseen kansalaisten ja päättäjien vuoropuhelun foorumeina
- Valtion lukiokoulutuksen järjestäjille koronaepidemian vaikutusten tasoittamiseksi vuosille 2021-2023 (33 484 euroa valtionavustusta vuosille 2021-2023, omarahoitusosuus vuonna 2023 on 1763 euroa)
- Lukeva kunta -hanke, neljän kunnan hanke (15 000 euroa Muhoksen valtionavustus vuosille 2022-2023, omarahoitusosuus vuonna 2023 on 750 euroa)
- Kirjaston omatoimikirjastojen kehittämishanke (15 000 euroa, omarahoitusosuus 3 000 euroa ja kokonaismenot ovat 18 000 euroa).
- Lukion 2 Erasmus+ -hanketta (noin 24 000 euroa jäljellä).

Projektien/hankkeiden tuomat määrärahat avustuksina ovat tärkeitä toimialan palveluiden kehittämisessä ja laadun parantamisessa, koska varsinaiseen talousarvioon ei ole mahdollista sisällyttää riittävässä laajuudessa määrärahaa toiminnan kehittämiseen.

Toimenpiteet

1. Taloudentasapainottamisohjelman edellyttämät toimenpiteet ohjelman mukaisesti. Ohjelma sisältää lukuisia koko sivistys- ja hyvinvointipalvelujen koskevia aiheita, joiden selvittämiseen ja ohjaamiseen tarvitaan hallinnon koko tehokas työpanos. Ohjelma edellyttää kiinteää yhteistyötä muiden hallintokuntien kanssa.
2. Seutuyhteistyön aktiivinen hyödyntäminen.
3. Sisäisen valvonnan tehostaminen.

OPETUKSEN JA KASVATUKSEN HALLINTO

Toiminnan kuvaus

Opetuksen ja kasvatuksen hallinnon menot sisältävät opetus- ja kasvatustalouden sekä toimialajohtajan (70%), toimistonhoitajan (70%) ja johtavan koulunkäynninohjaajan sekä esi- ja perusopetuksen projektit. Opetus- ja kasvatustalouden alle kuuluvat varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus, lukio ja vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen palvelut.

VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on sekä tukea lasten kotihoitoa että järjestää varhaiskasvatuspalveluita päiväkodeissa, perhepäivähoidossa ja avoimessa kerhotoiminnassa. Varhaiskasvatuspalveluiden tavoitteena on tuottaa suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetuksen ja hoidon muodostamaa varhaiskasvatusta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatuksessa lapsen hyvinvointia tuetaan lapsen edun näkökulmasta hänen yksilöllisten tarpeidensa, vahuuksiensa ja mielenkiintonsa kohteista käsin.

Vanhempainvapaan jälkeen, kun lapsi on noin 9 kuukauden ikäinen, huoltajat voivat järjestää lapsen hoidon eri tavoin. Lapsi voi mennä kunnalliseen tai yksityiseen varhaiskasvatukseen tai lasta voidaan hoitaa kotona.

1. Päiväkodit
2. Ryhmäperhepäiväkotit
3. Perhepäivähoito
4. Esiopetus ja sitä täydentävä varhaiskasvatus
5. Vuorohoito
6. Avoin varhaiskasvatustoiminta
7. Varhaiserityiskasvatus (sisältyy varhaiskasvatuspalveluihin)
8. Lastenhoidon tuet (kotihoitoon tuki, yksityisen hoidon tuki ja yksityisen hoidon tuen kuntalaisä päiväkotihoitoon sekä osittainen hoitoraha)

Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa oli 30.9.2022 474 lasta, joista päiväkodeissa 260 lasta, ryhmäperhepäiväkodissa 16 lasta, perhepäivähoidossa 165 lasta ja avoimessa varhaiskasvatuksessa 33 lasta. Lasten vuorohoitoa järjestetään Koivulehdon päiväkodissa. Esiopetusta ja sitä täydentävää varhaiskasvatusta järjestetään Koivulehdon ja Päivärinteen päiväkodeissa.

Yksityisessä varhaiskasvatuksessa oli 30.9.2022 36 lasta. Muhoksen kunta tukee yksityistä päiväkotia yksityisen hoidon tuella, tuloihin perustuvalla hoitolisällä ja kuntalaisella.

Kotihoidon tukea sai elokuussa 2022 141 lasta ja yksityisen hoidon tukea 19 lasta. Varhaiskasvatuspalveluissa ennustetaan palvelujen piirissä olevien lasten määrän säilyvän lähes ennallaan, vaikka 0-6-vuotiaiden lasten kokonaismäärän ennustetaan vähenevän.

Palvelusuunnitelma

Muhoksen varhaiskasvatuspalvelut toteuttavat varhaiskasvatusta opetuksen, kasvatuksen ja hoidon kokonaisuutena korostaen lapsen ja huoltajan osallisuutta pedagogisen toiminnan suunnittelussa ja arvioinnissa. Muhoksen kunnan varhaiskasvatuspalvelut huolehtivat siitä, että varhaiskasvatusta on saatavissa kunnan järjestämänä tai valvomana siinä laajuudessa kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Varhaiskasvatuspalvelut järjestävät lasten vuorohoitoa Muhoksen vuorohoidon linjausten mukaisesti sekä tarjoavat avointa varhaiskasvatuspalvelua.

Varhaiskasvatustilain mukaisesti varhaiskasvatuksessa tulee huomioida lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukeminen. Lapsen tukemisessa tulee huomioida tuen eri tasot, tuen toteutus, tuen muodot, annettavat tukipalvelut ja tuen tarpeen arviointi. Varhaiskasvatuksen tehtävä on lapsen varhaisen tuen varmistaminen sekä antaa lapselle mahdollisimman hyvät kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytykset.

Varhaiskasvatuspalveluiden ja esiopetuksen järjestämistä ohjaavat varhaiskasvatustilain, varhaiskasvatustilain perusteet, Muhoksen varhaiskasvatustilain, Muhoksen esiopetustilain ja Muhoksen 2-vuotisen esiopetuskokeilun opetustilain. Lisäksi varhaiskasvatustilain toteuttamista ohjaa varhaiskasvatustilain toimintakauden toimintasuunnitelma, lapsiryhmien pedagogiset toimintasuunnitelmat sekä lasten yksilölliset varhaiskasvatus- ja esiopetustilain.

Hyvinvointilautakunta on hyväksynyt Muhoksen varhaiskasvatustilain 15.6.2022, Muhoksen 2-vuotisen esiopetuksen kokeilun opetustilain 7.9.2022 Muhoksen kunnan esiopetuksen opetustilain 15.6.2022.

Tilatarveselvitys

Varhaiskasvatustilain on aloitettu tilatarveselvitys. Tilatarveselvityksen taustalla on ensi sijaisesti nykyisten varhaiskasvatustilojen riittämättömyys. Lisäksi Muhoksen kunnan eri alueille on kaavailtu täydennysrakentamista, joten varhaiskasvatuspaikkojen tarve kasvaa lähitulevaisuudessa. Selvityksessä tarkastellaan koko kunnan varhaiskasvatustilain toiminnan järjestämisen tarpeet. Nykyisten toimitilojen kunnosta, lisääntyneestä paikkatarpeesta sekä vinoutuneesta varhaiskasvatus paikkojen jakautumisesta päiväkotihoidon ja perhepäivähoidon välillä johtuen varhaiskasvatuspalvelut tarvitsevat lisää tilaa sekä Päivärinteeseen alueelle että Kirkonkylän alueelle. Varhaiskasvatustilain toimintahistoriasta tiedetään, että varhaiskasvatustilain toimintojen koostumuksessa ja sisällössä tulee tapahtumaan muutoksia. Tämän takia varhaiskasvatustilain tilat tulisi suunnitella yleispäteviksi, muunneltaviksi eri-ikäisille lapsille ja laajennettaviksi. Uusissa tiloissa tulee huomioida varhaiskasvatuspaikkojen mahdollinen kasvu ja avoimen varhaiskasvatustilain toiminnan mahdollistaminen omissa tiloissaan. Tiloja suunniteltaessa tulisi ottaa huomioon, että henkilöstön määrä joustaa huomattavasti nopeammin kuin hoitotilat hoitotarpeen kasvaessa.

Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan päivähoitopaikkojen kysynnän voidaan ennustaa Muhoksella olevan suhteellisen tasainen, mutta alueelle suuntautuva muuttoliike sekä yleinen työllisyystilanne voi lisätä varhaiskasvatuspaikkojen kysyntää.

Muhoksen varhaiskasvatuksen kehittämissuunnitelmassa vuosille 2020–2025 on tavoitteena palveluverkoston selvittäminen vuonna 2022. Kehittämissuunnitelman tavoitteena on lisäksi alle 3 vuotiaiden päiväkotipaikkojen lisääminen.

Toimenpiteet

1. Yhden lisäryhmän perustaminen Päivärinteen alueelle toimintakaudelle 2022–2023: henkilöstö ja tilavuokra.
2. Tilatarveselvitys on hyväksytty hyvinvointilautakunnassa. Selvityksen tarkoituksena muuttaa varhaiskasvatuksen palvelutuotantoa vastaamaan kuntalaiskyselyyn tuloksia ja perheiden tarpeita. Selvityksen pohjalta käynnistyy hankesuunnittelu, johon on varauduttu investointisuunnitelmassa vuonna 2023.
3. Varhaiskasvatuksen tieto- ja viestintätekniikan kehittäminen. TVT-laitteiden päivittäminen varhaiskasvatuksen yksiköissä ja sähköisen tiedonkulun kehittäminen varhaiskasvatuksen ja huoltajien välillä (lapsen sähköinen varhaiskasvatussuunnitelma).
4. Varhaiskasvatuksen kolmiportaisen tuen toteuttaminen, varmistaminen ja kehittäminen.
5. Henkilökunnan koulutus, henkilökunnan osaamisen lisääminen.
6. Esihenkilöiden koulutus, työhyvinvointiin ja johtajuuteen liittyvää.
7. Työhyvinvoinnin ja vuorovaikutuksen kehittäminen varhaiskasvatuksessa.
8. Liikkuva varhaiskasvatus -hankkeeseen osallistuminen.
9. Materiaalien hankintoihin varattujen määrärahojen huomioiminen yleisen hintatason nousun vuoksi

Talouden tasapainottamisohjelma

Muhoksen kunnan talouden tasapainottamisohjelmassa on aikaisemmin kirjattu, että varhaiskasvatuspalveluissa perhepäivähoitajien määrä vähenee, sillä lapsimäärät varhaiskasvatuksessa pienenee (7-8 hoitajan vähennys, 28-32 lapsen vähennys). Näin ei ole tapahtunut. Alle kouluikäisten lasten syntyvyys ja muutto kuntaan ei ole merkittävästi lisääntynyt, mutta lasten osallistuminen varhaiskasvatukseen on lisääntynyt koko päiväisen subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden palautumisen ja kaksivuotisen esiopetuksen myötä. Varhaiskasvatuksen järjestämistä säätää varhaiskasvatuslaki (2018/540). Kunnan tulee järjestää varhaiskasvatusta perheiden tarpeen mukaan (varhaiskasvatuslaki 2018/ 540 2 luku § 5). Muhoksen kunnan varhaiskasvatuksessa perheille tarjotaan hoitoa päiväkodeissa, perhepäivähoidossa ja avoimessa varhaiskasvatustoiminnassa (kerhotoiminta). Varhaiskasvatusyksiköiden paikat ovat täyttyneet vuorohoidon, esiopetuksen ja kaksivuotisen esiopetuskokeilun lapsista, joten olemme joutuneet yhä edelleen palkkaamaan määräaikaista perhepäivähoitajia, jotta pystymme toteuttamaan varhaiskasvatuslakia (2018/540).

KIRKONKYLÄN KOULU

Toiminnan kuvaus

Kirkonkylän koulussa annetaan perusopetusta vuosiluokilla 0-6 sekä pienluokkaopetusta kolmessa pienluokassa; 0-1, 0-2, 1-6 ja 0-6. Pienluokat ovat alakoulujen yhteisiä kunnallisia ryhmiä. Koululla on 495 oppilasta (tilanne 20.9.2022) ja 25 yleisopetuksen perusopetusryhmää luokka-asteilla 0-6.

Kirkonkylän koulun toiminnassa korostuu turvallisen, oppimiseen motivoivan ja viihtyisän oppimisympäristön luominen. Ulkoisten puitteiden ohella keskeistä on koulun henkilökunnan ja oppilaiden luoma oppimisilmapiiri. Oppimista ja hyvää kasvua tukevassa ilmapiirissä oppilasta kannustetaan aktiivisuuteen, itseohjautuvuuteen, luovuuteen ja oman toiminnan arviointiin. Oppilaalle luodaan mahdollisuuksia itsenäiseen ja yhteisölliseen oppimiseen. Kirkonkylän koulussa oppilaat ja opiskelijat ovat aktiivisia, yhteistyökykyisiä ja vastuuta ottavia itsenäisiä oppilaita. Oppilaat viihtyvät hyvin oppimisympäristössään. Oppimistilanteet hyvin suunniteltuja. Avoin, kiireetön ja joustava kulttuuri edistää koulu yhteisön jäsenten terveyttä ja auttaa työssä jaksamisessa. Opetuksessa huomioidaan oppilaan erilaiset oppimistavat. Oppilaita tuetaan oppimistilanteissa henkilökohtaisten tarpeiden mukaan. Kaikessa kasvatus- ja oppimisympäristön toiminnassa huomioidaan lasten ja nuorten fyysinen ja psyykinen turvallisuus sekä yksilölliset tarpeet.

Palvelusuunnitelma

Koulun palvelua ja palvelurakennetta kehitettäessä lähtökohtana on Muhoksen kunnan yleinen strategia sekä kunnan velvollisuus opetuksen järjestämiseen. Muhoksen opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta on määritellyt opetuksen järjestämisen lähtökohdissa tärkeiksi asioiksi koulutusmyönteisyyden ja erinomaiset koulutuspalvelut. Kunnan opetussuunnitelmassa oppilaan etu asetetaan toiminnan lähtökohdaksi. Opiskelun tulee tapahtua oppilaan omien edellytysten mukaisesti. Oppilailla on oikeus saada asuinpaikasta ja koulusta riippumatta tasa-arvoisesti erityistä tukea oppimiseensa. Oppimisvaikeuksien mahdollisimman varhainen havaitseminen ja niihin puuttuminen ehkäisevät syrjäytymistä ja vähentävät myöhempää tuen tarvetta.

Koulun toimintaa ja opetusta ohjaa opetussuunnitelma. Opetussuunnitelman keskeisinä tavoitteina on vahvistaa oppilaan aktiivisuutta, lisätä opiskelun merkityksellisyyttä ja mahdollistaa onnistumisen kokemukset jokaiselle oppilaalle. Lapsia ja nuoria ohjataan ottamaan vastuuta opiskelustaan ja jokaista oppilasta tuetaan opinnoissa. Oppilas asettaa tavoitteita, ratkaisee ongelmia ja arvioi oppimistaan tavoitteiden pohjalta. Oppilaan kokemukset, tunteet, kiinnostuksen kohteet ja vuorovaikutus toisten kanssa luovat pohjaa oppimiselle. Opettajan tehtävänä on opettaa ja ohjata oppilaita elinikäisiksi oppijoiksi ottamalla huomioon oppilaiden yksilölliset tavat oppia. Uudistuksessa on haluttu kehittää etenkin peruskoulun oppimisympäristöjä ja työtapoja. Oppimisympäristön tulee olla turvallinen ja innostaa oppimaan. Luokkahuoneen lisäksi oppimisympäristöinä käytetään yhä enemmän myös koulun ulkopuolisia ympäristöjä: liikutaan luonnossa ja vierailaan esimerkiksi museoissa tai yrityksissä. Pelit ja muut virtuaaliset ympäristöt kuuluvat myös oppimisympäristöihin. Teknologialla on yhä suurempi merkitys koulun arjessa, ja oppilaat voivat entistä paremmin osallistua omien oppimisympäristöjensä kehittämiseen ja valitsemiseen. Jokaisen oppiaineen opetuksessa käytetään monipuolisia työtapoja siten, että oppilaat oppivat myös erilaisia taitoja niiden myötä. Opetussuunnitelmien tehtävänä on ensisijaisesti ohjata opettajien työtä, mutta myös antaa tietoa koulun ulkopuolisille koulun toiminnasta. Erityisesti oppilaiden vanhemmille opetussuunnitelma on tiedonlähde, jonka avulla on mahdollista tarkastella lasten koulutytöitä.

Koulun esiopetuksen ja perusopetuksen koulutusstrategian visiona ovat kunnalliset perusopetuksen tavoitteet niin, että Kirkonkylän koulu tunnetaan koulumyönteisyydestä sekä hyvistä koulutuspalveluista.

Esi- ja perusopetuksen toiminta-ajatus on turvata oppijan oppiminen ja kasvu henkilökohtaisten edellytysten mukaan niin, että hän suorittaa oppivelvollisuutensa jatko-opinnot mahdollistavalla tavalla.

Opetus- ja kasvatustalautakunta tekee hyväksynnät Muhoksen kunnan perus- ja esiopetuksen opetussuunnitelmiin. Opetussuunnitelma ohjaa koulujen ja päiväkotien antamaa opetusta ja esiopetusta. Opetussuunnitelma on samalla keskeinen ko. palvelun tuottamista ohjaava asiakirja. Hyvinvointilautakunta on hyväksynyt Kirkonkylän koulun työsuunnitelman lukuvuodelle 2022-2023 7.9.2022.

Toimenpiteet

1. Päätös uuden liikuntasalin rakentamisesta tehdään vuoden 2022 aikana kunnanvaltuuston talousarviopäätöksen yhteydessä. Liikuntasalin suunnittelu ja rakentaminen toteutetaan vuosien 2024-2025 aikana. Liikuntasali sisältää väestönsuojan rakentamisen.
2. Opetustiloja tulee olla käytössä riittävästi ja ne on varusteltu uuden opetussuunnitelman mahdollistavalla välineistöllä ja kalustolla.
3. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintätekniikkaa. Laitteistoa tulee olla käytössä riittävästi. Alakouluissa jokaisella oppilaalla tulee olla käytössä päätelaite. Opettajien pedagogista ICT- osaamista tuetaan ja koulutuksia järjestetään tarpeen mukaan.
4. Koulun perusopetusryhmien määrää suunniteltaessa luokkien ryhmäkoot tulee pitää kohtuullisina.
5. Henkilökunnan koulu -ja työviihtyvyyttä ja työssä jaksamista tuetaan aktiivisesti.
6. Opettajien ammatillista kasvua ja mahdollisuuksia täydennyskoulutukseen tuetaan.
7. Erityisopetuksen tukipalvelut mitoitetaan siten, että erityistä tukea tarvitsevat oppilaat voivat opiskella lähikoulussa yleisopetusluokassa lähikouluperiaatteen ja integraation mukaisesti. Erityisopetuksen kunnallisia pienryhmiä tulee olla tarjolla niille oppilaille, jotka erityisesti hyötyvät pienryhmässä tapahtuvasta opiskelusta tai jotka tarvitsevat erityisin perustein opiskelupaikaksi pienryhmän.

MUU PERUSOPETUS

Toiminnan kuvaus

Huovila, Hyrkki, Korivaara ja Laitasaari ovat perusopetusta 0-6 luokilla antavia Muhoksen kunnan kouluja.

Koululaisille tarkoitettua iltapäivätoimintaa järjestetään 1. ja 2. vuosiluokkien oppilaille sekä muiden vuosiluokkien erityisoppilaille. Muhoksen kunnanvaltuusto on 24.6.2008 (§ 50) päättänyt vakiinnuttaa koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan ja sijoittaa ko. toiminta opetuspalvelujen päävastuualueelle. Iltapäivätoimintaa annetaan lukuvuonna 2022 – 2023 Kirkonkylän ja Hyrkin koululla. Talousarviossa on varauduttu siihen, että iltapäivätoiminta jatkuu nykyisessä laajuudessaan vuonna 2023.

Palvelusuunnitelma

Koulut antavat laadukasta perusopetusta, joka tukee oppilaan kasvua tasapainoiseksi, terveen itsetunnon omaavaksi ihmiseksi sekä kriittisesti ympäristöään arvioivaksi yhteiskunnan jäseneksi. Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on tukea lapsen hyvinvointia ja terveyttä. Lapselle tarjotaan ennen ja /tai jälkeen koulupäivän turvallinen ympäristö, jossa hän voi aikuisen ohjauksessa osallistua monipuoliseen ja virkistävään toimintaan. Toiminnassa tulee tukea kodin ja koulun kasvatustyötä, lapsen tunne-elämää ja sosiaalista kehitystä sekä eettistä kasvua. Sillä

lisätään tasa-arvoa, edistetään osallisuutta ja ehkäistään syrjäytymistä. Hyvinvointilautakunta asettaa aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteet hyväksyessään ko. toiminnan toimintasuunnitelman.

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta on viimeksi hyväksynyt Muhoksen kunnan perus- ja esiopetuksen opetussuunnitelmat 15.6.2016 §:t 90 ja 91. Opetussuunnitelma ohjaa koulujen ja päiväkotien tuottamaa opetusta ja esiopetusta. Opetussuunnitelma on samalla keskeinen ko. palvelun tuottamista ohjaava asiakirja. Koulujen vuosittaista palvelutuotantoa ohjaava keskeinen asiakirja on puolestaan koulun työsuunnitelma, jossa asetetaan koululle lukuvuoden tavoitteet ja keskeiset painopistealueet. Hyvinvointilautakunta on viimeksi hyväksynyt muun perusopetuksen koulujen työsuunnitelmat kokouksessaan 8.9.2021 §:t 115 - 121.

Toimenpiteet

1. Henkilöstökoulutuksen kehittäminen (koulun sisäiset koulutukset)
2. Erityisopetuksen/kolmiportaisen tuen toteuttaminen, varmistaminen ja kehittäminen
3. Lähiliikuntapaikkojen kehittämiseen osallistuminen ja liikkuva koulu-mallin toteuttaminen
4. Kodin ja koulun välisen yhteistyön tehostaminen
5. Opetus annetaan opetussuunnitelman mukaisena.
6. Opetustiloja tulee olla käytössä riittävästi ja ne tulee olla varusteltu uuden opetussuunnitelman mahdollistavalla välineistöllä ja kalustolla.
7. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknikkaa varaten siihen riittävät resurssit.

MUHOKSEN YLÄKOULU

Toiminnan kuvaus

Muhoksen yläkoulu tarjoaa perusopetuslain ja -asetuksen sekä valtakunnallisen että kunnallisen opetussuunnitelman mukaista perusopetusta vuosiluokilla 7. – 9.

Muhoksen yläkoulun hallinnolliseen alaisuuteen kuuluu Oulujoen koulu ja Muhoksen yläkoulun rehtori toimii myös Oulujoen koulun rehtorina. Oulujoen koulun koulusihteerinä toimii Muhoksen yläkoulun ja lukion yhteinen koulusihteerit. Oulujoen koulu toimii Oulujoen perhekodin yhteydessä.

Muhoksen kunnassa sijaitsevien perhekotien oppilaille annetaan perusopetusta Oulujoen koulun lisäksi myös yleisopetuksen ryhmissä tai pienryhmässä Muhoksen yläkoululla. Oulujoen perhekotiin sijoitetun nuoren koulupaikasta neuvotellaan tarvittaessa Nuorten Ystävien kanssa.

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tavoitteena on antaa muhoslaisille ja Muhokselle sijoitetuille oppivelvollisille mahdollisimman hyvä lähtökohta toisen asteen koulutukseen ja elämään suomalaisessa yhteiskunnassa. Oppilaille tarjotaan virikkeitä antava ja turvallinen kouluympäristö. Koulutuksen kehittämisessä huomioidaan mahdollisimman pitkälle oppivelvollisen henkilökohtaiset tarpeet mm. erityistä tukea ja muita tukitoimia kehittämällä.

Muhoksen yläkoululla ja Oulujoen koululla on käytössä ns. joustavan perusopetuksen (JOPO) toimintamalli. Toimintamallin avulla kehitetään perusopetukseen yksilöllisiä, oppilaiden erilaiset tarpeet huomioivia toimintatapoja ja opetusmenetelmiä. Joustavassa perusopetuksessa korostuvat

toiminnallisuus, erilaisten oppimisympäristöjen käyttö ja työpaikkaopiskelu. Toiminnan tarkoituksena on ennaltaehkäistä nuorten syrjäytymistä perusopetuksen jälkeen.

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta on hyväksynyt Muhoksen kunnan perus- ja esiopetuksen opetussuunnitelmat edellisen kerran 15.6.2016 §:t 90 ja 91. Opetussuunnitelma ohjaa koulujen ja päiväkotien tarjoamaa esi- ja perusopetusta. Opetussuunnitelma on keskeinen ko. palvelujen tuottamista ohjaava asiakirja. Tämän lisäksi koulun vuosittaista toimintaa ohjaava keskeinen asiakirja on koulun työsuunnitelma, jossa on kirjattuna lukuvuoden tavoitteet ja keskeiset painopistealueet. Hyvinvointilautakunta on hyväksynyt sekä Muhoksen yläkoulun että Oulujoen koulun työsuunnitelman kokouksessaan 7.9.2022 (§:t 104 ja 110).

Toimenpiteet

1. Henkilöstökoulutuksen kehittäminen (koulun sisäiset koulutukset ja kunnan yhteiset koulutukset)
2. Henkilökohtaiset kehityssuunnitelmat ja –keskustelut koulun sisällä
3. Joustavan perusopetuksen (JOPO) toiminnan kehittäminen
4. Oppilaanohjauksen kehittäminen
5. Kodin ja koulun välisen yhteistyön tehostaminen
6. Työkykyä ylläpitävät toimenpiteet
7. Koulun kouluvalmentajan palveluiden kokeilun jatkaminen

ERITYISOPETUS

Toiminnan kuvaus

Perusopetuslain 3 §:n mukaisesti oppilaan opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Säännös on pohjana kaikelle opetuksen ja opetukseen liittyvien järjestelyjen ja tukitoimenpiteiden suunnittelulle ja toteuttamiselle.

Erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden opetus voidaan järjestää yleisopetuksen yhteydessä tai erityisluokalla. Jos oppilaan opiskelu yleisopetuksessa ei ole mahdollista tai se ei ole oppilaan kehityksen kannalta tarkoituksenmukaista, järjestetään opetus osittain tai kokonaan erityisluokalla. Yleisopetukseen integroitu erityisen tuen oppilas on koulunsa osa-aikaisen erityisopetuksen tuen piirissä.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan oppilaalle, jolla on lieviä oppimis- tai/ja sopeutumisvaikeuksia ja joka tarvitsee erityispedagogista tukea opiskelunsa onnistumiseen. Tällöin erityisopetusta annetaan muun opetuksen ohessa samanaikaisopetuksena, erillisessä pienryhmässä tai yksilöopetuksena. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan kaikissa esi- ja perusopetusta tarjoavissa yksiköissä.

Erityisopetuksen ja oppimisen tuen käytänteisiin ja linjauksiin liittyviin asiantuntija- ja kehittämistehtäviin Muhoksella on käytettävissä myös kunnallisen erityisopetuksen koordinaattorin palveluja.

Oulujoen koulu

Erityisopetuksen sitovuustason sisällä on yksi perusopetusta antava erityiskoulu eli Oulujoen koulu. Oulujoen koulu antaa opetusta pääasiassa Muhokselle sijoitetuille oppilaille. Koulu toimii lukuvuonna 2022–2023 Oulujoen perhekodeilla. Osa Oulujoen perhekodeilla annettavasta opetuksesta toteutetaan käyttäen joustavan perusopetuksen (JOPO) toimintamallia. Muu erityisopetus annetaan osana muiden Muhoksella toimivien koulujen opetusta.

Palvelusuunnitelma

Muhoksen hyvinvointilautakunta on määritellyt opetuksen järjestämisen lähtökohdissa tärkeiksi asioiksi koulutusmyönteisyyden ja erinomaiset koulutuspalvelut. Kunnan opetussuunnitelmassa oppilaan etu asetetaan toiminnan lähtökohdaksi. Opiskelun tulee tapahtua oppilaan omien edellytysten mukaisesti. Oppilailla on oikeus saada asuinpaikasta ja koulusta riippumatta tasa-arvoisesti erityistä tukea oppimiseensa. Oppimisvaikeuksien mahdollisimman varhainen havaitseminen ja niihin puuttuminen ehkäisevät syrjäytymistä ja vähentävät myöhempää esim erityissairaanhoidon tuen tarvetta. Kuntakohtaisessa opetussuunnitelmassa määriteltyjä toimintaperiaatteita sovelletaan sekä esiopetusta että perusopetusta antavissa yksiköissä.

Erityisopetus suunnitellaan tavoitteelliseksi, yksilölliset opiskeluedellytykset huomioivaksi ja nivelletään oppilaan saamaan muuhun opetukseen soveltuvaksi. Tarvittaessa oppilaalle voidaan laatia oppimissuunnitelma yhteistyössä vanhempien, opettajien ja muiden asiantuntijoiden kanssa. Oppilasta autetaan oppimisvaikeuksissa eri tukimuodoin, jotka määräytyvät vaikeuksien laadun ja laajuuden mukaan. Opiskelun tukimuotoja ovat mm. koulunkäynninohjaajan tuki, eriyttävä opiskelumateriaali, tukiopeus ja erityisopetus yleisopetuksen luokassa tai erityisluokassa pienemmässä oppilasryhmässä. Tukimuotoja voidaan käyttää erikseen tai rinnakkain.

Oppilaan tarvitsemista tukipalveluista on säädetty perusopetuslain 31 §:ssä siten, että jokaisella perusopetuksen oppilaalla on oikeus saada opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetus- ja oppilashuoltopalvelut sekä erityiset apuvälineet. Muhoksen kunnan koulutoimi vastaa koulu- ja luokkakohtaisista apuväline- ja ohjaajapalveluista. Oppilaiden kuntoutus- ja muut henkilökohtaiset ohjaus- ja tukipalvelut toteutetaan yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa.

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta on viimeksi hyväksynyt Muhoksen kunnan perus- ja esiopetuksen opetussuunnitelmat 15.6.2016 §:t 90 ja 91, jonka jälkeen opetussuunnitelmaa on päivitetty säännöllisesti vuosittain. Opetussuunnitelma ohjaa koulujen ja päiväkotien tuottamaa opetusta ja esiopetusta. Opetussuunnitelma on samalla keskeinen ko. palvelun tuottamista ohjaava asiakirja.

Toimenpiteet

Erityisopetusta kehitetään edelleen. Erityisopetuksen lähikouluperiaatetta ja integraation toteuttamista jatketaan. Tähän työhön paneudutaan vuosien 2022–2023 aikana Tukea tuen järjestäjille -koulutuskokonaisuuden avulla.

1. edellyttää riittävän määrän henkilöstöä (erityisopettajat ja koulunkäynnin ohjaajat)
2. lähikouluun, opetukseen ja varhaiskasvatukseen
3. henkilöstön täydennyskoulutus oppimisen tukeen liittyvissä asioissa

4. käyttäytymisen ja tarkkaavaisuuden pulmista kärsivien oppilaiden ja heidän luokkiensa muiden oppilaiden opiskelun turvaaminen
5. henkisen pahoinvoinnin havaitseminen ja siihen puuttuminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa
6. vaativaa erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden koulunkäynnin turvaaminen oman kunnan palveluna
7. joustavan ja vuosiluokkiin sitomattoman perusopetuksen kehittäminen
8. oppimisvaikeuksisten esim. lukivaikeuksisten oppilaiden opiskelun turvaaminen
9. oppimisympäristöjen kehittäminen ja teknologian hyväksikäyttö erityisopetuksessa
10. erityisopetuksen kehittämisen puitteissa osallistutaan aktiivisesti esim. opetus- ja kulttuuriministeriön hankkeisiin ja verkostoihin

LUKIO

Muhoksen lukio on geopark-oppilaitos, aktiivinen ja hyvin verkostoitunut yleislukio, joka tekee lukio-opetuksen osalta yhteistyötä myös korkeakoulujen ja muiden lukioiden kanssa sekä työelämän suuntaan.

Lukuvuoden 2022–2023 laskentapäivänä 20.9.2022 opiskelijoita oli 207. Opiskelijamäärä elää hieman lukuvuoden aikana opiskelijoiden valmistuessa tai opiskelupaikkojen vaihtuessa. Vuonna 2021 oppivelvollisuus laajeni toisen asteen oppilaitoksiin, joten lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista suurin osa on oppivelvollisuusikäluokkaa ja heille lukion oppimäärän suorittamisen ja ylioppilaaksi valmistumisen pitää olla mahdollista maksutta. Elokuussa 2021 otettiin käyttöön myös uusi opetussuunnitelma, joten opetusmateriaalit muuttuivat. Oppivelvollisuuden mukana lukioissa oppimateriaalipainotus siirtyi digitaalisiin materiaaleihin.

Uudessa opetussuunnitelmassa kurssit ovat moduuleista koottavia opintojaksoja ja opinnoista kertyy opintopisteitä. Tuntikehys koostuu siis kursseista ja opintopisteistä (vanhan ops:n 1 kurssi = 2 opintopistettä). Lukiossa tuntikehystä tulee tarkastella yhtenäisenä kokonaisuutena eikä opetusryhminä, koska luokattomassa lukiossa opiskelijat voivat valita kurseja vapaasti. Lukion vetovoimaisuus (=opiskelijamäärä) on paljolti kiinni opintojaksojen tarjonnan monipuolisuudesta. Lukion tuntikehysten laajuus on osa lukion markkinointia.

Oppivelvollisuus lisäsi lukiokoulutuksen ohjaus- ja valvonta vastuuta. Lukiolaki edellyttää, että lukio tarjoaa opinto-ohjausta opiskelijoille vielä vuosi valmistumisen jälkeen. Korkeakoulujen tutkintovalinta on lisännyt ylioppilastutkinnon painoarvoa jatko-opintoihin pääsemisen kannalta, mikä on lisännyt korottajien määrää. Opinto-ohjauksen lisäksi Muhoksen lukio tarjoaa erityisopettajan palveluita 6 vuosiviikkotuntia, joista kolme maksetaan valtion erityisavustuksesta.

Lukioilla on jo kolmatta kertaa haettavana ”valtion erityisavustus lukiokoulutuksen järjestäjille koronaepidemian vaikutusten tasoittamiseksi”. Jo aiemmin saadun erityisavustuksen käyttöaika on 31.7.2023 saakka ja sillä hoidetaan mm. 3 vvt erityisopettajan palveluja, muuta ohjausta ja käytännössä kaikki tukiopeus. Kolmas haettava erityisavustus on kokonaisuudessaan 17 miljoonaa euroa. Muhos on jättämässä hakemuksen, jotta lisäopetus ja lisäohjaus voidaan järjestää erityisavustuksella 31.7.2024 saakka.

Varsinaiset valtionosuudet tulevat kunnalle ilman ns. korvamerkkiä, joten lukiokoulutuksen talousarviota tarkastellessa pitää muistaa, että kaikki kunnat maksavat toisen asteen koulutuksen kustannuksia valtiolle mutta lukioluvan omaavat kunnat saavat valtionosuudet. Koska valtionosuus

ei tule ohjattuna oppilaitokselle, vaan maksetaan kunnalle, sen olemassaolo on kuitenkin hyvä muistaa taustalla oppilaitosten talousarviota tarkasteltaessa. Hyvät toisen asteen koulutuspalvelut toimivat kunnan vetovoimatekijänä.

Muhoksen lukiossa opettavista opettajista lukio on pääkoulu vain 11 opetushenkilöllä: 2 on vuosityöajassa (opinto-ohjaaja ja rehtori), matematiikkaa opettaa jo neljättä lukuvuotta määräaikainen tuntiopettaja. Toistaiseksi voimassa olevassa virassa lehtorina tai tuntiopettajana on 8 henkilöä. Tämän lisäksi lukiossa opettaa vuosittain 8-10 opettajaa, joilla pääkoulu on yläkoulu. Tällä hetkellä täyttämättä on lukion ja yläkoulun yhteinen biologian, maantieteen ja terveystiedon päätoimisen tuntiopettajan virka. Biologian opetusta hoitaa rehtori ja lisäksi kaikkien kolmen kirjoitettavan oppiaineen opetusta hoitaa aineenopettaja, jonka virassa nyt pääkoulu on yläkoulu. Samoin melko isoja lukion tuntimääriä opettaa yläkoulu pääkoulunaan englannin sivutoiminen tuntiopettaja ja äidinkielen lehtori, siis lukion virassa olevien lehtoreiden lisäksi.

Lukiossa on varsinaisen opetustyön lisäksi paljon työtehtäviä, joiden osalta palkkaa maksetaan ns. lukioresurssista (OVTES Osio B, liite 2, Lukio/palkka ja työaika, 7§). Jokaista opettajaa kohti on yhteissuunnittelu-aikaa 2-5 tuntia kahdessa viikossa (OVTES osio B Liite 2 Lukio §2). On ymmärrettävää, että kurssien/opintojaksojen ulkopuolinen työ pääasiassa painottuu niille henkilöille, joiden pääkoulu on lukio. Käytännössä lukion puolella siis vuosityöajassa toimivien opinto-ohjaajan ja rehtorin lisäksi on vain 8 vakituista opettajaa. Pienelle ydinjoukolle keskittyy toimintakulttuurista huolta pitäminen ja pääosa tuntien ulkopuolisesta tärkeästä toiminnasta ja ohjannasta, mikä kuormittaa. Lukiolla on täyttämättä lukion ja yläkoulun yhteinen biologian, maantieteen ja terveystiedon tuntiopettajan virka sekä lisäksi lyhyen matematiikan opetus on hoidettu määräaikaisen tuntiopettajan avulla. Alustavasti on keskusteltu mahdollisuudesta siirtää yläkoulun puolelta (pääkoulu nyt yläkoulu) opettaja lukion ja yläkoulun yhteiseen biologian, maantieteen ja terveystiedon päätoimisen tuntiopettajan virkaan, viran täyttöön tarvitaan täyttölupa. Lukiossa on aiemmin ollut lukion ja yläasteen päätoiminen matematiikan tuntiopettajan virka, joka on jo vuosia sitten jäänyt täyttämättä. Perustetaan lukion ja yläkoulun tai lukion ja perusasteen yhteinen matematiikan tuntiopettajan virka, toistaiseksi voimassa olevana.

Laaja-alaisen erityisopettajan tehtävät on tähän saakka hoidettu lukion ulkopuoleisen erityisopettajan toimesta. Vuosien varrella tehtävässä on ollut aika suuri vaihtuvuus ja nyt perusopetuksen ohjaustarpeen kasvamisen myötä on entistä haastavampaa löytää kunnasta henkilö hoitamaan lukion erityisopetuksen tunteja. Syksyllä 2022 aloitti yksi lukion aineenopettajista laaja-alaisen erityisopettajan opinnot, joten parin vuoden päästä tehtävään saadaan jatkuvuus jo lukiossa opettavan lehtorin ottaessa tunnit oman oppiaineensa opetuksen rinnalle.

Pohjois-Pohjanmaan etälukioverkoston, eLukion, toiminta päättyy kevään 2023 jälkeen, koska Oulu on irtisanonut osaltaan eLukio-sopimuksen. Etäopetusyhteistyön tilalle on tärkeä löytää uusi verkostoyhteistyö. Vaihtoehtoina selvitetään esim. SnellmanEdun tarjoamaa valtakunnallista yhteistyöverkostoa tai Oulun seudulla pienempää lukioyhteistyötä. Tällä hetkellä uuden opetussuunnitelman mukaista opetusta voidaan ostaa Oulun Aikuislukiolta hintaan 60€/1op. Yhteistyötä tarvitaan, koska osassa opinnoista valitsijamäärät voivat jäädä pieniksi esim. elämäntutkimustieto, suomi toisena kielenä, sekä laajentamaan kielitarjontaa (italia, espanja, venäjä). Kaikkiin aineisiin ei kunnasta myöskään löydy opettajaa. Yhteistyöllä ja verkostoituen opetus voidaan tarjota kustannustehokkaasti. Tässä asiassa haetaan pitemmän ajan ratkaisua yhdessä muiden lukioiden kanssa.

Palvelusuunnitelma

Muhoksen lukio on yleissivistystä painottava yleislukio ja se jatkaa perusopetuksen opetus- ja kasvatustehtävää. Lukion tehtävänä on antaa opiskelijoille laaja-alainen yleissivistys ja riittävät valmiudet lukion oppimäärään perustuviin jatko-opintoihin. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla vastaavilla näytöillä.

Lukio antaa valmiuksia vastata yhteiskunnan ja ympäristön haasteisiin sekä taitoa tarkastella asioita eri näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan toimimaan vastuuntuntoisena ja velvollisuuksistaan huolehtivana kansalaisena yhteiskunnassa ja tulevaisuuden työelämässä. Lukio-opetus tukee opiskelijan itsetuntemuksen kehittymistä ja hänen myönteistä kasvuaan aikuisuuteen sekä kannustaa opiskelijaa elinikäiseen oppimiseen ja itsensä jatkuvaan kehittämiseen.

Hyvinvointilautakunta on kokouksessaan 15.6.2021 § 85 hyväksynyt 1.8.2021 käyttöön otetun uuden opetussuunnitelman, on käytössä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla. Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnan 15.6.2016 § 92 hyväksymä vanhempi opetussuunnitelma on käytössä vielä abiturienteilla ja 4. vuoden opiskelijoilla. Lukuvuosittaista palvelujen tuottamista ohjaa hyvinvointilautakunnan hyväksymä Muhoksen lukion työsuunnitelma, jonka hyvinvointilautakunta hyväksyi kokouksessaan 7.9.2022 § 109. Muhoksen lukion opetussuunnitelman ja toiminnan keskeisinä painopisteinä ovat: kestävä elämäntapa, yrittäjäyys, teknologia sekä paikallisena painopisteenä Geopark. Muhoksen lukion toimintakulttuurissa pyritään noudattamaan kestäväää kehitystä, opiskelijoita ohjataan yritteliäisyyteen, tarjotaan robotiikka ja ohjelmointi osaamista ja pidetään yllä geopark-tietoutta.

Oppivelvollisuuden laajentamisen myötä nuorisoasteen lukiokoulutus on oppivelvollisuuskoulu. Maksuttomuus edellyttää, että opiskelijoille tarjotaan oppimateriaalit, kannettavat tietokoneet sekä kuulokkeet. Lähes kaikki oppimateriaalit ovat digitaalisia, jolloin koulu ostaa lisenssit vuosittain. Vuoden 2023 talousarvion osassa on huomioitu, että lukuvuoden 2023–2024 opetusmateriaaleista suurin osa tilataan keväällä 2023 perustilauksena, jossa alennusprosentit ovat isoimmat. Lisäksi tarjotaan laskinohjelma, kuulokkeet ja kannettavat tietokoneet. Tietokoneet hankitaan leasing-periaatteella.

Toimenpiteet

1. Lukiossa on ammattitaitoinen henkilökunta, joka antaa lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaista opetusta laajennettuna koulukohtaisin opintojaksoin ja painoituksin. Opettajien ammatillista kasvua tuetaan täydennyskoulutuksilla.
2. Henkilökunnan ja opiskelijoiden jaksamiseen ja koulu-/työviihtyvyyteen kiinnitetään edelleen erityistä huomiota, jolloin poissaolot mahdollisesti vähenevät ja työskentely on tehokkaampaa. Jaksamisen osalta on tärkeä saada lukion virkajärjestelyt kuntoon (esitelty aiemmassa tekstiosuudessa)
3. Tieto- ja viestintäteknologian vahvaan osaamiseen kiinnitetään huomiota: lukiossa on opettajien ICT-tiimi ja osaamista jaetaan yhteisöllisesti, opiskelijoille tarjotaan TVT-kurssit sisältäen myös ohjelmointia. Lukiossa kokeet, iso osa oppimateriaaleista sekä kokonaisuudessaan ylioppilastutkinto ovat digitaalisia.
4. Yrittäjäyyskasvatus toteutuu monipuolisesti koulun arjessa läpäisyperiaatteena kaikille, mutta osa opiskelijoista perustaa lukioaikana myös harjoitusyrityksen.

5. Vahvistetaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus suorittaa jo mm. siltaopintoja Oulun ammattikorkeakouluun sekä kursseja yliopistoon. Osa saa näiden opintojen kautta jatko-opiskelupaikan jo lukioaikana.
6. Kansainvälinen toiminta: kotikansainvälisyys ja mm. Erasmus+ -projektit.
7. Jatketaan Rokua Geopark -alueen yhteistyötä.
8. Lukion näkyvyys on myös kuntamarkkinointia ja lisää lukion vaikuttavuutta alueella. Lukion ja sen toiminnan näkyvyyttä pidetään yllä lehtijutuun ja somekanavien kautta (Instagram, Facebook) sekä osallistamalla lukiota koskeviin tilaisuuksiin sekä keskusteluun. Kuntanäkyvyyttä tulee myös lukion osallistuessa alueellisesti ja valtakunnallisesti yhteistyöverkostoihin.
9. Lukiorakennuksen monipuolista käyttöä edistetään.
10. eLukioverkoston yhteistyötä jatketaan vanhan opetussuunnitelman kurssien osalta vielä 2023 kevätlukukausi. Haetaan tilalle korvaavaa verkostoitumista ja tarvittaessa opetusta voidaan ostaa Oulun Aikuislukiodista tai muilta opetuksen tarjoajilta tilanteessa, jossa opintojaksoihin on vain yksittäisiä ilmoittautumisia. Yhteistyön vahvistaminen Kempeleen, Limingan ja muiden Oulun seudun lukioiden kanssa.
11. Muhoksen lukion geopark-oppilaitos, mikä näkyy sekä toiminnassa että koulurakennuksessa. Jatketaan Rokua Geopark -alueen yhteistyötä ja hyödynnetään kulttuurikeskuksen geopark-näyttelyä.
12. Lukion näkyvyys on myös kuntamarkkinointia ja lisää lukion vaikuttavuutta alueella. Lukion ja sen toiminnan näkyvyyttä pidetään yllä lehtijutuun ja somekanavien kautta (instagram, facebook) sekä osallistamalla lukiota koskeviin tilaisuuksiin sekä keskusteluun. Lukiorakennuksen lasiseinäistä aulatilaa käytetään laajemmin kunnassa tapahtumapaikkana, Ylen lasipalatsiin rinnastaen.
13. Jatketaan elukioverkoston yhteistyötä vanhan opetussuunnitelman kurssien osalta. Haetaan tilalle korvaavaa verkostoitumista ja tarvittaessa opetusta voidaan ostaa Oulun Aikuislukiodista tilanteessa, jossa opintojaksoihin on yksittäisiä ilmoittautumisia.
14. Vuosityöajassa olevan opinto-ohjaajan avulla saadaan ohjaustilanne lukiolain, oppivelvollisuuden ja opetussuunnitelman edellyttämälle tasolle.

Talouden tasapainottamisohjelman edellyttämät toimenpiteet:

- kevään 2023 yhteishaun osalta jatketaan Muhoksen lukion sisäänottoa niin, että suurin osa pakollisista opintojaksoista voidaan tarjota kahtena ryhmänä. Lukion rehtorille on järkevä antaa mahdollisuus ottaa vielä lukuvuoden alkaessa yksittäisiä opiskelijoita lisäpaikoille, jos se ilman tuntikehyksen kasvattamista onnistuu. Jokainen opiskelija tuo valtionosuutta. Lukuvuonna 2023–2024 suurin osa kaikesta pakollisten opintojen tarjonnasta voidaan toteuttaa ns. kaksisarjaisesti, vrt. lukuvuonna 2022–2023 kolmannen lukuvuoden pakolliset kurssit tarjotaan vielä kolmena ryhmänä.
- huomioidaan kestävä kehitys lukion toimintakulttuurissa. Lukiossa edistetään kierrätystä ja pyritään vähentämään kulutusta (esim. paperinkulutus). Hankinnat mietitään tarkkaan huomioiden tuotteen koko elinkaari. Uusi koulurakennus on kooltaan kompakti ja säästä lämmityskustannuksia. Valaistuksen automatiikka säästää energiaa. Mahdollisesti tavoitellaan Vihreää Lippua tai OKKO-säätiön sertifikaattia, jolloin toimintaa voidaan tarkastella myös ulkopuolisin kriteerein. Hyödynnetään myös opiskelijoita auditoimiseen.
- eLukion tilalle pyritään löytämään uutta etäopetusyhteistyötä, jolla voidaan kustannustehokkaasti tarjota laajempaa kielitarjontaa ja joidenkin pienten valintojen syventäviä opintojaksoja. Tarvittaessa käytetään Oulun Aikuislukion tarjontaa.
- Lukio on saanut valtion erityisavustusta koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseen. Tällä hetkellä käytössä oleva erityisavustus 33 484 € (joka on 95 %, omavastuu 1763 €) on saatu ajalle 24.9.2021–31.7.2023 ja syksyn haussa (jaossa 17 miljoonaa euroa) Muhos hakee 25 080 € summaa, jonka osalta omavastuuosuus olisi 1320 €.

Tavoitteet, toimenpiteet ja talous

Vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen palvelut tuotetaan alueellisen kysynnän ja tarjonnan mukaan. Vapaalla sivistystyöllä ja taiteen perusopetuksella on Muhoksen ja Utajärven kunnissa keskeinen rooli elinvoiman ja hyvinvoinnin luojana. Opiston toimintaa kehitetään kokonaisuudessaan vastaamaan asukkaiden tarpeita. Kuntalaisia osallistetaan ja toiveita huomioidaan mahdollisuuksien mukaan kurssitarjonnan suunnittelussa. Uusia kursseja voidaan tarjota joustavasti myös lukuvuoden alkamisen jälkeen huomioiden taloudelliset reunaehdot. Viime vuosina koronatilanne on vaikuttanut opiskelijamääriin, niin että kursseilla on ollut vapaita paikkoja. Syksyn 2022 osalta erityisesti liikuntakurssit ovat täyttyneet paremmin kuin aikaisempina vuosina. Koronatilanteen vuoksi toimiinnassa huomioidaan jatkossakin Opetushallituksen ja AVI:n sekä kunnan ohjeet toiminnan turvallisesta järjestämisestä.

Oulujoki-Opisto kuuluu Meri-Pohjolan opistopiiriin, joka on 16 Pohjois-Pohjanmaan ja 3 Kainuun maakunnan kansalaisopiston muodostama yhteistyöverkosto. Opistopiiri valvoo opistojen yhteisiä etuja, tekee tunnetuksi kansalaisopistotyötä koko toiminta-alueellaan sekä muun muassa tarjoaa maksutonta koulutusta opistopiirin alueella. Opisto haluaa pysyä mukana yhteiskunnan tietoteknistymisessä. Sähköisten palvelujen kehittäminen esim. Meri-Pohjolan opistopiiriin yhteistyöllä sekä opetusteknologian uudistaminen ovat isoja lähitulevaisuuden haasteita, jotka vaativat resursseja ja koulutusta. Tietoteknisten taitojen opiskelumahdollisuuksia tarjotaan jatkossakin sekä edistetään uusien tietovarojen käyttötaitoa sekä medialukutaitoa. Opiston tavoitteena on järjestää monipuolisesti verkkokursseja ja sitä kautta mahdollistaa kuntalaisten osallistuminen ja toimiminen verkkoympäristössä. Opiston toiminnan viestinnässä ja markkinoinnissa käytetään monipuolisesti digitaalisen viestinnän välineitä, jotta kursseille saadaan osallistujia ja opiston asema yhtenä merkittävänä alueellisena toimijana kasvaa.

Opistossa on tarjolla laajasti taiteen perusopetuksen (TPO) musiikin yleisen ja laajan sekä kuvataiteen yleisen oppimäärän mukaista opetusta. Opetuksella tuetaan tavoitteellista musiikin tai kuvataiteen harrastusta ja oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä yksilönä ja ryhmän jäsenenä. Opintojen jälkeen oppilaalla on parempia valmiuksia hakeutua jatkokoulutuksiin tai jatkaa taiteen parissa harrastamista. Musiikkia tai kuvataidetta voi harrastaa myös vapaan sivistystyön puolella esim. musiikkileikkikoulun tai varhaisiän kuvataidekasvatusryhmissä, jotka antavat hyvän pohjan TPO-opintoihin. Vuoden 2023 aikana on tavoitteena kehittää opetussuunnitelmien mukaisesti oppilaiden arviointia ja taiteiden välistä yhteistyötä. Lisäksi taiteen perusopetuksen opettajien digi- ja etäopetusvalmiuksia kehitetään yhteistyössä Meri-Pohjolan opistopiiriin kanssa ja hyödynnetään myös Kansalaisopistoliiton tarjoamia koulutuksia ja asiantuntemusta.

Nykytyöelämän monimuotoisuus edellyttää koko elämän ja työuran aikaista osaamisen kehittämistä. Opistoissa on perinteisesti opittu monenlaisia niin työ- kuin vapaa-aikaakin hyödyttäviä tietoja ja taitoja, joiden tunnistaminen ja tunnustaminen on tähän asti ollut puutteellista.

Vapaan sivistystyön koulutuksissa saavutettavan osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen helpottamiseksi tehty lakimuutos on mahdollistanut elokuun 2021 alusta sen, että kansalaisopistot ja muut vapaan sivistystyön oppilaitokset voivat halutessaan järjestää osaamisperusteisesti toteutettuja kursseja, joiden suoritustiedot voidaan viedä opiskelijoiden muiden koulutustietojen tapaan osaksi kansallista, eri koulutusasteiden opintosuoritukset ja tutkintotiedot sisältävää Koski-tietovarantoa. Näin kansalaisopistoissa saavutettu osaaminen on aiempaa helpommin yksilön

hyödynnettävissä. Vuonna 2023 myös taiteen perusopetuksen suoritukset on mahdollista viedä Koskeen. Oulujoki-Opiston kursseja suunnitellaan vuonna 2023 osaamisperusteisesti ja osa kursseista suunnitellaan niin, että ne ovat ns. Koski-kelpoisia. Tämä on iso projekti opistossa saada toteutumaan.

Oulujoki-Opiston on tärkeää pysyä kehityksessä mukana yhtenä merkittävänä alueen oppilaitoksena. Opiston hallinnon resurssit ovat pienet verrattuna samansuuruisiin tai pienempiin opistoihin. Oulujoki-Opistossa on 80 % rehtori ja 75 % opistos sihteeri. Opistossa on 5 päätoimista opettajaa ja n. 47 tuntiopettajaa. Opistossa ei ole suunnittelijaopettajia, vararehtoreita tms. ja kaikkien kurssien suunnittelu on rehtorin vastuulla. Koski-uudistus tuo hallintoon paljon lisätyötä, koska hallinnon vastuulle jää oppilaiden suoritusten vienti Koskeen ja sitä ennen tiedot tulee olla myös valtakunnallisessa e-perusteissa. Tämän vuoksi hallintoon tarvittaisiin 100 % opistos sihteeri, mutta jos määrärahat eivät riitä, niin työajan kasvattaminen 5 %-yksiköllä (80 %:iin) auttaa. Oulujoki-Opiston hallinto on haavoittuva, koska varahenkilöitä ei ole rehtorin tai toimistohenkilön ollessa poissa. Opistossa olisi hyvä olla opettaja, jolla olisi myös suunnittelutehtäviä ja joka voisi tarvittaessa toimia rehtorin sijaisena ja ottaa vastuuta yhdessä rehtorin kanssa myös kurssisuunnittelusta ja kehittämisestä. Opiston vakituista opetushenkilöstöä eläköityy lähivuosina, joten vuoden 2023 aikana suunnitellaan, miten opetus- ja hallintoresurssia voidaan kehittää vastaamaan nykytilan ja tulevaisuuden tarpeita.

Korona on vaikuttanut toteutuneisiin tunteihin ja opiskelijamääriin. Ennen koronaa v. 2019 opiskelijoita oli 1623, mutta vuonna 2020 netto-opiskelijoita oli 1380 ja vuonna 2021 yhteensä 1305. Vuonna 2022 tilanne on hieman parantunut, mutta vuoden 2019 tasolle ei vielä päästä ja tämä heijastuu suoraan opiston saamiin kurssimaksutuloihin. Taiteen perusopetuksen opiskelijamäärät ovat pysyneet lähes samana koronasta huolimatta, koska lasten ja nuorten opetuksia on voitu järjestää normaaliin tapaan. Vuodelle 2022 nostettiin tulo-odotuksia 5 %, mutta näyttää siltä, että tavoitteeseen ei ihan päästä, joten vuonna 2023 talousarvioon ei lisätä tulo-odotuksia enempää.

Tavoitteet

- Opiston toimintaa kehitetään ja arvioidaan kokonaisuudessaan kehittämisohjelman mukaisesti. Uusi kehittämisohjelma otetaan käyttöön vuoden 2023 aikana. Pohjana käytetään kuntien hyvinvointisuunnitelmia ja strategioita sekä Meri-Pohjolan opistopiirin yhteistä kehittämisohjelmaa. Ohjelmassa määritellään myös tulevien vuosien strategiset tavoitteet ja toiminnan kehittämisen suuntaviivat ja tarpeet.
- Opiston kurssit suunnitellaan osaamisperusteisesti ja osa kursseista viedään opiskelijan luvalla Koski-tietovarantoon. Osaamisperusteisuus on organisaation näkökulmasta ennen kaikkea toimintaa ohjaava periaate ja ajattelutapa, joka tuottaa laatua toimintaan ja helpottaa opiskelijan hankkiman osaamisen hyödyntämistä.
- Opiston tavoitteena on edistää toimialueensa asukkaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia, osallisuutta ja elinikäistä oppimista.
- Monipuolisilla koulutuspalveluilla lisätään alueen elinvoimaa ja houkuttelevuutta. Yhteistyötä tehdään opettajien rekrytointiin ja kursseihin liittyen mahdollisuuksien mukaan muiden opistojen kanssa.
- Opiston viestintään ja kurssien markkinointiin panostetaan ja viestinnän välineitä käytetään monipuolisesti, jotta kursseille saadaan osallistujia ja näkyvyys alueen toimijana kasvaa.
- Opisto tarjoaa geopark-kursseja ja luentoja yhteistyökumppaneiden kanssa ja asemaa Geopark-oppilaitoksena vahvistetaan.

- Opetus on laadukasta ja asukkaiden tarpeita vastaavaa. Opisto hyödyntää Meri-Pohjolan opistopiirin verkostoja ja maksuttomia koulutuksia.

Taiteen perusopetuksen arviointia ja taiteiden välistä yhteistyötä kehitetään opetussuunnitelmien mukaisesti.

HYVINVOINNIN JA VAPAA-AJAN HALLINTO

Hallinnon menot sisältävät hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunnan sekä toimialajohtajan (30 %), toimistonhoitajan (30 %) ja sivistys- ja hyvinvointipalvelujen johto- ja esimiestehtävien asiantuntijan (määräaikainen 9 kuukautta). Hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunnan alle kuuluvat kulttuuri-, liikunta-, nuoriso- ja kirjastopalvelut.

KIRJASTOPALVELUT: PÄÄKIRJASTO JA KIRJASTOAUTO

Palvelukuvaus

Muhoksen kirjasto tarjoaa asiakkailleen tasapuolisesti laadukasta, ajanmukaista ja asiantuntevaa kirjasto- ja tietopalvelua, mahdollisuuksia erilaisiin elämyksiin sekä tiedonhallintataitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen. Kirjasto panostaa myös oheistoimintaan ja sähköisten palveluiden opastukseen. Tärkein perustehtävä liittyy lukutaidon kehittämiseen ja lukemisharrastuksen tukemiseen. Uusin tehtävä liittyy yhteiskunnallisen ja kulttuurisen vuoropuhelun edistämiseen sekä aktiivisen kansalaisuuden, demokratian ja sananvapauden edistämiseen. Kirjaston toimintaa tukee alueellinen, valtakunnallinen ja kansainvälinen kirjastoverkko sekä muut yhteistyökumppanit.

Tärkeimmät erillistavoitteet ja toimenpiteet

Talouteen liittyvä tavoite on kustannusten pitäminen määritellyissä rajoissa. OUTI-kirjastojen tiivis yhteistyö tuo mukanaan toiminnan kehittämismahdollisuuksia pienin, monille harteille jakaantuvien kustannuksin. Yhteishankinnat ovat kauttaaltaan edullisempia kuin yksittäiset hankinnat. Oulun kaupunginkirjasto yhtenä OUTI-kirjastona ja alueellisena kehittämiskirjastona on tärkeä asiantuntijaresurssi. Yhteistyötä tehdään myös kaikkien Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Lapin kirjastojen kanssa mm. yhteisen e-kirjaston muodossa. Yhteinen avoimeen lähdekoodiin perustuva kirjastojärjestelmä tuo huomattavia kustannussäästöjä. Myös Muhoksen lukion kirjasto ja Kirkonkylän alakoulun kirjasto liittyvät samaan Koha-kirjastojärjestelmään syksyllä 2022.

Palveluiden osalta yleisesti tavoitellaan 80% tyytyväisyysastetta, jota mitataan jatkuvalla palautteen keräämisellä. Kirjaston lehtisaliin on tullut pysyväisluonteinen Geopark-näyttely keväällä 2021. Kirjastotilojen uudelleenjärjestelyn ja omatoimikäytön suunnittelu toteutettiin keväällä 2022. Valtionavustuspäätös omatoimikirjaston rakentamiseen on saatu keväällä 2021. Tämän hetkisen suunnitelman mukaisesti kirjastotilojen perusparannus ja uudelleenjärjestely omatoimikirjastopalveluiden käyttöön saamiseksi toteutetaan kesällä 2023. Tilojen uudelleenjärjestelyssä halutaan ottaa huomioon erityisesti kirjaston merkitys tilana, yhteisöllisenä kokoontumispaikkana. Lasten ja nuorten palveluita halutaan myös parantaa ja tarjota heille tiloja ajanviettoon. Kirjastoon perustettiin syksyllä 2021 asiakasraati, joka koostuu eri ikäisistä kirjaston käyttäjistä, joiden osallistamisella saadaan arvokasta tietoa tilojen uudelleenjärjestelyn ja omatomikirjastopalveluiden suunnittelussa sekä muiden palveluiden kehittämisessä. Asiakasraadin toinen kausi käynnistyi syksyllä 2022.

Kirjastotyön yksi perustavoite on lukutaidon kehittymisen ja lukemisharrastuksen tukeminen. Lasten ja nuorten kirjastotyön osalta ylläpidetään kirjaston ja koulujen välistä yhteistyötä. Alakouluissa on

käytössä kirjastoreitti, jolla turvataan yhdenmukainen palvelu kaikille tietyn vuosiluokan oppilaille ja yläkoulussa on käytössä äidinkielen ja kirjallisuuden opettajien kanssa tehty yhteistyösopimus. Myös kunnan varhaiskasvatuspalveluiden kanssa on tehty yhteistyösopimus keväällä 2021. Lisäksi kirjasto on mukana kunnan kulttuurikasvatussuunnitelmassa. Kirjastoon rekrytoitiin pedagoginen informaattikko alkuvuodesta 2022. Tehtävässä painotetaan lasten ja nuorten kanssa toimimista ja pedagogista osaamista. Pedagoginen informaattikko vastaa varhaiskasvatuksen ja koulujen kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Syksyllä 2020 alkanut hanke nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi kirjastoyhteistyön avulla on saatu päätökseen ja siitä saatuja tuloksia on ryhdytty hyödyntämään jokapäiväisessä työssä.

Tietyt vuosiluokat kutsutaan vuosittain kirjastovierailulle, jolloin heille opetetaan tiedonhakua, kirjaston käyttöä ja vinkataan kirjallisuutta. Lisäksi henkilökunta tekee kouluvierailuja. Kirja-aineistoa tuodaan tutuksi kirjoihin liittyvien tietokilpailujen, lukukilpailujen sekä viikoittaisten satutuokioiden avulla. Satutuokioita järjestetään nyt myös kirjastoautossa kaksi kertaa kuukaudessa viidellä eri pysäkillä. MLL:n perhekahvilatoimintaa järjestetään kirjastossa kerran kuukaudessa. Henkilökunta järjestää sinne lukemisen edistämiseen liittyvää ohjelmaa. Myös erilaisilla tapahtumilla houkutellaan lapsia lukemisen pariin, vuonna 2022 on järjestetty mm. Koivu ja Tähti -kulttuurikeskuksen 25-vuotisjuhlien yhteyteen lukemiseen ja kirjallisuuteen liittyvää ohjelmaa lapsille ja aikuisille. Myös taiteiden yössä kirjasto oli mukana. Vanhuksille on tehty nukketeatterin muodossa kirjaston käyttöön liittyviä opastusvideoita. Lapsille on pidetty nukketeatteriesityksiä ja näistä on tehty myös videotallenteita. Kirjasto on osallistunut vuosittain lokakuussa järjestettävään kansainväliseen 24 tuntia sarjakuvaa -tapahtumaan. Syyslomalle on suunnitteilla lapsille ja nuorille toimintaa, mm. nallelääkäri vierailee kirjastossa. Marraskuussa on jokavuotinen pelipäivä yhteistyössä 4H:n kanssa. Lukukoiratoimintaa jatkettiin syksyllä 2022.

Syksyllä 2021 haettiin erityisavustusta yleisten kirjastojen toiminnan kehittämiseen kansalaisten ja päättäjien vuoropuhelun foorumeina. Hankkeen puitteissa on tarkoitus kehittää uudesta perusparannetusta kirjastosta päättäjien ja kuntalaisten kohtaamispaikka ja järjestää toimintaa, joka helpottaa kynnystä kuntalaisten vaikuttamiseen ja parantaa vaikuttamismahdollisuuksia kuntalaisia koskeviin asioihin. Ensimmäinen tapahtuma hankkeen tiimoilta on suunnitteilla tammikuulle 2023. Se toteutetaan yhteistyössä kirjaston asiakasraadın kanssa.

Alkukesästä 2022 haettiin lukukeskuksen toiminta-avustusta Lukeva kunta -hankkeeseen yhdessä Tyrnävän, Limingan, Lumijoen ja Hailuodon kuntien kanssa. Tyrnävä hallinnoi hanketta. Muhoksen kunnasta hankkeessa on mukana kirjaston, varhaiskasvatuksen, alakoulun ja yläkoulun edustaja ja siinä on tarkoitus suunnitella lukupolut varhaiskasvatuksesta yläkoulun loppuun saakka sekä jakaa hyviä käytänteitä ja toimintamalleja kuntien kesken.

Kirjaston toiminnan tavoitteena on kirjojen sisältöjen esille tuomisen lisäksi tarjota mahdollisuuksia viihtymiseen ja sosiaaliseen kanssakäymiseen. Kirjastossa järjestetään kauno- ja tietokirjallisuuspiirejä. Myös käsitöitä ja kirjallisuutta yhdistelevä Lankaklubi jatkaa toimintaansa loppuvuodesta 2022. E-aineistojen ja palveluiden opastamiseen panostetaan. Vanhusten viikolla järjestetäänkin Senior surf -tapahtuma, jossa ikäihmisille opastetaan kirjaston verkko- ja e-palveluiden käyttöä. Lisäksi annetaan jatkuvaa digiopastusta.

Yhteistyötä tapahtumajärjestelyissä jatketaan kulttuuripalveluiden, nuoriso- ja liikuntapalveluiden, kirjastokahvila Joviaalin, seurakunnan ja eri yhdistysten ja järjestöjen kanssa. Toiminta on ollut hyvin hedelmällistä ja yhdessä on saatu hienoja tapahtumia aikaan. Tapahtumien osallistujamäärä on ollut

vielä matalammalla tasolla koronapandemiasta johtuen. Syksyllä 2022 on palattu taas normaaliin toimintaan ja kirjaston kävijämäärätkin ovat nousseet huomattavasti.

Talous

Koronapandemiasta johtuen tilojen käyttökorkvaukset ovat supistuneet, mutta lähtenevät nousuun taas ensi vuonna. Tuottoa saadaan tilavuokrista silloin kun kirjaston tilat ovat kunnan ulkopuolisen toimijan käytössä eikä tilan käyttäjä ole yleishyödyllinen yhdistys. Pääsääntöisesti tapauksissa, jolloin vuokratuloa saadaan, osa kirjastotilaa joudutaan sulkemaan pois asiakaskäytöstä. Vuonna 2022 palauttamatta jääneen aineiston huomautusmaksut nousivat.

Henkilöstökuluissa on säästetty viime vuosina, koska ei ole toimittu täydellä henkilökuntakapasiteetilla. Yksi kirjastovirkailija irtisanoutui kesällä 2022, eikä toimea täytetä uudelleen. Lisäksi on tehty omaehtoisesti lyhyempää työaikaa eikä sijaisia ole palkattu. Yleisestä maailmantilanteesta johtuvan hintojen nousun vuoksi ainakin kirjallisuuden ja polttoaineiden osalta kulut tulevat nousemaan.

KULTTUURIPALVELUT

Tavoitteet, toimenpiteet ja talous

Muhoksen kunnan kulttuuripalveluiden toimia johdattaa Muhoksen kuntastrategia 2025:n visio, jossa Muhos on merkittävä kulttuuri- ja matkailukohde Rokua Geopark -alueella sekä Oulujokilaakson keskus, jossa viihtyisyys ja turvallisuus ovat avainasemassa. Kulttuuripalveluiden tehtävänä on myös alueellinen yhteistyö muiden kuntien kulttuuripalveluiden kanssa.

Muhoksen kunnan kulttuuripalveluissa työskentelee päätoiminen kulttuurituottaja. Kulttuuripalveluista vastaa Oulujoki-Opiston rehtori ja kulttuuriasioita käsitellään kulttuuritiimissä.

Kunnan tehtävänä on tarjota taide- ja kulttuuripalveluita sosioekonomisesta taustasta, iästä ja asuinpaikasta riippumatta kuntalaisilleen ja taata täten kulttuuripalveluiden monipuolisuus ja saavutettavuus. Kunnan kulttuuripalvelut tukevat ja tuottavat palveluita yhteistyössä muiden luovien alojen yrittäjien sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa siten, että se toiminnallaan vahvistaa ja lisää alueen elinvoimaisuutta, identiteetin rakentamista, sivistystä ja virkistystä. Kulttuuripalvelut hakevat aktiivisesti ulkopuolista rahoitusta kattavien kulttuuripalveluiden toteuttamiseen. Muhoksen kunnan kulttuuriohjelma pitää sisällään tavoitteita, joissa on huomioitu vuonna 2019 voimaan tullut Laki kuntien kulttuuritoiminnasta.

Kulttuurikasvatussuunnitelma on osa laajempaa kulttuuriohjelmaa ja se on otettu käyttöön vuoden 2022 aikana yhteistyössä koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa. Toteutuakseen täydessä mitassaan kulttuurikasvatussuunnitelma tarvitsee määrärahoja, joka kattaisi osan suunnitelman sisällöistä sekä kuljetuskustannuksista. Vuodelle 2023 esitetään 2 500 euron määrärahaa kuljetuskustannuksiin. Kulttuurikasvatussuunnitelma takaa kaikille lapsille ja nuorille tasa-arvoisen mahdollisuuden kokea monipuolisesti paikallista kulttuuria. Kulttuurikasvatussuunnitelma "Tähtireitti" on osa Muhoksen varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, perusopetuksen ja lukion opetussuunnitelmia. Kulttuuripalvelut tarjoaa laadukasta kulttuurisisältöä myös tapahtumien muodossa. Vuonna 2023 järjestetään viidettä kertaa Lemmenpolun valot -valotaidetapahtuma. Vuosina 2019–2021 tapahtuma järjestettiin ulkopuolisella rahoituksella (yksityishenkilön perintö), mutta tuleville vuosille

siihen varataan määrärahat kulttuurin budjetista. Tapahtuma on kasvanut vuosittain ja viime vuosina tapahtuman taiteellisesta toteutuksesta on vastannut Pohjoinen oopperakomppania. Tapahtuman tuotannosta on vastannut Muhoksen kulttuuripalvelut/kulttuurituottaja. Vuorovuosittain järjestettävälle Koivu ja Tähti -päiville sekä Muhoksen Musiikkipäiville laaditaan vuosittain erilliset tapahtumasuunnitelmat ja budjetit. Vuonna 2023 kulttuuripalvelut tuottaa Muhoksen Musiikkipäivät. Koivu ja Tähti -päivät ja Muhoksen Musiikkipäivät -tapahtumien konseptit suunnitellaan vuodesta 2023 alkaen uusiksi, tapahtumia tiivistetään ja osa niille suunnitellusta vuosittaisesta budjetista siirretään Lemmenpolun valot -tapahtuman käyttöön yleiseen kulttuuripalveluun. Koivu ja Tähti -päivät ja Muhoksen Musiikkipäivät -tapahtumien konseptia on syytä tarkastella uudestaan, sillä ne eivät ole viime vuosina tavoittaneet yleisöä riittävästi. Lisäksi talousarviossa esitetään muiden, pienempien tapahtumien tuotantoon käytettävän määrärahan nostamista 1 000 eurolla (tili kohta: asiakaspalveluiden ostot muilta).

Kulttuuripalvelut tuottaa myös vuosittain kasvaneen Muhoksen Vappu -tapahtuman, jonka määräraha tulee kunnan markkinoinnista. Näiden suurempien tapahtumien lisäksi kulttuuripalvelut tekee yhteistyötä muiden tapahtumia järjestävien tahojen kanssa. Vakiintuneeseen tapahtumien vuosikelloon kuuluvat mm. kuukausittaiset After Work -tapahtumat, Oulun kansainvälinen lasten- ja nuortenelokuvien festivaali osana kulttuurikasvatussuunnitelmaa sekä Vanhustenviikko. Vuosittain toteutetaan myös useita yksittäisiä tapahtumia, kuten kesälle 2023 suunnitellut Kirkkosaaren sillan avajaisjuhlat.

Muhos on mukana Oulu2026-kulttuuripääkaupunkihankkeessa, ja suunnittelee toimenpiteitä kulttuuripääkaupunkivuotta kohti. Oulujokilaakson kuntien (Muhos, Utajärvi, Vaala) ja Humanpolis Oy:n kanssa viedään eteenpäin Oulu2026-hakukirjaan päässyttä Löytöretki taiteeseen -hanketta. Yhteistyötä jatketaan Kulttuuriosuuskunta ILMEEn kanssa kehittäen kulttuuripalveluiden tarjontaa kohderyhmille, jotka muuten jäävät helposti kulttuuripalveluiden ulkopuolelle. Lisäksi kulttuuripalvelut on aktiivisesti mukana Pohjois-Pohjanmaan kulttuuritoimijoiden verkostossa.

Kulttuurituottaja tekee aktiivisesti yhteistyötä teknisten palveluiden kanssa pitääkseen yllä prosenttitaideperiaatteen käytäntöjä, jotka on hyväksytty käyttöön harkinnanvaraisesti Muhoksen kunnan rakennus- ja korjauskohteissa. Kulttuurituottaja toimii tarvittaessa konsulttina esimerkiksi taidehankintoja koskien. Vuonna 2023 uuden Kirkkosaaren sillan yhteyteen valmistuu Pia Hentusen ympäristötaideteos, jonka suunnittelu- ja toteutusvaiheessa kulttuurituottaja on mukana.

KOIVU JA TÄHTI -KULTTUURIKESKUS

Tavoitteet, toimenpiteet ja talous

Kulttuuripalveluiden tavoitteena on yhteistyössä eri toimijoiden kanssa saada kulttuurikeskuksesta vetovoimainen, elävä ja viihtyisä tapahtumapaikka. Rakennus on valmistunut vuonna 1997 ja se tarvitsee jo uudistusta ja nykyaikaistamista. Kunnanvaltuuston hyväksymä kulttuuriohjelma (2021–2025) pitää sisällään kulttuurikeskuksen perusparannus- ja laajennushankkeen. Hankkeelle tehtiin suunnittelutyö jo vuonna 2021, mutta nämä suunnitelmat eivät päässeet toteutukseen. Hankkeen suunnittelutyöryhmä on valmistellut vuoden 2022 aikana uudet suunnitelmat vuoden 2023 perusparannusremonttia varten. Laajennusosa on karsiutunut suunnitelmista pois. Tärkeimpinä uudistuksina uuden suunnitelman mukaisesti kulttuurikeskukselle tulee olemaan näyttelytilojen nykyaikaistaminen sekä tilojen suojaaminen aikana, kun itsepalvelukirjasto on käytössä sekä auditorion päivitys sisältäen sähköjen uusinnan. Auditorion av-laitteet eivät ole toimineet yhteen

vanhojen sähkövetojen kanssa, joten niiden uusiminen on oleellinen osa perusparannusta. Lisäksi kahvilan keittiö remontoidaan ja pintoja ja kalusteita päivitetään.

Uudistettu kulttuurikeskus on yksi vahva toimija Oulu2026-kulttuuripääkaupunkihankkeessa ja tarjoaa monipuolisen lähimatkoilukohteen alueella. Kulttuurikeskuksen uudistamisesta on tehty tarveselvitys vuosina 2018–2019 ja selvityksen valmistelussa on osallistettu kuntalaisia ja päättäjiä sekä kuunneltu henkilöstöä. Tarveselvityksessä on otettu huomioon käyttäjien asiakaskyselyt sekä muuttuneiden palvelukokonaisuuksien vaatimukset.

Perusparannus- ja laajennushanke

Perusparannuksen on tarkoitus kattaa Koivun ja Tähtien kulttuuritilojen osalta nykyinen näyttelytila sekä aula, Koivu ja Tähti -sali eli auditorio, naulakkotilojen ja asiakas-wc-tilojen uudistaminen ja osittainen siirtäminen ja talotekniikan uudistaminen.

Kulttuurikeskuksen aulassa on näyttelytila, joka on varusteiltaan vanhentunut eikä vastaa nykyistä tarvetta. Näyttelytilojen tarve on akuutti, sillä kunnassa ei ole muita näyttelytiloja, joita taiteilijat voivat käyttää. Olemassa olevassa aulassa on kuukausittain vaihtuva taidenäyttely ja tapahtumia.

Koivu ja Tähti -sali

Kulttuurikeskuksen Koivu ja Tähti -salissa on tehty keväällä 2020 mittava av-remontti, jonka yhteydessä on uusittu valtaosa tekniikasta sekä korjattu elokuvaprojektori. Myös vuonna 2022 av-tekniikassa on ollut paljon ongelmia. Vuonna 2021 teknisten palveluiden kanssa käydyissä palaverissa on todettu, että tilaan olisi tarvetta tehdä sähköjen uudistaminen, koska vanhat sähköliitokset eivät tue uutta av-tekniikkaa. Peruskorjattuja tiloja voidaan markkinoida paremmin ulkopuolisille käyttäjille ja saada lisää tuloja.

NUORISOPALVELUT

Nuorisopalvelut järjestävät nuorisotoimintaa monipuolisesti yhteistyökumppaneiden kanssa. Nuorisotilatoiminnan lisäksi palveluihin kuuluvat nuorten tieto- ja neuvontapalvelu, kansainvälinen toiminta, etsivä nuorisotyö, kerhotoiminta, nuorten kulttuuritoiminta sekä leiri- ja retkitoiminta. Kunnassa toimii nuorten oma vaikuttajaryhmä, nuorisovaltuusto, jonka toimikausi on kaksi vuotta. Nuorisovaltuuston edustajalla on läsnäolo- ja puheoikeus vapaa-aikajaoston kokouksissa. Nuorisovaltuustolla on oma määräraha, jonka käytöstä he päättävät itse. Kaikessa toiminnassa painotetaan ennaltaehkäisevää toimintaa.

Tavoitteet

Uusi nuorisovaltuustolla toimikausi alkoi vuoden 2021 alussa. Nuorisovaltuuston merkitys kasvaa kuntalaisten kuulemisen saralla.

Nuorisopalveluissa on tavoitteena toimia ennaltaehkäisevästi.

Nuorisopalveluiden toimialalla tilatoimintaa järjestetään Tähtiareenan yhteydessä olevissa tiloissa. Tila toimii koulupäivien aikana oppilaskunnan tilana ja iltaisin sekä viikonloppuisin nuorisotilana. Nuorisotilan aukioloaikoja pyritään lisäämään ostopalvelusopimuksella jonkun yhteistyötahon

kanssa. Talousarvioon varataan määräraha ostopalvelusopimukseen, jolla taataan nuorisotilan säännölliset aukiolot ja viikonlopputoiminta. Osa toiminnoista järjestetään verkkonuorisotyönä, johon opeteltiin koronan tuoman toimintakatkoksen aikana ja se todettiin toimivaksi.

Muhoksen kuntaan on laadittu yhteistyössä eri hallintokuntien kanssa kunnan lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma, jonka valtuuston hyväksynyt noudatettavaksi toimenpideohjelmana. Ohjelman mukaan etsivää nuorisotyötä jatketaan vakituisena toimintana. Etsivään nuorisotyöhön on mahdollisuus saada valtionapua myös vakituisena toimintana. Hankerahoitus etsivään nuorisotyöhön kattaa vuoden 2022 loppuun ja valtionapua haetaan myös vuodelle 2023. Lisäksi Muhoksella toimii kunnan ja Nuorten Ystävien yhteistyönä hankerahoituksella nuorten työpaja Mahis, sekä Vinkkeli.

Järjestetään leiri- ja retki toimintaa sekä erilaisia tapahtumia lapsille ja nuorille. Järjestetään kerhotoimintaa kouluvuoden aikana yhteistyössä seurakunnan nuorisotyön kanssa. Kerhoissa ohjaajina toimivat kerho-ohjaajakoulutuksen käyneet nuoret ohjaajat nuorisotyöntekijöiden valvonnassa. Kerhotoimintaa kehitetään siten, että koulut ja nuorisopalvelut tuottaisivat ainakin osan kerhoista yhteistyössä.

Päihteiden käytön ennaltaehkäisytyötä jatketaan kunnan päihdetyöryhmän kanssa, jonka puheenjohtajana nuoriso-ohjaaja toimii ja järjestetään kaikki tapahtumat ns. nollarajatilaisuuksina. Vuoden 2022 lopussa alkaa Nuorten Ystävät ry:n vetämä nuorisotyön kehittämishanke, jossa ovat mukana Muhos, Utajärvi ja Vaala. Hankkeeseen tulee rahoitus Aluehallintovirastolta.

LIIKUNTAPALVELUT, JÄÄHALLI, ULKOLIIKUNTAPAIKAT

Palvelusuunnitelman kuvaus

Liikuntapalvelut tuottavat palveluita, joilla on suuri vaikutus asukkaiden hyvinvointiin ja terveyteen. Ennaltaehkäisevän toiminnan pohjana on kunnanvaltuuston hyväksymä Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointiohjelma 2021–.

Liikuntapalveluita tuotetaan niin terveysliikuntaan kuin kilpaurheiluun yhteistyössä Oulujoki-Opiston ja urheiluseurojen kanssa. Muhoksella on aloitettu vuoden 2021 loppupuoliskolla liikuntaneuvontapalvelu yhteistyössä sosiaali- ja terveystoimen ja liikuntapalveluiden toimesta. Käytännön toteutuksesta vastaa liikunnanohjaaja. Liikuntaneuvonta on käynnistynyt hyvin ja sitä jatketaan myös 2023. Liikuntaneuvontaa annetaan laajasti kuntalaisille: Työikäiset, kutsuntaikäiset nuoret ja ikäihmiset.

Liikuntalaitospalveluita tuotetaan uimahallissa ja jäähallissa. Uimahallipalveluissa normaalin uintitoiminnan lisäksi panostetaan lasten ja nuorten uimaopetukseen. Jäähallipalveluita tuotetaan laajalle käyttäjäryhmälle myös seutukunnallisesti. Jäähallin mittava peruskorjaus tehtiin vuonna 2021, jonka myötä olosuhteet hallissa paranivat huomattavasti. Hallista tuli ns. puolilämmin nykyaikaistettu halli. Hallin sähkönkulutusta seurataan ja tarvittaessa reagoidaan kasvaviin kustannuksiin palveluhintoja korottaen.

Ulkoliikuntapaikat ylläpidetään sekä terveysliikunnan, että kilpaurheilun tarpeisiin. Korkalanvaaran hiihtokeskusta kehitetään investointiohjelman sallimissa rajoissa (mm. kuntoportaat. Muhoksen kunta on mukana ylikunnallisessa Kävelyn- ja pyöräilyn edistämishankkeessa.

Tavoitteet

Liikuntapalveluissa pyritään tuottamaan kunnan asukasmäärää palvelevat kunnalliset liikuntapalvelut.

Jatketaan liikuntapalveluiden, urheiluseurojen ja Pohjois-Pohjanmaan liikunnan säännöllistä yhteistyötä terveysliikunnassa, että kilpaurheilun testausohjelmalla. Muhoksen urheiluseurat ovat tiiviisti mukana tässä toiminnassa. Vuoden 2023 tavoitteena on kehittää edelleen Muhoksella kuntalaiset-kuntoon terveysliikunnan toimintamallin mukaista liikuntaneuvontaa.

Kesällä 2016 käyttöön otettu liikuntahalli, Tähtiareena, on antanut mahdollisuuksia. Hallissa on täysimittainen liikuntahalli, kuntosali ja painisali. Liikuntahalli monipuolistaa liikunnan harrastamisen mahdollisuuksia paikkakunnalla. Myös suuret liikuntatapahtumat sisäliikunnan alalla mahdollistuvat. Koronan helpotettua tapahtumat tulevat lisääntymään 2023.

Kirkonkylän koulun uusi liikuntasali tulisi rakentaa mahdollisimman pian.

Jatketaan ryhmäliikuntatoimintaa yhteistyössä Oulujoki-Opiston kanssa.

Kunnan tiukasta taloudesta huolimatta pyritään tukemaan urheiluseurojen toimintaa vähintään entisen suuruisilla toiminta- ja kohdeavustuksilla. Liikuntapalvelut jakaa stipendejä urheilusaavutuksista kunnassa hyväksytyin kriteeristön mukaan.

Panostetaan ulkoliikuntapaikkojen kuntoon ja siisteyteen. Kunnostetaan kunnan hiihtoladut ja luistelukentät talousarvion sallimissa puitteissa. Jatketaan reaaliaikaisen hiihtolatujen ja luistelukenttien kunnossapidon seuranta kunnan www-sivuilla. Osallistutaan Rokuan latujen kunnostamiseen latupoolin mukaisella osuudella. Talousarviossa huomioidaan tarve lisämäärärahoille luistelukenttien ja hiihtolatujen kunnostuksessa.

Pyritään kehittämään ulkoliikuntapaikkoja talousarvion 2023 investointiohjelman mukaan. Tavoitteena olisi aloittaa Korkalanvaaran hiihtokeskuksen kehittämistyö, tällä hetkellä on valmistumassa hankesuunnitelma. Kirkkosaaren ja Päivärintein kuntoratojen kunnostukset pitää saada tehtyä.

Osallistutaan Humanpolis Oy:n hallinnoimaan hankkeeseen, jolla kunnostetaan Oulujokilaakson Tervareitistöä ja Rokuan ydinalueen latuja. Mukana hankkeessa ovat Humanpolis Oy, Muhoksen kunta, Utajärven kunta, Vaalan kunta ja Metsähallitus. Rahoitukseen tulee 70 %:n osuus ELY-keskukselta.

Kannustetaan muhoslaisia hoitamaan kuntoaan erilaisilla tapahtumilla, mm. Uu kesäksi kuntoon -kampanja uimahallilla.

Muhoslaisia ikäihmisiä kannustetaan liikkumaan Voimaa Vanhuuteen -hankkeen avulla. Muhoksen kunta pääsi 2022 mukaan hankkeeseen kolmeksi vuodeksi.

Jatketaan liikuntavälinelainaamon kehittämistä yhteistyössä kirjaston kanssa.

Henkilöstö

Sitovuustaso	vakinaisen kokoaika	määräaika kokoaika	vakinaisen osa-aika	määräaika osa-aika	vakin. sivutoimi	määräaika sivutoimi	työllistetty	2023 Yhteensä	2022 Yhteensä	Muutos
Opetus ja kasvatust hallinto	2,40	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,40	3,00	-0,60
Varhaiskasvatus	72,00	35,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,00	110,00	100,00	10,00
Kirkonkylän koulu	29,00	0,00	6,00	4,00	0,00	0,00	0,00	39,00	35,00	4,00
Muu perusopetus	26,00	3,00	8,00	0,00	0,00	0,00	0,00	37,00	37,00	0,00
Yläkoulu	37,00	0,00	4,50	0,00	0,00	0,00	0,00	41,50	41,50	0,00
Erytisopetus/laitoskoulut	14,00	4,00	9,00	6,00	0,00	0,00	0,00	33,00	30,00	3,00
<i>Projektien henkilöstö*</i>	0,00	8,00	0,00	8,00	0,00	0,00	0,00	16,00	8,00	8,00
Lukiokoulutus	11,00	2,00	1,50	0,00	0,00	0,00	0,00	14,50	14,50	0,00
Hyvinvoinnin ja vapaa- aikapalvelu-hallinto	2,10	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,10	1,50	1,60
Kirjastopalvelut	5,70	0,00	0,50	0,00	0,00	0,00	0,00	6,20	7,50	-1,30
Kulttuuripalvelut	1,20	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,20	1,20	0,00
Oulujoki-Opisto	5,80	0,00	0,50	1,00	0,00	42,00	0,00	49,30	49,30	0,00
Nuorisopalvelut	1,50	0,00	0,00	10,00	0,00	0,00	0,00	11,50	11,50	0,00
Liikuntapalvelut	9,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	9,00	9,00	0,00
Yhteensä	216,70	53,00	30,00	29,00	0,00	42,00	3,00	373,70	349,00	24,70

* Valtionavustuksilla palkattu määräaikainen henkilöstö, joka on osan vuodesta työssä, ei välttämättä enää 31.12.2023.

Työsuhteet on merkitty henkilömäärinä, sis.vakan 4 henkilöä.

Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden perustettavat ja lakkautettavat toimet ja virat

Vakinaisena perustettavat virat

- lukion ja perusopetuksen matematiikan tuntiopettaja (tällä hetkellä määräaikainen)
- lukion ja yläkoulun yhteisen biologian, maantieteen ja terveystiedon päätoiminen tuntiopettaja (tällä hetkellä määräaikainen)
- yläkoulun nivelvaiheen oppilaanohjaajan virka (tällä hetkellä määräaikainen)

Määräaikaiset virat ja toimet

- Oulujoen koulun erityisluokanopettajan viran lukuvuodelle 2023–2024 (tällä hetkellä määräaikainen)
- yläkoulun erityisluokanopettajan virka lukuvuodelle 2023–2024 (tällä hetkellä määräaikainen)
- Kirkonkylän koulun erityisluokanopettajan virka lukuvuodelle 2023–2024 (tällä hetkellä määräaikainen)
- yläkoulun kolmannen pienryhmän koulunkäynninohjaaja lukuvuodelle 2023–2024 (tällä hetkellä määräaikainen)
- 2 lastenhoitajaa (tällä hetkellä määräaikaisina)
- yksi varhaiskasvatuksen opettaja (tällä hetkellä määräaikainen)
- sivistys- ja hyvinvointipalvelujen johto- ja esihenkilötehtävän asiantuntija alkaen 1.4.2023 (uusi toimi, nimike ja tehtävä tarkentuu)

5.3 Yhdyskuntalautakunta – tekniset palvelut

Tekniset palvelut tiliryhmittäin

TA70 Teknisen palvelut	TP 2021	TA 2022 Alkup	TA2023	Muutos%	Muutos eur
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	3 123 246	3 085 965	2 217 963	-28,1	-868 002
Maksutuotot	103 822	58 450	72 000	23,2	13 550
Tuet ja avustukset	26 391	14 316	4 000	-72,1	-10 316
Vuokratuotot	5 437 733	6 257 483	7 186 260	14,8	928 777
Muut toimintatuotot	47 088	28 200	14 100	-50,0	-14 100
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	8 738 280	9 444 414	9 494 323	0,5	49 909
Valmisteverastojen muutos					
Valmistus omaan käyttöön	128 826				
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-2 490 686	-2 465 230	-2 235 452	-9,3	229 778
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-542 585	-538 904	-490 533	-9,0	48 371
Muut henkilösivukulut	-97 228	-95 169	-96 991	1,9	-1 822
Henkilösivukulut	-639 813	-634 073	-587 524	-7,3	46 549
Henkilöstökulut yht.	-3 130 499	-3 099 303	-2 822 976	-8,9	276 327
Asiakaspalvelujen ostot	-1 560	-200	-500	150,0	-300
Muiden palvelujen ostot	-2 539 322	-2 132 095	-2 124 973	-0,3	7 122
Palvelujen ostot yhteensä	-2 540 882	-2 132 295	-2 125 473	-0,3	6 822
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 401 978	-2 169 492	-2 864 150	32,0	-694 658
Avustukset	-28 788	-30 000	-30 000		
Vuokrat	-534 779	-988 102	-949 786	-3,9	38 316
Muut toimintakulut	-21 508	-13 800	-63 148	357,6	-49 348
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-8 658 434	-8 432 992	-8 855 533	5,0	-422 541
TOIMINTAKATE	208 672	1 011 422	638 790	-36,8	-372 632
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunn.mukaiset poistot	-2 769 635	-3 133 379	-3 650 682	16,5	-517 303
Arvonalentumiset					
TILIKAUDEN TULOS	-2 560 963	-2 121 957	-3 011 892	41,9	-889 935
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	22 600				
Laskennalliset erät	-194 669	-203 484	-410 850	101,9	-207 366
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-2 733 032	-2 325 441	-3 422 742	47,2	-1 097 301

TA700 Teknisten palv. hallint	TP 2021	TA 2022 (alkup.)	TA2023	Muutos%	Muutos eur
Toimintatuotot	38 583	2 000	2 000		
Toimintakulut	-490 855	-348 352	-322 013	-7,6	26 339
TOIMINTAKATE	-452 272	-346 352	-320 013	-7,6	26 339
Poistot ja arvonalentumiset	-4 232	-3 652	-3 090	-15,4	562
Laskennalliset erät	-8 267	-6 931	-14 738	112,6	-7 807
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-464 771	-356 935	-337 841	-5,3	19 094
TA701 Ateriapalvelut	TP 2021	TA 2022 (alkup.)	TA2023	Muutos%	Muutos eur
Toimintatuotot	1 887 040	1 896 222	1 331 275	-29,8	-564 947
Toimintakulut	-1 669 431	-1 664 082	-1 202 611	-27,7	461 471
TOIMINTAKATE	217 609	232 140	128 664	-44,6	-103 476
Poistot ja arvonalentumiset	-78 201	-58 651	-31 634	-46,1	27 017
Laskennalliset erät	-24 661	-42 605	-56 044	31,5	-13 439
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	114 747	130 884	40 986	-68,7	-89 898
TA702 Puhtauspalvelut	TP 2021	TA 2022 (alkup.)	TA2023	Muutos%	Muutos eur
Toimintatuotot	1 091 178	1 104 793	786 688	-28,8	-318 105
Toimintakulut	-1 023 117	-1 098 451	-788 868	-28,2	309 583
TOIMINTAKATE	68 061	6 342	-2 180	-134,4	-8 522
Poistot ja arvonalentumiset					
Laskennalliset erät	-15 656	-28 860	-36 763	27,4	-7 903
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	52 405	-22 518	-38 943	72,9	-16 425
TA703 Tilapalvelut	TP 2021	TA 2022 (alkup.)	TA2023	Muutos%	Muutos eur
Toimintatuotot	5 113 834	5 832 436	6 680 549	14,5	848 113
Toimintakulut	-4 054 591	-3 731 948	-4 514 737	21,0	-782 789
TOIMINTAKATE	1 059 243	2 100 488	2 165 812	3,1	65 324
Poistot ja arvonalentumiset	-1 947 871	-2 260 690	-2 590 308	14,6	-329 618
Laskennalliset erät	-108 761	-93 117	-210 432	126,0	-117 315
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-997 389	-253 319	-634 928	150,6	-381 609
TA710 Ympäristöpalvelut	TP 2021	TA 2022 (alkup.)	TA2023	Muutos%	Muutos eur
Toimintatuotot	208 473	155 763	165 237	6,1	9 474
Toimintakulut	-1 074 421	-1 139 367	-1 337 429	17,4	-198 062
TOIMINTAKATE	-865 948	-983 604	-1 172 192	19,2	-188 588
Poistot ja arvonalentumiset	-694 398	-775 166	-991 335	27,9	-216 169
Laskennalliset erät	-24 941	-21 375	-62 229	191,1	-40 854
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-1 585 287	-1 780 145	-2 225 756	25,0	-445 611
TA720 Kaavoitus ja mittaus	TP 2021	TA 2022 (alkup.)	TA2023	Muutos%	Muutos eur
Toimintatuotot	453 468	410 200	482 574	17,6	72 374
Toimintakulut	-251 206	-331 385	-581 980	75,6	-250 595
TOIMINTAKATE	202 262	78 815	-99 406	-226,1	-178 221
Poistot ja arvonalentumiset	-44 758	-34 720	-34 191	-1,5	529
Laskennalliset erät	-10 583	-7 229	-25 616	254,3	-18 387
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	146 921	36 866	-159 213	-531,9	-196 079
TA770 Rakennusvalvonta	TP 2021	TA 2022 (alkup.)	TA2023	Muutos%	Muutos eur
Toimintatuotot	74 530	43 000	46 000	7,0	3 000
Toimintakulut	-94 813	-119 407	-107 895	-9,6	11 512
TOIMINTAKATE	-20 283	-76 407	-61 895	-19,0	14 512
Poistot ja arvonalentumiset	-175	-500	-124	-75,2	376
Laskennalliset erät	-1 800	-3 367	-5 028	49,3	-1 661
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-22 258	-80 274	-67 047	-16,5	13 227
Kaikki Yhteensä	TP 2021	TA 2022 (alkup.)	TA2023	Muutos%	Muutos eur
Toimintatuotot	8 867 106	9 444 414	9 494 323	0,5	49 909
Toimintakulut	-8 658 434	-8 432 992	-8 855 533	5,0	-422 541
TOIMINTAKATE	208 672	1 011 422	638 790	-36,8	-372 632
Poistot ja arvonalentumiset	-2 769 635	-3 133 379	-3 650 682	16,5	-517 303
Laskennalliset erät	-194 669	-203 484	-410 850	101,9	-207 366
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-2 755 632	-2 325 441	-3 422 742	47,2	-1 097 301

TEKNISET PALVELUT TA2023

Teknisten palveluiden vuoden 2023 talousarvioesitys perustuu Muhoksen kunnanvaltuuston 15.12.2021 §97 hyväksymään Muhoksen kuntastrategiaan 2022–2025 ja talousarvioesitys on valmisteltu valtuuston 27.6.2022 §47 antaman alustavan talousarvioraamin mukaisesti.

Talousarvion mukaisella rahoituksella kyetään säilyttämään teknisten palveluiden nykyinen hyvä palvelu- ja laatutaso.

Talousarvion laadinnassa on otettu huomioon valtuuston 26.09.2022 tekemä organisaatiouudistus ja kaavoitustoimi on siirretty konsernipalveluista teknisiin palveluihin ja muodostettu uusi kaavoitus- ja mittaus tulosyksikkö. Edelleen talousarviossa on huomioitu sote-uudistuksesta aiheutuneet muutokset ateria-, puhtaus- ja tilapalveluissa.

Tekniset palvelut jakautuu seuraaviin tulosyksiköihin 1.1.2023 alkaen:

- Ateriapalvelut-tulosyksikkö
- Puhtauspalvelut-tulosyksikkö
- Tilapalvelut-tulosyksikkö
- Ympäristöpalvelut-tulosyksikkö
- Kaavoitus- ja mittauspalvelut -tulosyksikkö
- Rakennusvalvonta-tulosyksikkö

Talousarvion sitovuustaso on tulosyksikkötaso.

Teknisten palveluiden tavoitteet vuodelle 2023

Muhoksen kunnanvaltuusto on kokouksessaan 15.12.2021 §97 hyväksynyt kunnan vision ja strategian vuosille 2022–2025 sekä strategiaa tukevat tavoitteet. Teknisten palveluiden talousarvion tavoitteet on johdettu Muhoksen kunnan strategian pohjalta ja strategiaa tukeviksi. Muhoksen kuntastrategiasta johdetut teknisten palveluiden sisäiset tavoitteet vuodelle 2023:

Strateginen päämäärä 2025 – Elinvoimainen ja erottuva

Strateginen tavoite	Toimenpide/tavoite
Investointien lisääminen	<ul style="list-style-type: none"> • Yhdyskunnan kehittämiseen tähtävien investointien suunnitteluvalmiuden parantaminen • Kiinteistöjen PTS-suunnitelmien laadinta • Maankäyttöohjelman laadinta, hyväksyminen ja ohjelmassa esitettyjen toimenpiteiden edistäminen
Yritystoiminnan ja työpaikkojen lisääminen	<ul style="list-style-type: none"> • Hyödynnetään paikallisuutta elintarvikkeiden ja ostopalveluiden hankinnassa • Yritystoiminnan toimitila-asioiden järjestäminen mahdollisuuksien mukaan

Monipuolinen asuntotarjonta ja yritys ympäristön kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> • Asumiseen ja yritystoimintaan soveltuvien luovutuskuntoisten tonttien riittävä varanto • Elinympäristön yleisen siisteyden ja viihtyisyyden turvaaminen • Kunnan vuokra-asuntokannan uudistaminen ja kehittäminen
Kunnan mielikuvan vahvistaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Olemme paikallinen positiivinen toimija lähiruoka jne. • Osallistutaan kunnan viestintään
Omaleimainen työllistämismalli	<ul style="list-style-type: none"> • Aktiivinen työllisyyden edistäminen, työkokeilut ja palkkatukitöiden hyödyntäminen • Tarjotaan paikallisille oppilaitoksille työ-, koulutus- ja harjoittelupaikkoja

Strateginen päämäärä 2025 – Yhteisöllinen ja osallistava

Strateginen tavoite	Toimenpide/tavoite
Aktiiviset ja osallistuvat kuntalaiset	<ul style="list-style-type: none"> • Hyödynnetään kuntalaiskyselyitä ja muita osallisuusmenettelyjä elinympäristön ylläpidossa ja kehittämisessä
Laadukkaat palvelut mitoitettu palvelutarpeen mukaisesti	<ul style="list-style-type: none"> • Palvelutuotannon toiminta ja resurssit on mitoitettu tarpeen mukaisesti
Panostus lapsiperheiden hyvään arkeen	<ul style="list-style-type: none"> • Kevyenliikenteen ja joukkoliikenteen olosuhteiden parantaminen • Leikkipuistojen ja yleisten alueiden hoito ja kunnossapito • Huomioidaan lapsiperheiden erityistarpeet maankäytön suunnittelussa
Aktiivinen rooli ylikunnallisten palveluiden järjestämisessä	<ul style="list-style-type: none"> • Osallistutaan seudullisiin yhteistyöryhmiin ja toimitaan aktiivisesti yhteistyön edistämiseksi • Tehdään seudullista yhteistyötä ja haetaan palvelutuotannon kumppanuuksia

Strateginen päämäärä 2025 – Arvostava ja mahdollistava

Strateginen tavoite	Toimenpide/tavoite
Hyvä työelämän laatu	<ul style="list-style-type: none"> • Työturvallisuudesta huolehtiminen • Tulosityksiköiden palaverit on säännöllisiä • Kehityskeskustelut henkilöstön kanssa 100% • Jokainen työntekijä kokee itsensä tarpeelliseksi osaksi kokonaisuutta
Talouden tasapainottaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Osallistutaan aktiivisesti talouden tasapainotukseen ja huolehditaan omaisuuden käytettävyydestä ja arvon säilymisestä
Onnistunut palveluiden siirto hyvinvointialueelle ja tulevaisuuden kunnan rakentaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Tilapalveluiden yhtiöittäminen saatu valmiiksi • Ateria- ja puhtauspalveluiden yhdistäminen ja yhtiöittäminen on selvitetty
Veto- ja pitovoimainen työnantaja	<ul style="list-style-type: none"> • Henkilöstön vaihtuvuus on vähäistä ja avoimiin työpaikkoihin saadaan hakijoita
Palveluiden sähköistäminen	<ul style="list-style-type: none"> • Kunta-akkunan palvelut on käytössä ja vakiintuneet • sähköisen rakennuslupaprosessin ja arkistoinnin kehittäminen • sähköinen asiakaspalautekanava

Kuntastrategian strategiset tavoitteet ja toimenpiteet on kirjattu talousarvioon. Osavuositarkastuksissa ja tilinpäätöksissä arvioidaan tavoitteiden toteutumista.

Henkilöstö sitovuustasoittain 31.12.2023

TEKNISET PALVELUT

Teknisten palveluiden talousarvion laadinnan yhteydessä on tarkastettu henkilöstösuunnitelma vuodelle 2023. Suunnitelma sisältää kaikkien tehtävien ja virkojen sijoitukset ja muutostarpeet. Henkilöstösuunnitelman mukaisesti Teknisten palveluiden talousarvio sisältää seuraavat suunnitellut henkilöstömuutokset, uudet vakinaiset toimet, tehtävät tai korvausrekrytoinnit:

1. Ateriapalvelut-tulosityksikkö, Huovilan koulun osa-aikainen ruokapalvelutyöntekijän korvausrekrytointi
2. Puhtauspalvelut-tulosityksikkö Yläkoulu – Lukio laitoshuoltajan korvausrekrytointi
3. Puhtauspalvelut-tulosityksikkö Kirkonkylän koulu osa-aikainen laitoshuoltajan korvausrekrytointi
4. Kaavoitus- ja mittauspalvelut -tulosityksikkö mittamiehen korvausrekrytointi

TEKNISTEN PALVELUJEN HALLINTO

Toiminnan kuvaus

Hallinnon vastuualue sisältää teknisen lautakunnan ja teknisten palvelujen johdon määrärahat. Hallinnon vastuulla on teknisten palveluiden palvelutuotannon johtaminen, kunnan investointiohjelman valmistelu, investointihankkeiden esisuunnittelu, rakennussuunnittelu sekä toteuttaminen. Investointihankkeiden esisuunnitteluun on talousarviossa varattu 15.000 euroa.

Hallinnon kustannuspaikalle on varattu 30.000 euroa yksityisteiden kunnossapitoavustuksiin. Rahoitus on tarkoitettu tiestön hoitokustannusten avustamiseen. Yksitysteiden peruskorjauksiin ei ole esitetty avustusrahoitusta vuodelle 2023.

Hallinnon henkilöstö koostuu teknisestä johtajasta, toimistonhoitajasta ja toimistosihteeristä.

ATERIAPALVELUT

Ateriapalvelut vastaa kunnan oman ja yksityisten sopimuskumppaneiden palvelutuotannon eri yksiköiden tarvitsemien aterioiden valmistuksesta ja jakelusta. Tilauksesta ateriapalvelut tuottaa edustus- ja kokoustarjoiluja sekä kunnan omissa tiloissa resurssien mukaan. Ateriapalvelut toimii nettobudjettiyksikkönä.

Vuoden 2021 alusta Muhoksen kunnan ateriapalvelupäällikkö on toiminut myös Utajärven ja Vaalan ateriapalveluiden päällikkönä.

Ateriapalvelun sisäiset veloitushinnat on tarkastettu yksiköittäin vastaamaan palvelutuotannon kustannuksia.

Henkilöstösuunnitelma

- henkilöstömäärä 31.12.2023
  - o 14 kokoaikaista vakituista henkilöä
  - o 4 osa-aikainen vakituinen henkilö

PUHTAUSPALVELUT

Puhtauspalvelut tuottaa kunnan eri kohteisiin siivouksen, ylläpito- ja perussiivoukset. Osaan kohteista palvelun tuottaa yksityinen palveluntuottaja. Puhtauspalvelut toimii nettobudjettiyksikkönä.

Henkilöstösuunnitelma

- ei lisärekrutointia v. 2023
- henkilöstömäärä 31.12.2023
  - o 12 kokoaikaista vakituista henkilöä
  - o 1 osa-aikainen vakituinen henkilö
  - o 1 osa-aikainen määräaikainen henkilö

TILAPALVELUT

Toiminnan kuvaus

Tilapalvelut-vastuualue käsittää tilapalvelut ja asuntotoimen kustannukset.

Tilapalvelut vastaa kunnan omistamien rakennusten kiinteistönhoidosta ja kunnossapidosta sekä hallintokuntien käyttöön ulkopuolisilta vuokrattujen tilojen hankinnasta ja sopimuksista käyttäjähallintokunnan omien määrärahojen sallimissa rajoissa. Rakennusten kiinteistöhoito käsittää talonmies- ja kunnossapitopalvelut siten, että eri hallintokunnille, yrityksille ja asukkaille varmistetaan toimivat asuin- ja toimitilat.

Asuntotoimi vastaa sekä kunnan omistamien vuokrataloyhtiöiden asukasvalinnoista ja aravalain mukaisista viranomaistehtävistä. Asuntotoimi vastaa myös vanhusten palveluasuntojen vuokraustoiminnasta. Asuntojen vuokratuotot ja kiinteistöjen hoitokulut on kirjattu tuloina rakennuksien talousarviokohtaan. Asuntotoimi avustaa teknisten palveluiden talouden tasapainottamisohjelman toteutuksessa ja vajaakäytöllä olevien kiinteistöjen poistoon liittyvien toimenpiteiden valmistelussa.

Tavoitteena on, että toiminnan kulut katetaan sisäisillä ja ulkoisilla vuokrilla ja rakennuksista perittävän sisäisen vuokran taso on määritetty tasolle, jonka tuotolla pystytään rahoittamaan kiinteistöjen kunnossapito- ja hoitokustannukset sekä suunnitelman mukaiset poistot. Vuonna 2022 kunnan kaikkissa kiinteistöissä vuokrissa tuottovaatimuksena on käytetty 2 %. Talousarviossa 2023 kaikki vuokrat on tarkastettu valtioneuvoston vuokra-asetuksen mukaisesti vastaamaan yleisiä markkinaehtoisia vuokria. Pääomavuokran tuottovaatimuksena on käytetty sisäisissä vuokrissa 3 % ja ulkoisissa vuokrissa 6 % (hyvinvointialueelle siirtyvissä kiinteistöissä 3+1 vuotta). Vuokrien tarkistettu taso ohjaa käyttäjiä tehostamaan omien tilojen käyttöä ja siten vähentämään palvelutuotannon tarvitsemien tilojen kokonaismäärää. Talousarvion mukaisilla tilapalveluiden sisäisillä vuokrilla ei pystytä kattamaan vuoden tilapalveluiden kustannuksia vuonna 2023 ja sisäisiä vuokria on mahdollisesti korotettava tulevaisuudessa.

Tilapalveluiden talousarvio sisältää 20.000 euron määrärahan tilapalveluiden yhtiöittämisselvityksen laadintaan.

Rahoitus rakennuksien peruskorjauksiin ja saneerauksiin osoitetaan talousarvion investointiosassa.

Henkilöstö

Rakennukset vastuualueen henkilöstö:

- kiinteistöpäällikkö (1,0 htv) tulosyksikön päällikkö
- isännöitsijä (1,0 htv)
- kiinteistöhuollon ammattimiehet (talonmiehet) (5,5 htv).
- kiinteistöjen kunnossapito/sähkö (5,0 htv)

Henkilöstön määrä 31.12.2023 on 12 kokoaikaista työntekijää ja 2 osa-aikaista työntekijää.

YMPÄRISTÖPALVELUT

Toiminnan kuvaus

Ympäristöpalvelut-vastuualue sisältää mm. katujen, pysäköintialueiden alueiden käyttö- ja ylläpitokustannukset sekä puistojen ja viheralueiden, leikkikenttien, uimarantojen, torin, sataman ja telarantojen ja muiden yleisten alueiden hoitokustannukset. Ympäristöpalvelut-vastuualue toteuttaa kaikki kunnan maarakentamiseen liittyvät investoinnit ja peruskorjaukset. Organisaatio vastaa katujen ja hulevesiverkostojen rakentamisesta ja ylläpidosta sekä viherrakennustöistä. Vastuualueen tehtäviin kuuluvat myös kunnan alueella olevien yksityisteiden kunnossapidon avustaminen ja tiestöön liittyvät viranomaistehtävät.

Vuoden 2023 talousarviossa on varattu rahoitus 93.000 euroa Kirkkosaaren vanhan sillan purkuun ja 30.000 euron rahoitus OUMO-hankkeiden toteutukseen (määrärahan siirto investointiosasta).

Ympäristöpalvelut-vastuualueelle on varattu määräaikaiset viherpalvelu- ja puistotyöntekijät. Vastuualueelle muodostetaan kolme tiimiä

- viheralueet, puistot ja leikkikentät tiimi
- puhtaanapitotiimi
- istutusalueet tiimi

Tiimit muodostetaan kausityöntekijöistä, työllistetyistä ja koululaisista. Talousarviossa on varauduttu myös tiimien kulkemiseen ja varustamiseen.

Uusien katuyhteyksien, puistojen ja yleisten alueiden toteuttamisen rahoitus on esitetty talousarvion investointiosassa.

Henkilöstö

Maarakennuksen vastuualueen henkilöstö:

- maarakennusmestari 1 htv
- asennusmestari 0,5 htv
- ammattimies 2,0 htv
- kuorma-autonkuljettaja 1,0 htv
- määräaikaiset viherpalvelutyöntekijät 4,5 htv.

Henkilöstön määrä 31.12.2023 on neljä kokoaikaista ja yksi osa-aikainen työntekijä.

KAAVOITUS JA MITTAUSPALVELUT

Toiminnan kuvaus

Kaavoitus- ja mittauspalveluiden henkilöstö vastaa osaltaan kaavojen ja maanhankinnan valmistelusta suoraan kunnanhallitukselle. Maankäytön suunnitteluun on varattu rahoitus tulosyksikön talousarviossa ja maanhankinnan rahoitus on esitetty investointiohjelmassa.

Maankäyttö- ja kaavoitusjaoston on käsitellyt maankäytön suunnittelun vuoden 2023 talousarvioesityksen 13.9.2022 § 26. Talousarvioesitys sisältää varaukset maankäytön suunnittelun ja kaavoituksen edistämiseen vuodelle 2023. Talousarvioesityksen mukaisella rahoituksella jatketaan Kirkkosaaren asemakaavan laadintaa ja saadaan valmiiksi Nokiankankaan teollisuusalueen asemakaavan laadinta. Lisäksi talousarviossa on varattu rahoitus uuden teollisuutta ja energiantuotantoa palvelevan asemakaavan laadinnan käynnistämiseen. Yleiskaavoituksessa on varattu rahoitus teollisuusalueiden yleiskaavoituksen mahdolliseen käynnistämiseen.

Mittauspalvelut huolehtivat kaavojen laadinnassa tarvittavien karttatietojen ajanmukaisuudesta, pohjakarttojen täydennysmittauksista ja pohjakarttojen vahvistuksista. Henkilöstö osallistuu myös kaavojen valmisteluun liittyvien tehtävien hoitoon ja maanhankinnan valmisteluun maapoliittisen ohjelman periaatteiden mukaisesti. Mittauspalvelut huolehtivat rakennuspaikkojen lohkomis- ja mittauspalveluista sekä rakennusten merkitsemisestä rakennuslupapäätösten mukaisesti. Menokohta sisältää omina tulosyksiköinä puistometsät ja niiden hoitotyöt sekä kunnan omistamien maa-alueiden ja talousmetsien hoidon sekä metsien myyntituoton. Metsän myynti

tapahtuu yhteistyössä Muhoksen Metsänhoitoyhdistyksen kanssa noudattaen voimassaolevaa metsätaloussuunnitelmaa. Mittauspalvelut vastaavat myös teknisten palveluiden paikkatiedoista, suunnittelu- ja rekisterinpitosisovellutusten ylläpitotehtävistä.

Mittauspalvelut huolehtivat kaavasunnitteluun ja investointikohteiden toteutukseen liittyvistä maaperätutkimuksista sekä myy mittauspalveluja ulkopuolisille resurssiensa rajoissa. Vastuualueen tehtäviin sisältyvät myös ajantasa-kaavan ylläpito, kaavojen pohjakarttojen ylläpito, täydennysmittaukset ja pohjakarttojen vahvistukset.

Toiminnan tuotot muodostuvat rakennuspaikkojen lohkomis- ja mittauspalvelumaksuista sekä vuokrattujen kiinteistöjen, viljelysmaiden sekä tonttien vuokratuotoista.

Talousmetsiä koskeva uusi metsätaloussuunnitelma on laadittu vuonna 2022 ja suunnitelma on talousarvion 2023 laadinnassa.

Henkilöstö

- kaavoittaja 1,0 htv
- maankäyttöinsinööri 1,0 htv
- mittamies 2,5 htv
- Metsäpalveluiden kausityöntekijät yhteensä 1,1 htv

Henkilöstön määrä 31.12.2023 on 4 kokoaikaista ja yksi osa-aikainen työntekijä.

RAKENNUSVALVONTA

Toiminnan kuvaus

Rakennusvalvonta ohjaa ja valvoo rakentamista ja kaavoituksen toteutumista maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti. Vuonna 2023 arvioidaan rakennuslupien määrän pysyvän nykytasolla ja käsiteltäviä rakennus- ja toimenpidelupahakemuksia arvioidaan olevan noin 150 kappaletta, joista omakotitalojen rakennuslupia noin 30 kappaletta.

Rakennustarkastaja osallistuu myös asema- ja yleiskaavojen valmisteluun yhdessä muun henkilöstön kanssa.

Toiminnan tulot koostuvat rakennuslupamaksuista.

Henkilöstö

Rakennusvalvonnan talousarvio sisältää yhden kokoaikaisen rakennustarkastajan henkilöstökulut.

Rakennusvalvonnan henkilöstö käsittää rakennustarkastajan 1,0 htv. Henkilöstön määrä 31.12.2023 on yksi kokoaikainen työntekijä.

Talousarvio 2023/Tekniset palvelut/Henkilöstö 31.12.2023

Talousarvio 2023 /Tekniset palvelut /Henkilöstö 31.12.2023										
Sitovuustaso	vakinainen kokoaika	määräaika kokoaika	vakinainen osa- aika	määräaika osa-aika	vakin. sivutoimi	määräaika sivutoimi	työllistetty	2023 Yhteensä	2022 Yhteensä	Muutos
Teknisten palv. hallinto	3,0							3,0	3,0	0,0
Ateriapalvelut	13,0	1,0	3,0					17,0	22,0	-5,0
Puhtauspalvelut	12,0		2,0					14,0	21,0	-7,0
Tilapalvelut	12,0		1,0	1,0				14,0	13,0	1,0
Ympäristöpalvelut	4,0		1,0					5,0	6,0	-1,0
Kaavoitus ja mittauspalv	3,0		1,0					4,0	4,0	0,0
Rakennusvalvonta	1,0							1,0	1,0	0,0
Yhteensä	48,0	1,0	8,0	1,0	0,0	0,0	0,0	58,0	70,0	-12,0

Teknisten palveluiden perustettavat, muutettavat ja lakkautettavat toimet ja virat

Sisäisesti siirtyvät virat

- kaavoittajan viran siirto konsernipalveluiden maankäyttö ja kaavoitus - tulosalueelta teknisiin palveluihin

6 TULOSLASKELMAOSA KUNNAN TALOUSARVIOSSA

Tuloslaskelmaosa on kunnan kokonaistaloudellinen laskelma, jonka tehtävä on osoittaa tulo- ja menojen riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Kunnan käyttötalouden tuloslaskelmaan yhdisteltävät erät koostuvat sitovuustasojen (tulosalueiden) toimintatuotoista, toimintamenoista ja poistoista.

Tuloslaskelma Muhoksen kunta

Tuloslaskelmassa ei ole mukana sisäisiä eriä.

Talousarvion ensimmäisessä vaiheessa (touko-kesäkuussa 2022) tehtiin alustava raami vuodelle 2023 toimialoittain sen hetkisen tietojen pohjalta. Tuolloin raamissa huomioitiin sosiaali- ja terveystoimen (sote) sekä pelastustoimen (pela) siirtyminen hyvinvointialueelle 1.1.2023 lähtien. Soten ja pelan osalta käytettiin siirtyvien tulojen ja menojen arviona vuoden 2022 talousarviolukuja. Ko. kustannukset ovat tarkentuneet hyvinvointialueen siirtolaskelmien edetessä ja syyskuussa 2022 tehdyn kuntien sote-uudistuksen rahoituslaskelman mukaisesti olisivat siirtyvät kustannukset sen hetkisen tiedon mukaan yhteensä lähes 34,4 M€ (sote. 33,7 M€ ja pela 0,66 M€). Keväällä tiedettiin lomituspalkan laajentuminen koko Pohjois-Suomen kattavaksi. Koska lomituksen tarkempia toimintaa, henkilöstöä ja taloutta koskevia tietoja ei ollut vielä laskelmiin saatavilla, käytettiin kustannuslaskennan pohjana Muhoksen kunnan olemassa olevan lomituksen tietoja. Tuolloin arviointiin, että lomituksen budjetin kasvu olisi n. 11,2 M€ vuodelle 2023. Kunta-alan palkankorotusten taso oli tiedossa keväällä, mutta sen tarkempaa kustannusvaikutusta eri vuosille ja toimialoittain ei oltu vielä ehditty arvioida. Kunta-alan sopimuskausi on kolmivuotinen (1.5.2022-30.4.2025) ja työvoimakustannukset nousisivat keskimäärin n. 8,79 %. Tarkempi Muhoksen kunnan kunta-alan palkankorotusten taso saatiin vasta syyskuun tilanteesta, jota käytettiin pääasiassa toimialoilla palkanlaskennan tason pohjana vuodelle 2023. Lisäksi oli huomioitava 1.10.2022 omassa kodissa työskentelevien kunnallisten perhepäivähoitajien siirtyminen kuukausipalkan piiriin. Palkan suuruus ei ole enää riippuvainen hoitopaikkojen määrästä eikä ammatillisesta tutkinnosta. Kevään toimialakohtaista raamia arvioitaessa huomioitiin vielä toimialojen sen hetkinen taloudellinen tilanne (06/2022) ja ennuste koko vuodesta sekä talouden tasapainotusohjelmassa eteneminen.

Talousarvion toisessa vaiheessa (syksyllä 2022) koottiin yhteen toimialojen esitykset ja tarkennettiin koko kunnan tilannetta. Tässä yhteydessä tarkennettiin lautakuntien esitysten perusteella kunnan talousarviota ja investointiohjelmia vuodelle 2023 ja vuosille 2024-2026. Tarkempaa tietoa saatiin mm. hyvinvointialueen laskelmista ja kuntien sotesiirtolaskelmista sekä päivitetystä verotulo- ja valtionosuusennusteista. Lisäksi hyvinvointialueelle siirtyvä henkilöstömäärä on tarkentunut ja kunnassa on päätetty ja tehty organisaatiomuutokset (sisältäen mm. laskentahierarkian muutokset). Laadintaperiaatteena talousarviossa on ollut aiempaa enemmän toimialojen tarkempi laskenta ja vastuu käyttötalouden (tulojen ja menojen) määrärahojen oikeasta tasosta ja kohdentamisesta. Muutoksissa on otettu huomioon kunnalle jäävät palvelut ja resurssit. Aiempina vuosina käytössä olleita yleisiä korotusprosentteja käyttötalouden tulo- ja menolajeissa ei siksi ollut tarkoituksenmukaista käyttää. Ainostaan palkkamenoihin sovittiin varattavan 3,05 prosentin korotus vuodelle 2023 syyskuun 2022 palkkatasoon niille henkilöstöresursseille, joita kuntaan jäi sotesiirron myötä. Em. korotus kattaa siis kunta-alan sopimuskorotuksen vuodelle 2023. Lisäksi soten ja pelan poistumisella sekä lomituksen muutoksella on ollut vaikutusta kunnan sisäisen laskennan eriin.

Verotulojen ja valtionosuuden odotetaan olevan yhteensä n. 32,8 M€ vuonna 2023.

Viimeisimmän kuntarahoituksen markkinakatsauksen (11/2022) mukaan Fed:n (Federal Reserve System, Yhdysvaltain keskuspankki) koronnosto-odotukset ovat maltillistuneet. Pitkien korkojen nousussa on taukoa vai peräti orastava laskukäännö? Korkojen nousu kuitenkin jarruttaa myös investointeja. Yhdysvalloissa pahin inflaatiohuippu voi olla takana, mutta Euroopassa hintojen nousu jatkuu. Rahoituskuluissa on varauduttu lainojen korkojen nousuun – uusien pitkäaikaisten lainojen korkokulut kasvavat huomattavasti ja siksi uusien investointien tasoon on kiinnitettävä erityistä huomioita.

Suunnitteluvuosien ennustaminen on erityisen vaikeaa, koska valtionosuuden määrään on vielä tulossa muutoksia, kun lopulliset sotelaskelmat saadaan. Vuonna 2024 verotulot pienevät hyvinvointialueuudistuksen siirtymäajan järjestelyjen vuoksi. Suunnitteluvuosien laskelmissa on käytetty kuntaliiton ja valtiovarainministerion tekemiä alustavia laskelmia. Kunnan toimintaympäristö ja tehtävät muuttuvat hyvinvointialueuudistuksen myötä. Lisäksi vuonna 2025 toteutetaan TE-palveluiden siirto kuntiin, josta on olemassa hyvin alustava laskelma, mutta sitä ei ole vielä huomioitu suunnitteluvuosien talousarviossa. Suunnitelmavuosia tarkennetaan vuosittain muutoksien tarkentuessa. Tasapainotusohjelmaa ja sen etenemistä sekä kunnan sen hetkistä taloudellista tilannetta tulee tarkastella jatkuvasti suhteessa myös suunnitelmavuosiin.

Tuloslaskelma ulkoinen

Tuloslaskelma ulkoinen	TP	TP	TA	TA	TS	TS	TS
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT							
MYYNTITUOTOT	7 204 994	7 472 630	7 335 512	17 756 789	17 934 357	18 113 700	18 113 700
MAKSUTUOTOT	3 140 774	3 109 971	3 067 218	3 266 772	3 299 440	3 332 434	3 332 434
TUET JA AVUSTUKSET	783 626	2 032 457	1 068 309	947 991	957 471	978 057	978 057
VUOKRATUOTOT	1 267 655	1 265 578	1 463 915	2 959 160	2 988 752	3 018 639	3 018 639
MUUT TOIMINTATUOTOT	94 253	165 243	110 022	185 772	187 630	189 506	189 506
VALM. OMAAN KÄYTTÖÖN	93 505	128 826					
TOIMINTATUOTOT	12 584 807	14 174 705	13 044 976	25 116 484	25 367 649	25 632 336	25 632 336
TOIMINTAKULUT							
HENKILÖSTÖKULUT	-30 120 101	-31 673 820	-31 755 995	-34 542 203	-35 198 505	-35 550 490	-35 550 490
PALVELUJEN OSTOT	-28 152 016	-31 980 286	-31 671 151	-9 844 763	-10 031 813	-10 081 973	-10 081 973
AINEET, TARV. JA TAVARAT	-3 570 457	-4 082 101	-3 841 488	-3 619 859	-3 688 636	-3 707 080	-3 707 080
AVUSTUKSET	-4 344 267	-3 171 293	-2 745 557	-2 651 295	-2 701 670	-2 715 178	-2 715 178
VUOKRAT	-453 016	-468 096	-868 376	-701 568	-714 898	-718 472	-718 472
MUUT TOIMINTAKULUT	-440 483	-189 862	-136 155	-256 052	-260 917	-262 222	-262 222
TOIMINTAKULUT	-67 080 340	-71 565 458	-71 018 722	-51 615 740	-52 596 439	-53 035 414	-53 035 414
TOIMINTAKATE	-54 495 533	-57 390 753	-57 973 746	-26 499 256	-27 228 790	-27 403 078	-27 403 078
VEROTULOT	30 698 297	33 119 939	33 928 000	20 448 000	20 079 000	20 384 000	20 400 000
VALTIONOSUJEDET	29 173 136	28 904 432	28 780 685	12 347 022	12 258 000	12 091 000	12 100 000
RAHOITUSTUOTOT JA KULUT	-237 507	-120 730	-190 000	-870 000	-870 000	-870 000	-870 000
VUOSIKATE	5 138 393	4 512 888	4 544 939	5 425 766	4 238 210	4 201 922	4 226 922
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-8 532 638	-3 483 573	-3 612 024	-4 029 986	-4 150 000	-4 175 000	-4 200 000
SATUNNAISET ERÄT		144 733					
TILIKAUDEN TULOS	-3 394 245	1 174 048	932 915	1 395 780	88 210	26 922	26 922
POISTOERON LISÄYS/VÄHENNYS	29 132	25 258					
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-3 365 113	1 199 306	932 915	1 395 780	88 210	26 922	26 922

Tuloslaskelman tunnusluvut

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT:	TP2020	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025	TS2026
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	18,62	19,6	18,63	48,66	48,23	48,33	48,33
Vuosikate/Poistot, %	60,22	129,6	125,83	134,63	102,13	100,64	100,64
Vuosikate,eur/asukas	576,96	507	507,81	615,65	482,71	480,22	484,74
Asukasmäärä	8 906	8 907	8 950	8 813	8 780	8 750	8 720

Tuloslaskelmaosan yhteydessä esitetään tulo-rahoituksen riittävyttä koskevat tavoitteet ja niiden saavuttamista mittaavat tunnusluvut.

Tunnuslukujen kaavat:

Toimintatuotot / toimintamenot %:

$100 * \text{toimintatuotot} / \text{toimintakulut} - (\text{valmistus omaan käyttöön})$

Vuosikate / poistot %: $100 * \text{vuosikate} / \text{poistot}$

Vuosikate euroa / asukas: vuosikate / asukasmäärä 31.12.

7 INVESTOINTIOHJELMA 2023 JA -SUUNNITELMA 2024–2026

Investointiosassa esitetään investoinnit vuodelle 2023, investointeja koskevat tavoitteet, hankkeiden kustannusarviot ja niiden jaksottuminen investointimenoina suunnitteluvuosille sekä investointiin saatavat rahoitusosuudet ja muut tulot. Investointiosassa valtuusto hyväksyy kustannusarviot, määrärahat ja tuloarviot hankkeille tai hankeryhmille.

INVESTOINTIOHJELMA 2023 JA -SUUNNITELMA VUOSILLE 2024 - 2026					
rakennuskustannusindeksi (2000=100) I=144,9					
KONSERNIPALVELUT	2023	2024	2025	2026	yht.
Maanhankinta	200	200	200	200	800
ICT-laitehankinnat	100	25	25	25	175
ICT -ohjelmistohankinnat	25	25	25	25	100
Arvopaperit ja sijoitukset	10	10	10	10	40
	335	260	260	260	1 115
SIVISTYS- JA HYVINVOINTIPALVELUT	2023	2024	2025	2026	yht.
Kirkkonkylän koulun liikuntasalin ja väestönsuojan rakentaminen		150	3 250		3 400
Koivu ja Tähti -kulttuurikeskus, kirjaston muutos	1 100				1 100
Koivu ja Tähti -kulttuurikeskus, kirjaston muutos/toimintavarusteet ja kalusteet	100				100
Päivärinteen päiväkodin laajennus	35				35
Korkalanvaaran alueen kehittäminen /Leader	375			280	655
Ponkilan yleisuunnitelman III -vaihe /pesäpallokentän huoltorakennus ja piha				875	875
Ponkilan yleisuunnitelman III -vaihe /kuntoiluvälineet				60	60
	1 610	150	3 250	1 215	6 225
TEKNISET PALVELUT	2023	2024	2025	2026	yht.
Varikon kalustohankinnat ja toimintavarusteet	30	30	30	30	120
Rakennusten peruskorjaukset /kunnossapito	500	500	500	500	2 000
Kadunpito, peruskorjaus, rakentaminen ja kuivatus	500	500	500	500	2 000
Puistot, leikkikentät ja yleiset alueet/ tori	100	100	100	100	400
Katuvalaistuksen uudistaminen	165	100	75	50	390
Pienet liikenneturvallisuuskohteet	50	50	50	50	200
	1 345	1 280	1 255	1 230	5 110
Yhdyskuntarakenteen kehittämishankkeet	2023	2024	2025	2026	yht.
Oulujoen moninaiskäyttö, netto					0
Vt 22 Rovon risteyksen alikulku ja pysäkkijärjestelyt + liittymäjärjestelyt	429				429
Kirkkosaaren kevyenliikenteenväylä (sis. Sillan uusimisen)	250				250
Kirkkonkylän yrityskylän kunnallistekniikan laajennus	1 000				1 000
Lukkarinkankaan kunnallistekniikan laajennus	230			300	530
Kirkkosaaren kunnallistekniikan laajennus	100	1 000			1 100
ARA erityisryhmien ja seniorien vuokra-asunnot	50				50
Päivärinteen kunnallistekniikan laajennus /Maijanlenkki		350			350
Päivärinteen kuntopolun rakentaminen		100			100
Nokiankankaan teollisuusalueen kunnallistekniikan rakentaminen			50	250	300
	2 059	1 450	50	550	3 859
INVESTOINNIT BRUTTO:	5 349	3 140	4 815	3 255	16 309
TULOT	2023	2024	2025	2026	yht.
Omaisuuksien myynti	100	100	100	100	400
Kirkkosaaren kevyenliikenteenväylä (sis. sillan uusimisen) valtionavustus	515				515
Kirkkonkylän koulun liikuntasalin ja väestönsuojan rakentaminen			700		700
Korkalanvaaran alueen kehittäminen /Leader	180				180
ARA erityisryhmien ja seniorien vuokra-asunnot					0
	795	100	800	100	1 795
INVESTOINNIT NETTO:	4 554	3 040	4 015	3 155	14 764

INVESTOINTIOHJELMA VUODELLE 2023

Investointiosassa esitetään investointeja koskevat tavoitteet, hankkeiden kustannusarviot ja niiden jaksottuminen investointimenoina suunnitteluvuosille sekä investointiin saatavat rahoitusosuudet ja muut tulot. Investointiosassa valtuusto hyväksyy kustannusarviot, määrärahat ja tuloarviot hankkeille tai hankeryhmille.

Maanhankinta

Menot: 200.000 euroa

Määräraha varataan raakamaan ja muun kiinteän omaisuuden hankintaan. Määrärahan käytöstä vastaa kunnanhallitus.

Tulot: 100.000 euroa

Tulot muodostuvat rakennustonttien ja omaisuuden myynnistä.

ICT-hankinnat /koneet ja laitteet

Menot: 100.000 euroa

Määräraha varataan kunnan ICT-järjestelmien vaatimiin kone- ja laitehankintoihin. Rahoituksella on varauduttu yläkoulun AV-laitteistojen uusimiseen. Hallintokuntien hankinnat sisältyvät tähän määrärahaan. Määrärahan käytöstä vastaa hallinto- ja talousjohtaja ICT-työryhmää kuultuaan.

ICT-hankinnat /ohjelmistot

Menot: 25.000 euroa

Määräraha varataan kunnan ICT-järjestelmien vaatimiin ohjelmistohankintoihin. Hallintokuntien hankinnat sisältyvät tähän määrärahaan. Määrärahan käytöstä vastaa hallinto- ja talousjohtaja ICT-työryhmää kuultuaan.

Arvopaperit

Menot: 10.000 euroa

Määräraha varataan osakkeiden ja osuuksien hankintaan. Määrärahan käytöstä vastaa kunnanhallitus.

Kirjaston muutos ja korjaus

Menot: 1.100.000 euroa

Tulot: 15.000 euroa

Määräraha varataan kirjaston muutos- ja korjaus hankkeen toteuttamiseen.

Koivu ja Tähti -kulttuurikeskuksen laajennus- ja peruskorjaushankkeen hankesuunnitelma hyväksytty kunnanhallituksessa 8.6.2020 §196 ja hankkeen rakennussuunnittelu on valmis ja toteutettu vuonna 2022.

Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 1.100.000 euroa. Lisäksi kirjaston toimintavarusteiden ja kalusteiden uusimiseen varataan 100.000 euroa. Määrärahan käytöstä vastaa tekninen lautakunta. Omatoimikirjastoon on saatu 15.000 euroa valtionavustusta (P-S AVI).

Päivärinteen päiväkodin laajennus

Menot: 35.000 euroa

Määräraha varataan Päivärinteen päiväkodin laajennuksen hankesuunnitteluun. Hvvainvointilautakunta on hyväksynyt hankkeen tarveselvityksen 12.10.2022 §126.

Hankesuunnittelun yhteydessä tarkastellaan investoinnin eri rahoitusvaihtoehdot kunnan oma, vuokra- ja leasing-vaihtoehdot.

Määrärahan käytöstä vastaa tekninen lautakunta.

Korkalanvaaran alueen kehittäminen /LEADER

Menot: 375.000 euroa

Määräraha varataan Korkalanvaaran urheilu- ja ulkoilualueen kehittämiseen LEADER-hankkeena. Hankkeen toteutus edellyttää LEADER-rahoituksen myöntämistä. Hanke sisältää pulkkamäen muotoilun ja aitaamisen, kuntoportaiden rakentamisen, stadionin valoladun, kentän ja valaistuksen uudistamisen, 2 km ladun saneerauksen ja pysäköintialueen laajennuksen.

Tulot: 180.000 euroa

Määrärahan käytöstä vastaa tekninen lautakunta.

Varikon toimintavarusteet

Menot: 30.000 euroa

Määräraha varataan varikon toimintavarusteiden hankintaan. Määrärahan käytöstä vastaa tekninen johtaja.

Rakennusten pienet peruskorjaukset

Menot: 500.000 euroa

Määräraha varataan kunnan kiinteistöjen ennakoimattomiin pieniin peruskorjauksiin. Vuoden 2023 työohjelmaan sisällytetään mm. palloilusalin IV-koneen uusiminen ja kunnanviraston tilamuutokset. Määrärahan käytöstä vastaa tekninen lautakunta.

Kadunpito, peruskorjaukset, rakentaminen, kuivatus

Menot: 500.000 euroa

Määräraha varataan katujen rakentamiseen, peruskorjaukseen ja kuivatukseen. Määrärahalla kunnostetaan päällysteitä ja sadevesiviemäreitä teknisen lautakunnan laatiman työohjelman mukaisesti. Vuoden 2023 työohjelman merkittävin kohde on Rantaholapan alueen katujen peruskorjaus. Määrärahan käytöstä vastaa tekninen lautakunta.

Puistot, leikkikentät ja yleiset alueet

Menot: 100.000 euroa

Määräraha varataan nykyisten puistojen, leikkikenttien ja yleisten alueiden kunnossapitoinvestointeihin. Määrärahan käytöstä vastaa tekninen lautakunta.

Katuvalaistuksen uudistaminen

Menot: 165.000 euroa

Määräraha varataan katu- ja aluevalaistuksen uudistamiseen. Vuonna 2023 aloitetaan valo-ohjaukseen uudistaminen. Määrärahan käytöstä vastaa tekninen lautakunta.

Pienet liikenneturvallisuuskohteet

Menot: 50.000 euroa

Määräraha varataan pieniin liikenneturvallisuutta tai joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä parantaviin toimenpiteisiin. Määrärahan käytöstä vastaa tekninen lautakunta.

Oulujoen moninaiskäyttö, netto

Menot: 0 euroa, määräraha siirretty teknisten palveluiden käyttöaloteen

Määräraha varataan Oulujoen moninaiskäyttöohjelman hankkeiden toteutukseen. Hankkeet päätetään vuosittain yhteistyössä Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus ja Fortum Power and Heat Oy:n kanssa. Ohjelmaan kuuluvilla hankkeilla vähennetään Oulujen säännöstelystä aiheutuvia haittoja. Kokonaiskustannukset ovat moninaiskäytösopimuksen mukaan keskimäärin 90.000 euroa vuodessa. Maksuosuudet ovat Oulujoen vesistöalueen kunnat 10-50 %, Ely-keskus/valtio 0-50 % ja Fortum Yhtiöt 10-50 %. Määrärahan käytöstä vastaa tekniset palvelut.

Vt 22 Rovon risteuksen alikulku ja pysäkkijärjestelyt + liittymäjärjestelyt

Menot: 429.000 euroa

Määräraha varataan vt 22 alikulun ja pysäkkijärjestelyiden rakentamisen töiden loppuun saattamiseen Rovon liittymän kohdalle. Samalla hankkeessa toteutetaan yksityistiejärjestelyitä. Hanke toteutetaan Oulun seudun MAL -sopimuksen mukaisesti yhdessä ELY -keskuksen kanssa. Muhoksen kunnan rahoitusosuus hankkeesta on 50 %.

Muhoksen kunnanvaltuusto on 25.4.2022 §23 vahvistanut Muhoksen kunnan kokonaismaksuosuudeksi 1.329.000 euroa

Kirkkosaaren kevyenliikenteenväylä (sis. sillan uusimisen)

Menot: 250.000 euroa

Määräraha varataan Kirkkosaaren kevyenliikenteen väylän rakentamisen ja Kirkkotien sillan uusimisen lopputöiden tekemiseen. Valtuusto on 28.2.2022 §8 vahvistanut hankkeen kokonaiskustannukset vuosille 2021–2023 yhteensä 3.064.000 euroa. Määrärahan käytöstä vastaa tekninen lautakunta.

Tulot: 515.000 euroa

Tulot muodostuvat mahdollisesta Traficommin avustuksesta kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden parantamiseen katuverkolla.

Lukkarinkankaan kunnallistekniikan laajennus

Menot: 230.000 euroa

Määräraha varataan Lukkarinkankaan kunnallistekniikan laajentamiseen ja uuden Seläntie nimisen kadun rakentamiseen. Kadun varteen muodostuu 2 uutta rivitalon tonttia ja 9 uutta OKT tonttia. Määrärahan käytöstä vastaa tekninen lautakunta.

Kirkkosaaren kunnallistekniikan laajennus

Menot: 100.000 euroa

Määräraha varataan Kirkkosaaren kunnallistekniikan laajennuksen katu- ja infrasuunnitteluun. Määrärahan käyttö edellyttää Kirkkosaaren asemakaavan hyväksyntää. Määrärahan käytöstä vastaa tekninen lautakunta.

Omaisuuksien myynti

Tulot 100.000 euroa

Tulot muodostuvat myytävän omaisuuden tasearvosta, myyntivoitto kirjataan käyttöalouteen. Vuoden 2023 tulot koostuvat pääasiassa rakentamattomien tonttien myyntitulosta.

8 RAHOITUSLASKELMA

Talousarvion rahoitusosassa esitetään toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat. Rahoitusosa esitetään vähennyslaskukaavan muodossa. Välisummana esitetään **Toiminnan ja investointien rahavirta**. Ylijäämäinen välisumma osoittaa määrän, että investoinnit rahoitetaan kokonaisuudessaan tulorahoituksella, investointien rahoitusosuuksilla ja omaisuuden myynnillä. **Negatiivinen välisumma** osoittaa määrän, joka on rahoitettava pääomarahoituksella. Mainitun välisumman ja rahoituksen rahavirran yhteen laskettu määrä osoittaa budjetoitujen rahavirtojen kokonaisvaikutuksen kunnan maksuvalmiuteen.

Rahoituslaskelma TA2023 TS2024–2026

VARSINAISEN TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN KASSAVIRTA					
	TA 2022	TA2023	TS2024	TS2025	TS 2026
Toiminnan rahavirta	4 544 939	5 425 766	4 238 210	4 201 922	4 226 922
Vuosikate	4 544 939	5 425 766	4 238 210	4 201 922	4 226 922
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät					
Investointien rahavirta	-4 605 000	-4 554 000	-3 040 000	-4 015 000	-3 155 000
Investointimenot	-5 220 000	-5 349 000	-3 140 000	-4 815 000	-3 255 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	515 000	695 000	0	700 000	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-60 061	871 766	1 198 210	186 922	1 071 922
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
Lainakannan muutokset	1 050 000	1 940 000	1 400 000	1 350 000	1 300 000
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	11 000 000	10 500 000	10 000 000	10 000 000	10 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-9 950 000	-8 560 000	-8 600 000	-8 650 000	-8 700 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos					
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset					
Vaihto-omaisuuden muutokset					
Saamisten muutos					
Korottomien pitkä- ja lyhytaik. velkojen muutos					
Rahoituksen rahavirta	950 000	1 840 000	1 300 000	1 250 000	1 200 000
RAHAVAROJEN MUUTOS	889 939	2 711 766	2 498 210	1 436 922	2 271 922
Kassavarat 31.12.	1 975 934	4 687 700	7 185 910	8 622 832	10 894 754
Kassavarat 1.1.	1 085 995	1 975 934	4 687 700	7 185 910	8 622 832
RAHAVAROJEN MUUTOS	889 939	2 711 766	2 498 210	1 436 922	2 271 922

Rahoitusosa

Verorahoitus

Verorahoituksen suuruus on esitetty kohdassa 3.2 (Verotulot ja Valtionosuudet)

Toimintakate ja vuosikate

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus. Vuonna 2023 toimintakate on n. 26,5 M€.

Vuosikate on talousarviovuonna 5 425 766 €. Vuosikate osoittaa tulo-rahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulo-rahoitus on riittävä. Tilikauden tulos ennen rahastojen lisäystä/vähennystä on ylijäämäinen 1 395 780 €.

Toiminnan lainarahoitus

Talousarviovuonna 2023 investoinnit pystyttäisiin kattamaan tulo-rahoituksella, mutta pitkäaikaisten lainojen lyhennyksiin se ei riitä, vaan niitä joudutaan kattamaan kokonaisuudessaan uudella lainanotolla.

Investoinnit suunnittelukaudella 2023–2026 ovat n. 14,8 M€. Suunnittelukauden investoinnit voivat vielä muuttua olemassa olevien suunnitelmien edetessä ja mahdollisten uusien tarpeiden esiin noustessa. Voi olla, että osasta investoinneista joudutaan luopumaan tai karsimaan. Investointeja on tarkasteltava vuosittain kriittisesti vasten kunnan tasapainotusohjelman toteutumista ja taloustilannetta.

Suunnittelukaudella kunnan lainakanta tulee kasvamaan n. 6 M€, koska huomattava osa lainanlyhennyksistä joudutaan kattamaan lainarahoituksella. Tämän hetkisen arvion mukaan suunnitteluvuosina 2024–2026 vuosikate riittäisi nyt suunniteltuihin ko. vuosien investointeihin, mutta näkymät suunniteluvuosista ovat vielä hyvin epävarmat mm. hyvinvointialueuudistuksen vaikutusten vuoksi, kuntien talouteen sekä yleisen taloudellisen kehityksen liittyä suuria epävarmuustekijöitä (mm. inflaatio, korkonäkymät ja työllisyys).

Talousarviovuodelle esitetään 12 M€ lainanottovaltuutusta hallintosäännön mukaisesti.

Rahoitusosan tunnusluvut

Rahoitusosan yhteydessä esitetään toiminnan ja investointien rahoitusta koskevat tavoitteet ja niiden saavuttamista mittaavat tunnusluvut.

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä:

Muhoksen kunta, 1000 €	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Toiminnan ja investointien rahavirta	-596	-1 678	-60	872	1 198	186	1 072
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä	-9 237	-10 915	-10 975	-12 424	-15 449	-10 789	-11 352

Rahoituslaskelman välitulokset Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Lainanhoitokate:

TP 2020	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
0,53	0,50	0,44	0,59	0,44	0,43	0,43

Lainanhoitokate: $(\text{vuosikate} + \text{korkokulut}) / (\text{korkokulut} + \text{lainanlyhennykset})$

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun luvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Kassan riittävyys:

TP 2020	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
7	11	7	11	10	10	10

Kassan riittävyys (pv) = $365 \text{ pv} \times \text{rahavarat } 31.12. / \text{kassasta maksut tilikaudella}$

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Rahavarioihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset.

Kassan riittävänä tavoitearvona pidetään 14-30 päivää.

Kassan riittävyys jää selvästi alle tavoitearvosta.

9 KUNTAKONSERNI 2023–2026

Kuntakonserni määrittää kuntalain (lainmuutos 27.4.2007/519) 16 a §:ssä, jonka mukaan: *Yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta, on kunnan tytäryhteisö. Kunta tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin.* Mainitun pykälän perusteella Muhoksen kuntakonserniin kuuluvat emoyhteisönä Muhoksen kunta ja tytäryhtiöt. Muhoksen kunta on osakkaana eri osakkuusyhtiöissä. Liitteessä 1 on esitetty tytäryhteisö ja sen tavoitteet kuntakonsernissa.

Kunnan tulee sisäisessä tarkastuksessaan ja riskienhallinnassa kiinnittää huomioita että arvioida mahdolliset riskit määräysvallassaan olevissa yhteisöissä että osakkuusyhtiöissä, joissa kunta ei käytä määräysvaltaa.

Konsernivalvonnan osalta Muhoksen kunnassa toteutetaan jo vuosien ajan käytössä ollut tytäryhtiön toiminnan ja talouden seurannan yhteydessä tehtävää valvontaa, joka tapahtuu tytäryhtiön johdon kanssa pidettävissä vuotuisissa palavereissa. Valvontaa tullaan vielä tehostamaan seurantamittareiden avulla, joissa huomioidaan entistä enemmän vaikuttavuusnäkökulmia.

10 HENKILÖSTÖSUUNNITELMA 2023

Muhoksen kunnan henkilöstöjohtamista ohjaa kuntastrategia ja kunnan arvot. Kuntastrategiaa toteuttavan henkilöstöohjelman laadinta on aloitettu vuonna 2021 strategiatyön yhteydessä ja tavoitteena on ollut, että henkilöstöohjelma olisi valmistunut vuoden 2022 aikana hyödyntäen työelämän laadun mittaushankkeen tuloksia. Työelämän laadun mittaamishanke saatiin päätökseen syyskuussa 2022. Muhoksen kunnan henkilöstöpäällikkö vaihtui vuoden 2022 aikana ja tästä johtuen henkilöstöohjelman laadinta on hieman viivästynyt tavoitteesta. Henkilöstöohjelman laadintaa on jatkettu vuoden 2022 loppupuolella ja tavoitteena on saada ohjelma valmiiksi alkuvuoden 2023 aikana. Henkilöstöohjelman keskeisinä painopistealueina ovat kuntastrategian mukaisesti hyvä työelämän laatu sekä veto- ja pitovoimainen työnantaja. Hyvällä työelämän laadulla tarkoitetaan mm. esihenkilötyön kehittämistä, henkilöstön osaamisen ja työhyvinvoinnin kehittämistä ja ylläpitoa sekä itseohjautuvuuden vahvistamista. Henkilöstöohjelmaa kehitetään ja päivitetään jatkuvasti, jotta se parhaiten vastaa aina olemassa olevaan tarpeeseen ja on ajantasainen nykyisessä jatkuvasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Henkilöstöohjelman tarkoituksena on varmistaa poliittisten päättäjien, kunnan johdon, esihenkilöiden sekä henkilöstön vastuullinen ja vuorovaikutteinen yhteistyö ja sen myötä Muhoksen kunnan menestyminen alati muuttuvassa toimintaympäristössä. Vuonna 2022 on pohdittu tiedolla johtamisen olemassa olevia mahdollisuuksia ja keinoja päätöksenteon kannalta. Tiedolla johtamisella tarkoitetaan ajantasaiseen ja laadukkaaseen tietoon perustuvaa päätöksentekoa. Tiedolla johtamisen ydinajatus on se, että kerätyn tiedon perusteella kyetään ennakoimaan eri toimenpiteiden ja tapahtumien syy-seurausuhteita ja vaikutusta tulevaisuudessa. Tiedolla johtaminen auttaa kehittämään toimintaa ja kohdentamaan voimavaroja sinne, missä niistä saadaan suurin hyöty. Johtoryhmässä on selvitetty eri palvelun tarjoajia ja tutustuttu muutamaan eri tiedolla johtamisen järjestelmiin. Tiedolla johtamiseen halutaan panostaa ja sitä halutaan kehittää vuonna 2023.

Vuoden 2022 aikana Muhoksen kunnassa on valmistauduttu hyvinvointialueuudistukseen, jonka myötä Muhoksen kunnasta siirtyy liikkeen luovutuksella hyvinvointialueelle n. 240 sosiaali- ja terveysalan tai näiden tukipalveluiden henkilöä. Yhtenä kuntastrategian päämääränä onkin onnistunut palveluiden siirtäminen hyvinvointialueelle ja tulevaisuuden kunnan rakentaminen.

Samaan aikaan hyvinvointialueuudistuksen kanssa on valmistauduttu myös toiseen suureen muutokseen lomituspalveluiden osalta. 1.1.2023 alkaen koko pohjoisen Suomen lomituspalvelut keskitetään kahteen paikallisyksikköön ja Muhoksen kunta aloittaa pohjoisen yksikön vastuukuntana vuoden 2023 alusta. Tämän myötä Muhoksen kuntaa siirtyy liikkeenluovutuksella n. 200 lomituspalveluiden henkilöä ja lomituspalveluiden henkilöstömäärä kasvaa hieman vajaaseen 280 henkilöön. Vuoden vaihteeseen sijoittuvissa molemmissa liikkeenluovutuksissa henkilöstö siirtyy Muhoksen kunnasta hyvinvointialueelle ja nykyisistä lomituksen paikallisyksiköistä Muhokseen kuntaan työsuhteiden nykyisin ehdoin ns. vanhoina työntekijöinä.

Kunnan henkilöstömäärät toimialoittain on esitetty kohdassa 2.4 Henkilöstö.

Muhoksen kunnan henkilöstökulut ovat 34,5 M€. vuoden 2023 talousarviossa. Henkilöstökulujen kasvuun sisältyy konsernipalveluiden osalta vuoden 2023 alussa voimaan astuva lomituspalveluiden uudistus. Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden osalta henkilöstömenojen kasvu selittyy suurelta osin palkkojen sopimuskorotusten lisäksi varhaiskasvatuksessa tapahtuvista muutoksista. Huomioitavaa on varhaiskasvatuksessa perhepäivähoitajien suuri määrä suhteessa kunnan

kokonaislapsimäärään. 1.10.2022 on voimaan tullut perhepäivähoitajien palkkauudistus ja Päivärinteelle Rauhanyhdistyksen tiloihin on perustettu uusi päivähoitoryhmä, joka vaatii uuden henkilöstön rekrytointia jo vuoden 2022 puolella. Sivistys- ja hyvinvointipalveluissa henkilöstömäärä kasvaa n. 24 henkilöllä sisältäen varhaiskasvatuksen ja projektien henkilöstön. Muutamia määräaikaista opettajien virkoja vakinaistetaan. Teknisistä palveluista siirrytään ateria- ja puhtauspalveluista yhteensä 12 henkilöä hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen.

Henkilöstömenoja vertailtaessa on huomioitava, että vuoden 2022 talousarviossa ei huomioitu vuoden 2022 kunta-alan palkkojen sopimuskorotuksia, koska palkkaratkaisut eivät olleet tiedossa talousarviota laadittaessa. Vuoden 2023 talousarviossa on huomioitu vuonna 2023 voimaan tulevat palkkojen 3,05 %:n sopimuskorotukset. Näin ollen prosentuaalinen henkilöstökulujen kasvu vertailtaessa vuosi 2022 ja 2023 ei vastaa täysin todellista kasvua palkkojen korotusten osalta, koska kasvu sisältää myös vuoden 2022 kunta-alan palkkojen sopimuskorotukset, jotka eivät olleet mukana vuoden 2022 talousarviossa.

Taloudellinen tilanne jatkuu niukkana ja tuleva hyvinvointialueuudistus sekä lomituspalveluiden uudistus tulevat vaikuttamaan esimerkiksi tukipalveluiden järjestämiseen tulevina vuosina. Kovin selkeää kuvaa muutoksista on mahdotonta arvioida ennen kuin muutokset astuvat voimaan ja toiminta käynnistyy ja vakiintuu. Palkkakustannusten osalta tavoitteena on pysyä annetuissa talousraameissa. Tilanteen kehittymistä seurataan ja raportoidaan kuukausittain. Henkilöstömitoitusta tulee tarkastella toiminnallisista ja taloudellisista lähtökohdista erityisesti tukipalveluiden osalta, kun toiminta alkaa sote-henkilöstön ja lomituspalveluiden henkilöstön siirtymisen jälkeen vakiintua.

Kuntastrategian mukaisesti esihenkilötyön ja lähijohtamisen kehittämiseen on panostettu käynnistämällä vuoden 2022 aikana esihenkilöille johdon foorumit. Johdon foorumeiden sisältöä on rakennettu yhdessä esihenkilöiden kanssa ja foorumien tarkoitus on kehittää johtamista esihenkilöitä osallistavasti vuorovaikutteiseen ja palvelemaan johtajuuteen tähdäten. Tämän lisäksi loppuvuodesta 2022 aloitettiin kuukausittain järjestettävät esihenkilöinfot, joissa käydään läpi vaihtuvia esihenkilötyön ja lähijohtamisen kannalta tärkeitä ja tärkeiksi koettuja ajankohtaisia aiheita. Lähijohtamisen kehittäminen jatkuu vahvana myös vuonna 2023. Johdon foorumeihin panostetaan ja niitä kehitetään edellen ja HR:n roolia esihenkilöiden tukena kasvatetaan. Hyvällä johtamisella ja hyvillä johtamistavoilla on suora yhteys henkilöstön hyvinvointiin. Vuoden 2023 osalta teemana jatkuu edelleen strategian mukaisesti myös henkilöstön osaamisen kehittäminen ja itseohjautuvuuden vahvistaminen.

Viime vuosina Muhoksen kunnassa on toteutettu tehtävien vaativuuden arviointityötä ja tätä työtä jatketaan edelleen tarpeen vaatiessa. Oikeudenmukaisen palkkausjärjestelmän perustana toimii tehtäväkohtaisten palkkojen arviointi ja näiden sovittaminen toisiinsa. Tehtäväkohtaiset palkat määräytyvät tehtävien vaativuuden mukaisesti.

Henkilöstön hyvinvointia edistetään mm. liikunta- ja kulttuuriedulla, lounasedulla, työergonomiaan panostamalla sekä työnohjauksella. Vuonna 2023 käyttöön tulee myös polkupyöräetu ja vuonna 2022 käyttöön otettu liikunta- ja kulttuuriedun tarjoaminen jatkuu. Liikunta- ja kulttuuriedulla pyritään kannustamaan ja aktivoimaan henkilöstöä käyttämään omaehtoisesti liikunta- ja kulttuuripalveluita ja vaikuttamaan näin omaan hyvinvointiin ja työssäjaksamiseen. Edunarvo vaihtelee työntekijälle työsuhteen kestosta ja osa-aikaisuudesta riippuen ja edun määrä vahvistetaan erikseen vuosittain. Liikunta- ja kulttuuriedun työnantajakustannukset perustuvat edun todelliseen käyttöön. Henkilöstön

lounasetua pyritään kehittämään niin, että sen käyttö on mahdollista myös muualla kuin Muhoksen kunnan alueella, jotta edun käyttö on mahdollista myös lomituspalveluiden henkilöstön osalta koko Pohjois-Suomen alueella.

Muhoksen kunnassa toimii myös henkilöstön yhteistoimintaryhmä eli YTY-ryhmä, joka toimii henkilöstön hyvinvoinnin edistämiseksi ja yhteistoiminnan kehittämiseksi. YTY-ryhmä koostuu ammattijärjestöjen edustajista, työsuojeluvaltuutetuista ja työnantajan edustajista. YTY-ryhmässä käsiteltäviä asioita ovat esimerkiksi henkiöstöetuudet ja niiden ohjeistukset sekä henkilöstön työhyvinvoinnin ja osaamisen kehittämiseen liittyvät asiat.

11 TALOUSARVION 2023 TÄYTÄNTÖÖNPANO-OHJEET

Käsitteet ja sitovuus

Talousarvion sitovuus

Kunnanvaltuusto myöntää käyttötalouden määrärahat nettomääräisinä tulos- ja rahoituslaskelman ulkoisille erille. Lisäksi kunnanvaltuusto hyväksyy toimialojen toiminta- ja tulostavoitteet

Kaikkia talousarviossa asetettuja tavoitteita koskee noudattamisvelvoite ja raportointivelvoite.

Käyttötaloulosa

Talousarvion käyttötaloulosassa määrärahat ja tuloarviot esitetään toimialoittain, toimielimittäin, vastuualueittain ja tulosalueittain ryhmiteltynä.

Toimielimet tarvittaessa jakavat vastuualueet yhden tai useamman portaan tulosityksiköihin sekä kohdistavat määrärahat tileille.

Määrärahat sisältävät ulkoiset ja sisäiset määrärahat. Talousarvio on lautakuntia sitova vastuualuetasolla.

Sitovan tason menojen loppusumman (=määräraha) ylityksille on hankittava valtuuston hyväksyminen. Hyväksyminen on hankittava ennen ylityksen muodostumista ja aina ao. tilivuoden aikana.

Kunnanhallituksella on oikeus hyväksyä sitovan tason menojen ylitys, jos ao. toimialueen toisella vastuualueella saavutetaan vastaava menojen alitus.

Määrärahat on budjetoitu bruttoperiaatteella ja ne ovat jäljempänä mainituin poikkeuksin sitovia bruttomääräisinä.

Tuloarvion oleelliselle alittumiselle on hankittava valtuuston hyväksyminen, missä yhteydessä on arvioitava sen vaikutus määrärahan mitoitukseen tai talousarvion laajempaan muuttamiseen.

Määrärahat ja tuloarviot sisältävät sekä ulkoiset että sisäiset (s), toimialojen väliset meno- ja tuloerät.

Kustannuslaskennalliset erät, kuten poistot ja konsernipalveluiden laskutus eivät sisälly määrärahoihin ja tuloarvioihin. Lisäksi määrärahojen käyttöä sitoo ohessa esitetyt erityiset sitovuusrajoitukset.

Käyttötaloulosassa valtuusto hyväksyy toimielinkohtaiset toiminnalliset tavoitteet sekä määrärahat ja tuloarviot. Toiminnalliset tavoitteet sekä käyttötalousmäärärahojen ja tuloarvioiden erotus eli toimintakatteet ulkoisten erien osalta ovat sitovia. Myös tunnusluvuille asetetut tavoitteet ovat sitovia. Näiden tavoitteiden osalta raportointi on arvioivaa raportointia, jossa verrataan sekä suunniteltua että toteutunutta palvelutarjontaa palvelujen kysyntään eli tosiasialliseen palvelutarpeeseen. Näin arvioiva raportointi on myös tavoiteasettelun onnistuneisuuden arviointia.

Investointiosa

Investointiosan määrärahat ovat sitovia sillä tasolla, jolle valtuusto on määrärahat sitovina hyväksynyt. Mikäli investointikohteelle tulee myös tuloa, niin määräraha sitoo nettomääräisenä.

Ohjeellinen aktivointiraja on 8.500 euroa.

Investointisuunnitelma on lautakuntaa sitova vastuualuetasolla eli hanke- (irtaimen hankinta,) tai hankeryhmäkohtaisesti (kunnallistekniikka, ICT-palvelut, vastaava) (= määräraha).

Yli 8.500 euron suuruiset hankkeet ylityksinä tai uusina kohteina tulee saattaa kunnanhallituksen käsittelyyn.

Määrärahat on budjetoitu nettoperiaatteella ja ne ovat sitovia nettomääräisinä. Vastuualuetason menojen ylityksille on hankittava valtuuston hyväksyminen.

Tuloslaskelma

Tuloslaskelman ulkoiset erät nettomääräisinä ovat sitovia.

Kunnanhallituksen on informoitava valtuustoa talousarviovuoden aikana, mikäli toimintakate tai vuosikate on poikkeamassa oleellisesti talousarviossa ennakoidusta.

Mikäli vuosikatteen on syytä arvioida poikkeavan ennakoidusta euromääräisesti enemmän kuin puolen kunnallisveron prosenttiyksikön verran, tulee valtuustolle esittää tarvittavat ehdotukset talousarvion muuttamiseksi.

Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelman ulkoiset erät ovat sitovia.

Rahoituslaskelman mukainen käyttöomaisuusinvestointien kokonaismäärä on sitova. Rahoituslaskelman mukainen antolainojen lisäyksen määrä on sitova. Rahoituslaskelman mukainen pitkäaikaisen vieraan pääoman lisäyksen määrä on sitova.

Talousarviolainan ottamisesta päätetään hallintosäännön mukaisesti valtuuston hyväksymissä rajoissa.

Muutokset talousarvioon

Talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää valtuusto.

Kuntakonserni

Kuntakonsernille (kunta ja tytäryhtiöt) asetetut tavoitteet ovat sellaisia, että niitä koskee noudattamisvelvoite ja valvontapainotteinen raportointivelvoite. Tämä tarkoittaa sitä, että raportoinnissa toteutumaa verrataan asetettuun tavoitteeseen.

Tilivelvollisuus

Kuntalain 125 §:n mukaan tilivelvollisia ovat kunnan toimielimen jäsenet sekä asianomaisen toimielimen tehtävään alueen johtavat viranhaltijat. Laki ei vaadi tilivelvollisten viranhaltijoiden määrittelemistä ennakolta. *Kuntalain perustelujen mukaan määrittely olisi suositeltavaa viranhaltijoiden johtamis-, ohjaus- ja seurantavastuun toteutumisen edistämiseksi.*

Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi, viranhaltijaan voidaan kohdistaa muistutus tilintarkastajan antamassa tilintarkastuskertomuksessa ja viranhaltijalle voidaan myöntää tai olla myöntämättä vastuuvapaus. Tilivelvollinen vastaa toiminnan ja talouden osalta sekä omasta että alaistensa tekemisestä ja siitä mitä jää hoitamatta.

Tilivelvollisella on henkilökohtainen vastuu sisäisen valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja jatkuvasta ylläpidosta johtamansa toiminnan osalta. Kuntalain 125 §:n mukaan tilintarkastuskertomukseen on sisällytettävä lausunto sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä esitys vastuuvapauden myöntämisestä ja mahdollisesta muistutuksesta, joka voidaan kohdistaa vain tilivelvolliseen. Muistutuksen edellytyksenä on, että tilivelvollinen on toiminut vastoin lakia tai valtuuston päätöksiä eikä virhe tai aiheutunut vahinko ole vähäinen.

Muhoksen kunnan sisäisen valvonnan ohjeessa on tilivelvolliset määritellyt.

Viime kädessä kunnan vastuunalainen JHTT-tilintarkastaja määrittelee tilivelvollisen ja hän voi tilintarkastuskertomuksessaan kohdistaa muistutuksen muullekin kuin edellä olevan määritelmän piiriin kuuluvalle viranhaltijalle ja esittää vastuuvapauden epäämistä.

Tilivelvollisuuden puuttuminen ei vapauta esimiestä valvontavastuusta.

Talousarvioon sisältyviä riskejä

Talousarviovuoteen 2023 sisältyy lukuisia riskejä, koska kunnan tehtävissä tapahtuu merkittäviä muutoksia. Sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen siirtymiseen hyvinvointialueelle on valmistauduttu POP-sote -hankkeilla sekä Pohjois-Suomen lomituspalveluiden vastuukuntana toimimiseen on valmistauduttu Pohjois-Suomen lomituspalveluiden yhdistymishankkeella. Lisäksi esimerkiksi ateria- ja puhtauspalveluiden, laboratoriopalveluiden ja kiinteistöjen siirtoon on varauduttu erilliselvyksillä. Kunnan palvelutoiminnassa suurin muutos liittyy varhaiskasvatukseen. Tätä varten on tehty syksyllä 2022 varhaiskasvatuksen palvelutuotantoa ja tilatarpeita koskeva selvitys.

Talouden tasapainottamisohjelman toimenpiteitä ja käyttötaloutta on seurattu ja vaikutuksia on pyritty ennakoimaan systemaattisesti neljännesvuosittain. Talouden tasapainottamista jatketaan suunnitellusti toimialoittain ja tukipalveluissa ottaen huomioon kunnan toiminnassa ja toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset. Talouden pitkän aikavälin suunnittelun tueksi on laadittu *Hyvinvointiuudistuksen taloudelliset vaikutukset* Muhoksen kunnan talouteen -selvitys sekä kunnan organisaatorakenne ja johtamisjärjestelmä on uudistettu kokonaisuutena laajapohjaisella ja osallistavalla menettelyllä vuoden 2022 aikana. Tämän pohjalta on valmisteltu myös hallintosäännön uudistus. Jatkossa on tarpeen kehittää edelleen kunnan sisäistä valvontaa ja konsernin ohjausta.

Kunta on pyrkinyt valmistautumaan ja ennakoimaan kunnan tehtävissä tapahtuvat muutokset, mutta siitä huolimatta merkittävimmät sisäiset riskit liittyvät kunnan tehtävien muutoksiin ja käyttötalouteen. Palveluiden siirtymisen vaikutukset näkyvät konkreettisesti vuoden 2023 aikana ja taloudellisesti kokonaisuudessaan vuodesta 2024 alkaen. Suunnitteluvuosien ennakoiminen on poikkeuksellisen haastavaa, mutta sosiaali- ja terveystalouden siirtyminen hyvinvointialueelle vähentää (erityisesti erikoissairaanhoidon) ostopalveluiden ulkoisia riskejä, mutta heikentää kunnan taloudellista liikkumavaraa. Palveluiden siirroista aiheutuu vaikeasti ennakoitavissa olevia valtionosuuksien muutoksia kunnille. Rahoitusmarkkinoiden riskeistä merkittävimpiä ovat inflaatio sekä korkojen noususta johtuen lainanhoitokustannusten kasvaminen ja siten investointien kallistuminen. Lisääntyneet korkomenot on pyritty ottamaan huomioon talousarvion käyttötaloudessa ja investoinneissa.

Asiakkaiden muuttuneet palvelutarpeet näkyvät mm. sivistys- ja hyvinvointipalveluissa erityisesti varhaiskasvatuksen palvelutuotannossa siirtymisenä perhepäivähoidosta kohti päiväkotipainotteista palvelua. Palvelutuotannon muutos ja ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus tuovat haasteita. Lisäksi huomiota tulee kiinnittää työhyvinvointiin sekä esihenkilötyöhön ja johtamisen kehittämiseen. Lisäksi kunnassa on pidettävä samalla huolta henkilöstön työssä jaksamisesta ja tuesta muutoksien keskellä. Jatkuva riskiarviointi ja ennakointi on otettava vahvemmin osaksi normaalia toimintaa.

Kuntien ulkoinen toimintaympäristö on hyvin haastavaa, koska siihen vaikuttaa covid19-vaikutusten lisäksi Venäjän hyökkäyssodan seurauksena mm. sähköenergian, raaka-aineiden, elintarvikkeiden ja polttoaineiden kallistuneet hinnat. Näihin on pyritty varautumaan talousarviossa tämän hetkisen kustannustason mukaisesti.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet

Lautakunnan tulee seurata asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Mikäli talousarviovuoden aikana käy ilmeiseksi, että toimialueelle tai lautakunnalle talousarvion yhteydessä tai muutoin asetettuja tavoitteita ei saavuteta, tulee lautakunnan esittää valtuustolle muutos tavoitteeseen ja sen mahdollinen vaikutus määrärahatarpeeseen ja/tai tuloarvioon.

Käyttösuunnitelmat

Lautakunnan on vahvistettava talousarvion käyttösuunnitelma, jolla tarvittaessa tarkennetaan vastuualueen määrärahan käyttöä ja tuloarvion saavuttamista lautakunnan päättämällä tulosityksikköjaotuksella.

Lautakunta päättää talousarvion määrärahojen ja tavoitteiden puitteissa omalta osaltaan tehtävien toteuttamisesta ja määrärahojen käytöstä sekä asettaa tarkennetut toiminnalliset ja taloudelliset tulostavoitteet. Lautakunta voi delegoida käyttösuunnitelman seurannan ja laadinnan osaksi tai kokonaan alaisilleen viran- tai toimenhaltijoille.

Raportointi

Lautakuntia, kunnanhallitusta ja valtuustoa on informoitava talousarvion toteutumisesta siten, että em. seurantatehtävät ovat mahdollisia. Lautakunnille ja hallitukselle toimitetaan raportit kuukausittain, valtuustolle aina kokoontuessa sekä tilikauden kokonaistuloksen valmistumisen jälkeen.

Raportoinnissa on kiinnitettävä huomiota toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä niiden määrittelyn kehittämiseen ja mittaamiseen.

***MUHOKSEN KUNNAN
TYTÄRYHTEISÖT JA
OSAKKUUSYHTEISÖT***

KONSERNIYHTEISÖT JA TAVOITTEET

Muhoksen Vesihuolto Oy

Talousarviovuodelle 2023 asetetaan Muhoksen Vesihuolto Oy:lle seuraavat tavoitteet:

1. Tavoitteena asentaa UV-desinfiointilaitteet vesitornille ja Päivärinteen alavesisäiliölle, laitteet parantavat vedentoimituksen laadullista turvallisuutta.
2. Tavoitteena laskuttamattoman veden määrän saaminen alle 10 %:iin (nyt 10 – 20 %) sekä tavoitteena viemärin vuotovesien määrän aleneminen alle 15 %:iin (nyt 15 – 20 %), näihin tavoitteisiin pyritään pääsemään verkoston määrätietoisella saneerauksella.
3. Muhoksen Vesihuolto Oy:n tavoite on kehittää vesihuoltoa alueellaan yhdyskuntarakenteen kehitystä mahdollistavalla tavalla.
4. Tavoitteena on toimittaa asiakkaille puhdasta pohjavettä kohtuukustannuksin ja huolehtia viemäroinnistä terveyden- ja ympäristösuojelun kannalta asianmukaisesti ja taloudellisesti.

Muhoksen Vesihuollon tavoite lyhentää velkaansa seuraavien vuosien aikana on seuraava:

<u>Vuosi</u>	<u>Lyhennys</u>
(2022	200 000 €)
2023	100 000 €
2024	100 000 €
2025	100 000 €

Velkapääoman korko on vuonna 2023 kiinteä 100 000 €.